

BULETINUL CASA ROMANA

June - September

1995

Hayward, California

EDITORIAL BOARD

Eugenia Adams-Muresanu
Mihail Olteanu, Jr.
Rev. Ioan D. Sarbu
Ing. Mircea Ratiu

Foreign Correspondent
Rev. Dr. Dumitru Ichim
† Prof. Aurelio Rauta
Angela Comnene

Secretary
Judy Smultea

BULETINUL Casa Romana

Apare trimestrial

Redactia si

Administratia:

P. O. Box 16174
Oakland, California
U. S. A.
Tel. (707) 677-3705
(510) 549 - 2989

REDACTOR: Prof. Ilie J. Smultea, Ph. D.
REDACTOR Literar: Nicolae Novac

Anul XVIII

1995

Nr. 2-3

CONTENTS

EDITORIAL, Revendicări legitime (I. J. S.).....	p. 5
Sergiu Grossu, Psalm.....	p. 11
† NICOLAE, Mitropolitul Banatului, Universalitatea spiritualității românești.....	p. 12
Aron Cotruș, Ai noștri sunt acești munți.....	p. 15
Ion Cristofor, Nicolae Novac sau spovedania omului învins.....	p. 16
Nicolae Novac, Ultimul învins, Lăsați-mă, Lacrimi.....	p. 20
Feliciana Ghiindar, Clepsidra.....	p. 23
David Funderburk, O privire pozitivă asupra României.....	p. 24
Lucian Blaga, Cântec despre regele Ion.....	p. 27
Preot Gh. Naghi, Cronicarul Banatului, Nicolae Stoica de Hăteș.....	p. 28
Vasile Posteuca, De bună seamă.....	p. 33
Monah Ioan Șova, Sfântul Munte Athos.....	p. 34
Ion Minulescu, Vesperala.....	p. 39
Prof. Ing. Florian I. Goga, Un savant în temniță.....	p. 40
Ion Minulescu, Rânduri pentru Susamita.....	p. 48
Mircea Eliade, Nouă sprezece trandafiri.....	p. 50
Valeriu Cardu, Legământ.....	p. 55
Liviu Rebreanu, Prostii.....	p. 56
Stefan Munteanu, Leagăn.....	p. 62
Nicolae Novac, Cocostărcii își spun rugăciunea de seară.....	p. 64
Dinu Leonte, Să nu îți pară rău.....	p. 66
Eminescu venerea pe Maica Domnului.....	p. 67

ENGLISH SECTION

Religion in Public Schools.....	p. 68
Profile of well known iconographer, Thomas Doolan.....	p. 69

CARTI

Gligor Popl, *Românii din Banatul sârbesc în secolele XVIII-XX. Pagini de istorie și cultură*, Panclova-București, 1993, 273 pp. (Dr. Stelian Mândruț); Mia Padurean, *Florile nu mor niciodată* (I. J. S.); David R. Stone, *The Balkan Pact and American Policy, in East European Quarterly*, Sept. '94, pp. 393-407 (I. J. S.)..... p. 70

ȘTIRI din centrele
culturale românești.... Paris
Mănăstirea Sf. Paisie
Romanian Historical Studies..... p. 74

S. U. Speriosu, *La Timișoara, o aniversare*..... p. 74

Spicuri din presă..... p. 78
Din lumea creștină..... p. 83

IN MEMORIAM

† Aurel Răuță..... p. 88
† George Uscătescu..... p. 88
† Emil Cioran..... p. 89

ȘTIRI de la Casa Română..... p. 90
Judy C. Smultea, *Raportul financiar*..... p. 92
Acknowledgments..... p. 95

EDITORIAL

Revendicări legitime

Tradiția studențimii române de a se găsi în fruntea mișcărilor de trezire și de afirmare a valorilor naționale a intrat într'un fel de eclipsă de la mineriada din Iunie 1990 încoace. Intervenția barbară a minerilor la chemarea lui Ion Iliescu, împânziți fiind de securiști au lovit cu atâta sălbăcie în rândurile studenților din Piața Universității, ucigând și rănind sute dintre ei, încât le-a intrat spaima în oase și i-au făcut să se retragă ca melcul în cochilia lui. Noi muncim nu gândim - le-a fost sloganul minerilor și înarmați cu răngi, ciomege, topoare și lopeți au pus în practică democrația originală a lui Ion Iliescu-Măciucă care le-a mulțumit pentru isprava făcută. Liderii lor erau ofițeri de securitate deghizați care cunoșteau lumea politică a Bucureștilor și de la Piața Universității s'au revărsat asupra conducătorilor democrați din opoziție și a sediilor lor cu scopul de a-i intimida și a le răvăși datele asupra organizației de partid abia înjghebate. Rezultatele dezastruoase ale politicii ilisciene în economie, politică internă, externă și în lipsa de respect pentru drepturile omului sunt tot mai evidente după mai bine de cinci ani de criptocomunism.

Dar iată că la Chișinău studențimea ridică un steag de luptă în colțul românesc al Basarabiei - în prezent rebotezată Republica Moldova de către Moscova. Grevele studențești la universitatea din acest oraș s'au răspândit ca fulgerul în întreaga republică Moldovenească, scoțând în stradă zeci de mii de tineri intelectuali - studenți, elevi și corpul didactic pentru două revendicări legitime: restabilirea limbii și a istoriei românilor în programul de învățământ la toate nivelurile. Revolta a pornit din instinctul de preservare a valorilor fundamentale ale românilor și bătălia a fost dusă la bun sfârșit. Președintele Mircea Snegur a răspuns afirmativ revendicărilor și și-a dat și demisia de membru al partidului Agrar care deține o majoritate în parlamentul moldovean și a cărui politică este antiunionistă.

Pentru cunoșcătoarea mișcărilor studențești din istoria contemporană a României grevele de la Chișinău nu sunt nici

unice nici izolate. Între ele și cele ale *"Generației de la '22"* sunt puncte comune izbitoare. Ambele au fost inițiate de un tineret intelectual și au avut ca obiectiv afirmarea conștiinței naționale. Rezistența la năvala bolșevică ce se revărsa de peste Nistru atunci și reacția de acum la brutală politică de desnaționalizare a românilor basarabeni sunt semnale de alarmă. Atunci ca și acum pericolul venea dinspre *"colosul de la Nord"*. Atunci, România proaspăt întregită avea nevoie de un spirit național unificator și nu de marxismul cosmopolitan și diluant cu care credința și valorile tradiționale ale poporului român n'aveau nimic comun. Atunci ca și acum se pleca de la cazuri concrete care dovedeau lipsa de interes a guvernanților față de lipsurile, mizeria și suferința tinerei generații, plină de însuflețire pentru România întregită și de mândria de a fi român. O tânără studentă, venită din Vechiul Regat la Cluj să studieze medicina și să cunoască colegii din Transilvania nou alipită, se sinucide din cauza sărăciei și a mizeriei. Acest tragic caz tulbură profund studențimea clujană din 1922 și devine scânteia care aprinde grevele din acest centru. Cazul lui Ilie Ilașcu, condamnat la moarte la Tiraspol pentru vina de a se fi declarat *"român"* a fost prezent în mintea studenților de la Chișinău și a mulțimii care a ieșit în stradă cu zecile de mii să demonstreze împotriva unui guvern în slujba Moscovei mai mult decât a românilor moldoveni. În demonstrațiile lor studenții s'au identificat cu cauza națională scandând: *"Noua generație - salvarea nației"*.

Dar să ne întoarcem puțin spre mișcările studențești în România de după primul război mondial. Ele și-au luat pe umeri sarcini de răspundere care au deschis drumuri noi de orientare pentru generația interbelică. Se adăpau din izvoarele proaspete ale unui stat național tânăr dar cu rădăcini adânci în istoria zămislită de cronicari și scoasă la lumină de către corifeii Școalei Ardelene. Promotorii acestor mișcări studențești erau, în majoritatea lor, fii de țărani și veneau plini de avânt tineresc, cu sufletul deschis și gata de luptă pentru ceea ce credeau ei că servește patriei și este plăcut și lui Dumnezeu. Venind din pătura largă țărănească ei înțelegeau să rămână fideli tradițiilor și valorilor de bun simț și omenie cu care au crescut - adăugând la ele un patriotism desinteresat pe care voiau să clădească o Românie strălucitoare între celelalte națiuni pe care le priveau cu respect în drepturile lor de comunități statale.

Aceasta era starea de spirit cu care tinerii studenți roiau spre focarele de lumină hotărâți să pornească la muncă sârguincioasă și stăruitoare prin care să se formeze pe ei înșiși mai întâi și să poată servi mai bine și țara. Aceasta a făcut ca centrele studențești să fie conduse de către tineri buni la carte și cu o viziune sănătoasă despre valorile care cuprindeau sufletul românesc. Mai întâi la Iași, apoi la Cluj, și București studenții au ridicat steagul de opreliște în fața puhoiului bolșevic care pusese stăpânire pe armata rusă înfrântă și intrată în debandadă și încerca să treacă Nistrul. Legiunea Arhanghelul Mihail, fondată de o mână de lideri studențești, în frunte cu liderul studenților de la Iași, Corneliu Codreanu era un simbol al vitejiei cu care legiunile romane își apărau vatra și civilizația lor iar sabia de foc a Arhanghelului simboliza apărarea binelui și a luminii împotriva întunecului. Linia trasată de acești primi lideri studențești era națională, net anticomunistă și creștină și a contribuit în mod decisiv la formarea opiniei publice între cele două războaie. Lupta dreaptă începută de o mână de liceeni în 1919 a continuat să crească în rândurile studențimii și a societății românești și a culminat prin coaliția între partidul Totul pentru Țară (condus de Gen. Gheorghe Cantacuzino) și Partidul Național Țărănesc condus de Iuliu Maniu, în toamna lui 1937. Această coaliție anunța victoria sigură a democrației în alegerile libere din anul următor. Dar ambiția oarbă și setea de putere a unui rege scelerat a oprit evoluția politică normală și a decretat dictatura regală în Februarie 1938. Văzând că în lupta dreaptă democrată nu mai poate învinge, Carol II, ca să-și poată continua viața destrăbălată pe care nici Iuliu Maniu n'o mai putea tolera, recurge la dizolvarea partidelor politice deslănțuind o prigoană apocaliptică împotriva tineretului studențesc și a întregii elite intelectuale care refuza să-i accepte dictatura. După masacrele din noaptea Sf. Andrei (29/30 Nov. 1938) au urmat alte valori criminale în care sute de tineri studenți și intelectuali de elită au fost scoși din lagăre de detențiune politică sau smulși din sânul familiei, legați cot-la-cot și mitraliați în mod laș, fără nici o judecată. Patronând această prigoană abjectă Carol II a improșcat tronul monarhic cu sânge tânăr și nevinovat.

O astfel de politică internă dementă nu putea să aibe decât urmări dezastruoase și în afară. În vara anului 1940 România a fost constrânsă să cedeze o treime din teritoriul ei pentru apărarea căreia nu s'a tras un foc de armă. Urmarea a fost alungarea lui

Carol II de pe tron - după ce la 4 Septembrie 1940 a trecut puterea în mâinile gen. Ion Antonescu, în schimbul promisiunii de a-i asigura trecerea peste graniță, împreună cu amanta-i Lupeasca și cu un tren încărcat cu bogății acumulate în cei zece ani de domnie desfrântă. Pleca lăsând în urmă o țară sfârtecă din care o provincie, Basarabia se găsește și astăzi sub control ruso-sovietic.

Ion Antonescu, supranumit *„câinele roșu”*, un militar talentat dar ros de ambiții pătimașe, după o scurtă colaborare cu Mișcarea Legionară - deci cu ce mai rămăsese din generația interbelică după prigoana carlistă - se întoarce împotriva ei și refuzând să procedeze la alegeri libere continuă să guverneze de unul singur. În urma loviturii de stat antonesciene din Ianuarie 1941, o parte din generația interbelică a fost arestată și condamnată la închisoare, apoi scoasă și trimisă în prima linie pe frontul răsăritean unde o bună parte au căzut în luptă iar alții s'au distins în bătălii și au fost răsplătiți cu *„virtutea militară”* și alte decorații pentru vitejie. O altă parte, câteva sute au fost luați prizonieri în Germania și vârlți în lagăre de concentrare ca Buchenwald, Dachau, Sachsenhausen și alte locuri similare timp de trei-patru ani de zile. Cei rămași în viață au fost eliberați după ocuparea României de către Armata Roșie și încadrați în unități de luptă ale Armatei Naționale de sub comanda Gen. Platon Chirnoagă participând la ultima fază a frontului anti-sovietic de pe Oder.

După al doilea război mondial începe a doua fază a suferinței basarabene datorită pactului Molotov-Ribbentrop și a întregii populații de pe urma ocupației sovietice. Lupta și rezistența la opresiune în întreaga Românie și calvarul celor închiși și a celor de la Canal au fost descrise în lucrările celor care au supraviețuit zecile de ani de închisoare și mai recent în volumul *Memoria ca Formă de Justiție*, editată de Alianța Civică (1994). Cei mai mulți dintre autorii acestor lucrări documentare sunt continuatorii *„Generației de la '22”*.

Revolta studenților din Basarabia aparține unei noi generații care se ridică în 1995, din care Mircea Snegur știe că se vor recruta liderii de mâine și pătura intelectuală care nu renunță la identitatea ei românească. Profilul acestei revolte merită o scurtă analiză a elementelor componente. La inițiativa pornită la Chișinău s'au alăturat celelalte centre universitare moldovene ca și

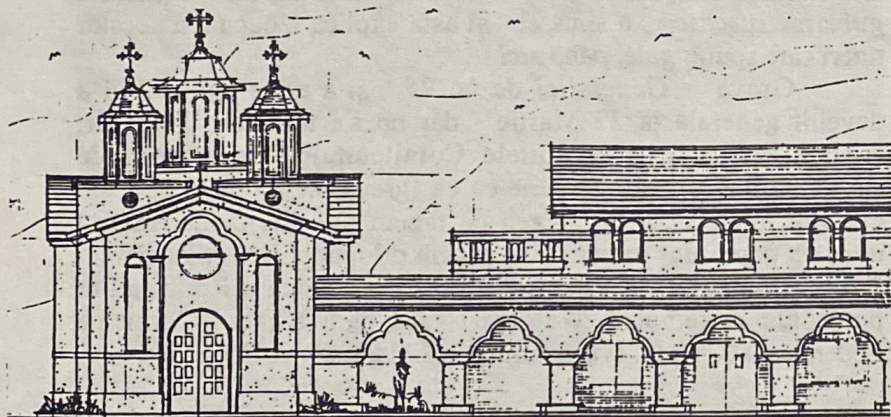
țărani și muncitorii suburbani.* Dar cauza revoltei de la Chișinău depășește cu mult granițele Moldovei și se identifică cu cea națională românească - fapt recunoscut de către centrele universitare din România. O delegație a studenților mediciniști de la Universitatea București a sosit la Chișinău la 13 Aprilie '95 ca să-și dovedească solidaritatea cu cauza colegilor basarabeni greviști. La rândul lor, studenții greviști au trimis o delegație a Comitetului de grevă să participe la Congresul Mondial al Refugiaților din teritoriile ocupate de fosta URSS și al urmașilor lor, ținut la Iași 30, 6 - 2, 7, '95. Acest congres a fost organizat de Mircea Druc, moderator fiind Valeriu Sârbu, veteran de război și cavaler al Ordinului Mihai Viteazul. O altă delegație, în frunte cu Oleg Cernei, liderul Mișcării Naționale studențești și Ion Ungureanu (fost ministru al Culturii) a fost oaspetele Federației organizațiilor studențești din Cluj care au inițiat un ciclu de manifestări publice pe tema Basarabiei. Unul din subiecte a fost *„Basarabia de la Vășinski la Snegur”*. În cuvântul adresat publicului Ion Ungureanu a subliniat faptul că este pentru prima dată când se susține că Basarabia nu-i românească. *„Suntem o gubernie rusească”* a spus el - și asta explică izbucnirea acestor tineri care spun: *„gata, până aici”*.

Greva *„Generației de la '95”* și-a atins apogeul și a devenit generală la 27 Martie - dar nu s'a terminat. Prof. Dr. Anatol Petrencu, președintele Comitetului Republican de coordonare a grevei ne spune că ea (greva) se va menține *„am declarat doar o pauză... Ceea ce facem noi aici demonstrează unitatea poporului român. Noi ducem o luptă pentru românism”*. Prof. Petrencu crede că o dezvoltare economică a României ar putea lua la remorcă Moldova - așa cum a făcut Germania Federală cu R. D. G. (vezi, România Liberă, 27, 7, '95, p. 2).

* Iurie Roșca, președintele Frontului Popular Creștin Democrat (FPCD) - care reprezintă expresia politică a opțiunii unioniste, apreciază că prin greva studenților de la Chișinău *„s'a lărgit cercul de susținere a unioniștilor”*. Scopul FPCD este să opună rezistență tentativelor de a crea o *„nouă națiune”* prin politica moldovenismului, care încearcă să ne facă să renunțăm la identitatea noastră națională. Cu privire la pretinsul *„statut special al găgăușilor, trei comisii de experți ai Consiliului European n'au găsit nici o bază pentru un astfel de statut - afirmă Dl. Iurie Roșca (vezi, România Liberă, 29, 6, '95, p. 2). Deci criza de identitate în Moldova nu-i decât o creațiune artificială uneltită la Moscova și apărută de Armata a 14-a.*

Înainte de a încheia, socotesc potrivit să amintesc câteva impresii culese de către profesorul Stewart Kaufman care se găsea în Moldova pentru cercetări, în timpul grevelor studențești. El ne spune că a fost *impresionat de modul ordonat, calm și disciplinat al studenților*. Ei erau revoltați datorită acumulării de ani de zile de nemulțumiri și de nedreptăți și cereau *revenirea la natural și adevăr*. După părerea prof. Kaufman în Moldova nu există nici un motiv ca disputele să ducă la război. Acest război își are rădăcinile la Moscova (vezi, Cuvântul Românesc, Iunie '95, p. 17 - interviu luat de N. Dima). Acest adevăr ni-l confirmă prezența în Moldova Armatei a 14-a rusă înarmată până'n dinți.

Ilie J. Smulțea



PSALM

(Fragmernt)

*Doamne, Tu mă cercetezi de aproape
și mă cunoști...*

Psalm 139, 1-2

**Doamne, Tu mă cercetezi de aproape
Și-mi cunoști adâncile, sufleteștile ape...
Știi când ispitele înfrâng zăgazurile,
Știi toate bucuriile și toate necazurile,
Știi cântecul, dorul și visele,
Știi amintirile mele, ucisele,
Știi piscurile înalte și căile,
Știi ghețurile și văpăile.
Știi când mă arde trufia
Tăgăduindu-Ți Cerul și sfidând Veșnicia;
Știi când fărâdelegea m'apasă
Ca o păclă amară și deasă;
Știi când mă urc și când mă prăbușesc
În neputința omului firesc -
Știi când Te vând și când Te răstignesc...**

SERGIU GROSSU

† NICOLAE,
Mitropolitul Banatului

Universalitatea spiritualității românești *

S'a vorbit și zilele acestea la nivel oficial despre faptul că aproape o treime dintre Români locuiesc înafara hotarelor țării noastre.

De fapt fiecare țară își are conaționalii proprii care datorită modului cum s'au trasat hotarele țărilor, a statelor de-a lungul anilor, au rămas în afara hotarelor țării. Sunt apoi atâția din cei care aparțin națiunii noastre și care din diferite împrejurări au ajuns ca să trăiască la depărtări mai mari sau mai mici. Toți însă avem conștiința foarte dură și dorim să ne păstrăm legăturile dintre noi nu din scopuri politice sau de altă natură ci pentru că formăm toți aceeași națiune, pentru că aparținem toți aceleași spiritualități.

De câțiva ani încoace am ajuns să putem vorbi despre aceea că formăm toți una și aceeași comunitate românească, spirituală, culturală. Se va ajunge ca un anacronism să fie greu de acceptat într-o vreme ca aceea pe care o trăim, în care drepturile omului sunt atât de mult exprimate în toate felurile, la toate nivelurile, să fie greu de conceput cum pot exista comunități și mă gândesc la cele ale noastre românești, comunități care trăiesc în diferite țări și cărora nu li se recunoaște nici măcar dreptul de a-și manifesta individualitatea lor, specificul lor.

Este adevărat că traversăm momente destul de dificile din punctul de vedere al multor state, a multor națiuni ca urmare a dictaturilor comuniste din diferite țări. Nu mai puțin în perioada care a urmat prăbușirii dictaturilor comuniste în țări destul de numeroase când națiuni întregi suferă într'un mod greu de presupus pentru timpul pe care-l străbat.

În special în sudul țării noastre, sudul Dunării, dar nu numai, sunt zone întregi care nu cunosc un regim de libertate, de

* Materialul a fost înregistrat, dactilografiat și pus la dispoziția noastră de Dl. Dr. S. V. Speriosu, după încuviințarea recerută, obținută de la Înalt Prea Sfințitul Părinte Mitropolit Nicolae al Banatului, discurs rostit cu ocazia deschiderii sesiunii Astrei în AULA MAGNA de la Universitatea din Timișoara în 7-8 Iulie 1994.

demnitate care să le fie acordată minorităților de genul celeia pe care o reprezentăm noi Români.

De aceea o asociație cum este Astra pe lângă multe alte inițiative care au fost luate în țara noastră, Astra care totdeauna a fost o societate, o asociație culturală, spirituală, dorește să-și reînnoade rosturile ei de odinioară luptând cu mijloacele care îi pot sta la îndemână pentru păstrarea individualității comunităților noastre naționale de peste hotare, pentru promovarea culturii, spiritualității comunităților noastre românești.

Pentru întâlnirea de astăzi ne-am propus să discutăm în mod special tema care ne este cunoscută tuturor: *"Cartea și presa în memoria Românilor de pretutindeni"* gândindu-ne în mod special la Românii de peste hotare și mai ales la Românii care sunt în imediata apropiere a țării de baștină, deși nu numai la aceștia. Suntem toți convinși de faptul că atât cartea cât și presa pot juca un rol deosebit de important în păstrarea identității comunităților românești de peste hotare.

Poate că într-o bună zi vom putea să discutăm mai de aproape și pot să spun aceasta în calitatea ce o dețin, să discutăm și despre ROLUL BISERICII în păstrarea identității noastre naționale. Dar oricum tema fixată pentru întrunirea de astăzi referindu-se la carte și la presă atinge două din însușirile, două din acțiunile care pot să ajute într-o măsură foarte mare la păstrarea identității proprii a comunităților Românilor de peste hotare.

Aș vrea să subliniez cu acest prilej eforturile deosebite pe care le depun frații noștri din țări cum sunt Bulgaria, Yugoslavia, Ungaria, Basarabia și nu numai acestea, pentru publicarea de reviste proprii și ne dăm seama cu ce eforturi și mai ales cu ce sacrificii sunt publicate aceste organe de presă ale comunităților noastre de peste hotare. Sunt publicate și alte cărți cu studii, cu cercetări ale confracților noștri din diferite zone unde ei trăiesc. Chiar și acolo unde condițiile sunt deosebit de grele se depun eforturi mai mult decât laudabile pentru a putea publica cele care știm că se publică. În același timp însă este datoria noastră a celor din țară de a depune la îndemâna confracților noștri acele cărți care să le dea posibilitatea să își mențină limba, să-și cultive limba, pentru că limba este acel factor care poate să ajute într-o măsură foarte mare la păstrarea spiritualității, a specificului comunităților noastre românești. Îmi pare bine că sunt de față și persoane care reprezintă instituții culturale ale statului nostru și care pot și trebuie să ncerce să sensibilizeze într-o măsură mai mare toți

factorii de răspundere în țară a sprijini cu tot ceea ce ne stă nouă în putință pe confracții de peste hotare.

Au fost făcute promisiuni solemne în această privință din partea unor foruri care s'au creat în țara noastră cu obiectiv special de a sprijini pe Românii de peste hotare. Din păcate în ciuda unor inițiative laudabile și realmente pozitive care au putut fi înfăptuite, totuși s'a făcut încă prea puțin pentru ca să răspundem nevoilor pe care le resimt frații noștri de pretutindenea. Am dori ca întrunirea de astăzi a *Astrei* să fie un imbold în plus la inițierea de acțiuni din ce în ce mai hotărâte care să reprezinte un sprijin real adus comunităților noastre românești dinafara granițelor. Cred și doresc să exprim o credință că acest sprijin să concretizeze și în acțiuni mai hotărâte ale statului nostru, mai ales prin relațiile pe care le avem cu statele unde trăiesc numeroase comunități românești, dar unde nu li se recunoaște nici măcar dreptul de a se afirma ca și comunități de sine stătătoare, mă gândesc nu numai la confracții noștri din Grecia, dar și la cei din Serbia, din Yugoslavia, în special la cei din Valea Timocului care întâmpină dificultăți din cele mai mari. Asemenea dificultăți sunt întâmpinate și de confracții noștri din Nordul Bucovinei, ca să nu mai vorbim și de cei din Basarabia.

Dacă ar fi să înșirăm toate dificultățile pe care le întâmpină comunitățile românești din afara granițelor patriei de origine am avea de înșirat o listă supărătoare, jenantă și aproape incredibilă pentru etapa și civilizația vremii noastre. Sperăm totuși ca lucrurile să se îndrepte și relațiile pe care le are țara noastră cu țările unde trăiesc Români, să ducă în cele din urmă la schimbarea stării de lucruri cu totul inacceptabilă de astăzi.

Există lucruri pe care n'aș vrea să le înșir acum dar care ne fac să privim cu multă admirație și recunoștință spre acei confracți de-ai noștri care în ciuda unor foarte mari greutăți și presiuni care se exercită asupra lor totuși fac ceea ce știm că fac pentru a se păstra în individualitatea lor etnică, națională, spirituală și religioasă. Nu demult, acum câteva săptămâni în urmă un grup foarte restrâns al *Astrei*, dorind să facă un film documentar la comunitățile românești din Bulgaria pur și simplu a fost întors de la frontieră. Ne pare rău că se întâmplă astfel de lucruri și în Bulgaria și în Serbia, dar nădăjduim ca totuși să putem depăși acest stadiu. De aceea întrunirea noastră de astăzi care și-a fixat ca obiectiv o temă restrânsă cum este aceea a ROLULUI CĂRȚII ȘI PRESEI ÎN PĂSTRAREA SPECIFICULUI NOSTRU

NAȚIONAL al comunităților românești de peste hotarele țării să-și aducă contribuția la împlinirea unor idealuri care ne sunt foarte scumpe.

Deschizând această întrunire a noastră de astăzi permiteți-mi ca încă odată în numele conducerii *Astrei* să vă adresez tuturor un cuvânt de recunoștință pentru că ați binevoit să veniți și să fim împreună. Și de asemenea să mulțumesc corului Catedralei Mitropolitane din Timișoara că a acceptat să vină și să fie alături de noi la acest început de întrunire a noastră pe care rog pe bunul Dumnezeu să o binecuvinteze cu roade din cele mai bogate.

Ai noștri sunt acești munți

de ARON COTRUȘ

*Ai noștri sunt acești munți
pietroși, mănoși, cărunți,
Căci noi ne-am cățarat pe ei spre cer,
noi le-am deschis adâncurile de aur și fier
și-am suferit cu ei prin ploi și ger...
noi le-am spintecat uriașele pânțec,
noi le-am proslăvit frumusețele'n cântece
și le-am cunoscut sufletul și furtunile mai bine ca oricine...*

*În haiducia grea ori doinind domol după oi
nimeni pe lume nu i-a cunoscut și'ndrăgit ca noi...
Da, acest mănăs pământ daco-roman
Cine ar putea mai mult ca noi să spue c'al lui e?*

*Cine l'a arat
din începutul vremurilor, neâncetat
Cine l'a semănat?
Cine i-a fost slugă și stăpân?
Care dintre neamurile vechi și noi
au îngropați în sânul lui atâtea eroi?
și cui doină de veacuri, aicea plânge?
Cine l'a apărat mai dârz de-al năvălirilor puhoi*

*și l-a adăpat de atâtea mii și milioane de ani, cu sânge și sudori
ca noi?*

ION CRISTOFOR

Nicolae Novac
sau spovedania omului învins

PORTRET DE EUGEN DRĂNESCU

❧ uimitor câte surprize ne poate aduce, în ordine culturală, căderea zidurilor comunismului, în spatele cărora de abia întrezăream cât de bogată și de diversă e literatura creată de reprezentanții exilului românesc. Dacă marile personalități din exil - Mircea Eliade sau Eugen Ionescu, de pildă - au reușit, într-o anumită etapă de liberalizare a politicii culturale din perioada dictaturii, să se strecoare pe sub furcile caudine ale cenzurii, multe nume au rămas proscrise, diversitatea celolalți rămânându-ne înstrăinată. Un caz șocant rămâne și cel al lui Aron Cotruș, poeziile căruia vor fi reeditate abia în 1978, într-o antologie alcătuită de Ovidiu Cotruș și prefătată de Ion Dodu Bălan, o culegere care lăsa pe dinafară întreaga creație din exil a poetului deșărat. Este doar unul din numeroasele exemple care s'ar putea da, iar cazul acesta e cu atât mai edificator cu cât Aron Cotruș era acuzat de George Călinescu, în celebra sa *Istorie*, că ar fi incitat masele la *colectivizarea bunurilor*, iar unul din volumele poetului (*Oameni în mers*) ar *duce în plin comunism*. Acuza nu i-a servit însă cu nimic autorului lui *Horia*, acesta fiind îndepărtat din bibliotecile publice ca un reprezentant tipic pentru o *criză a culturii burgheze* și a *putrefacției ideologice* ... Căutând volumele din străinătate ale lui Aron Cotruș, am avut surpriza de a descoperi un poet înrudit îndeaproape cu acesta, cu un interesant (și tragic) destin literar și uman. Am aflat numele lui Nicolae Novac și printre cele ale exegeților lui Aron Cotruș, pe care l-a cunoscut îndeaproape și despre care a dat la iveală câteva contribuții critice pline de interes. Iată câteva din mărturisirile lui Nicolae Novac despre autorul lui *Horia*: *Pe Aron Cotruș l-am cunoscut încă din țară. În exil am reluat legătura cu el prin colaborarea lui la revista Vers și a mea la Carpații lui.* Aș vrea

să adaug că Aron Cotruș a semnat prefața la volumul scos la Madrid, împreună cu Vasile Posteuca și N. S. Govora: *Poeme fără țară*.

Când a sosit în America, în 1956, ca invitat de onoare la Convenția Uniunii și Ligii Societăților Române din America (care-și serbau aniversarea de 50 de ani), m'am deplasat la Detroit și l-am invitat la Gary, unde luase deja ființă programul românesc de radio pe care-l conduceam în calitate de director și de speaker. Cu această ocazie, în afară de interviul luat la radio, i-am aranjat și o șezătoare literară la care Aron Cotruș a citit din recent apărutul lui volum de versuri *Drumuri prin furtună*, în fața unei săli pline până la refuz. A fost, cred eu, una din serile cele mai frumoase din viața poetului. Lumea prezintă îl aplauda cu frenezie, îi trimitea buchete de flori, iar când a citit poemul *Horia*, lumea s'a ridicat în picioare, aplaudându-l.

Autorul acestei emoționante evocări a unei întâlniri românești pe pământul Americii, este el însuși un deșărat, un poet autentic al *înstrăinării*. Cum numele lui Nicolae Novac nu apare în nici unul dintre dicționarele scrise la noi în perioada comunistă, se cuvine a-l prezenta în câteva rânduri succinte. Scriitorul s'a născut la 27 Martie 1919, în localitatea Moldova Nouă, din județul Caraș-Severin. Elev încă, la Liceul General Dragalina din Oravița, debutează cu un volum de schițe și nuvele, *Încrustări în bancă*, în editura gazetei *Reșița*. Ca student la Facultatea de Litere și Filosofie din București, publică romanul *Dragoste albă*, având pe banderola cărții o prezentare scrisă de Ionel Teodoreanu. Ca și alți tineri din generația sa, este silit să-și întrerupă studiile, înrolându-se în armata română angajată în campania războiului din Răsărit. Tragicele evenimente au întrerupt brutal activitatea literară a tânărului sublocotenent de cavalerie, care colaborase deja la reviste ca *Universul literar*, *România literară*, *Societatea de mâine*, *Dacia rediviva*, *Fruncea* și altele, semnând cu adevăratul său nume: **Aurel D. Bugariu**. Abia mai târziu, în Statele Unite, în perioada în care începe să colaboreze cu articole anticomuniste la ziarul *America* își alege pseudonimul Nicolae Novac, încercând să evite astfel prigoana rudelor sale rămase în țară. Participă și la luptele de pe frontul din Ungaria, unde cade prizonier la nemți cu întregul escadron, în chiar noaptea Anului Nou, aripa stângă a frontului rămânând descoperită. Aliații noștri, *trupele rusești* - notează scriitorul - *părăsiseră poziția pentru a serba cu unguroaicele revelionul în*

sat ... Este decorat în lipsă prin înaltul Decret nr. 114 din 18 Ianuarie 1945, cu Ordinul de Cavaler cu panglică de Virtute militară și Frunză de Stejar. Rămas în Germania, își continuă studiile la Erlangen (în Bavaria), urmând cursuri de Istoria artei, ziaristică și istoria muzicii. Se căsătorește, emigrând în Statele Unite al căror cetățean devine la 9 Martie 1960. Redactează acolo o revistă intitulată *Vers*, la care colaborează poeții Aron Cotruș, Vasile Posteuca, Ștefan Baciuc, Victor Buescu, N. S. Govora și alții. Dintre prozatori trebuie amintiți Vintilă Horia, J. N. Mânzatti, D. C. Amzăr, I. G. Dumitriu, E. D. Dumitriu, E. D. Tappe. Din 1954 inițiază o *Oră românească* la Gary fiind directorul acestui program timp de 35 de ani. Este redactor sau colaborator la câteva din ziarele românești din exil, continuând să scrie volume de poezie și proză în românește. *Magul care-și caută steaua* (Paris, 1951), *Catapeteasma* (în volumul colectiv *Poeme fără țară* (Madrid, 1954), *La capătul drumului* (în vol. *Povești fără țară*, Madrid, 1957), *Ultimul învins* (Cleveland, 1965) - iată câteva din titlurile cărților publicate de Nicolae Novac în exil. La acestea se adaugă traducerile: *Tălmăciri din lirica amerindiană* (München, 1977), *Tălmăciri din lirica amerindiană* (München, 1979) - ambele volume fiind prevăzute cu câte o prefată semnată de George Ciorănescu. După cum observa profesorul Thomas A. Perry, de la Universitatea din Texas, într'un articol din *Sinteza*, Nicolae Novac a rămas exclusiv un scriitor de limba română, în care a continuat să viseze și să scrie. Traducerile - cum este și cea cuprinzând *Maximele și cugetările înțeleptului Kahlil Gibran* (Madrid, 1980) - constituie pentru poetul desțărât o formă de a se simți acasă, de a-și apropia miresmele și ecourile familiare ale limbii materne, chiar și în literatura indienilor americani descoperind o *asemănare cu poezia noastră populară, cea din cântece din rugăciuni și bocete*.

Întreaga poezie a lui Nicolae Novac rămâne o dureroasă spovedanie a unui învins, a omului silit de vitregiile istoriei să se strămute în altă țară. Departate de patrie, la Madrid, el editează împreună cu Vasile Posteuca și N. S. Govora o carte de poezii intitulată *Cântece fără țară*, cu prefată de Aron Cotruș. Preluând titlul cărții lui Octavian Goga, cei trei poeți exilați indicau astfel sensul tradiției pe care o continuau, anume lirica de pribegie a dezrădăcinatului. Șt. O. Iosif, a doinei și a bocetului metafizic a lui Octavian Goga, cu acel suflu de poezie mesianică și tonuri de rugăciune desprinsă din vechile cărți bisericești. Nicolae Novac

este și el un revoltat împotriva sorții și un protestatar, denunțând viguros realitățile politice care au provocat nu numai drama exilului său, ci, mai ales, tragedia unui popor, vândut la mezat de atotputernicii planetei. Confesiunea poetului desțărât capătă accente sfâșietoare într-o poezie ca *Lacrimi*, prin care Nicolae Novac se apropie de *Psalmii* lui Aron Cotruș. Poezia este cu adevărat antologică: *Aseară, Dumnezeu/a plâns cu capul proptit pe umărul meu.../ Nu știu cine / l-a îndemnat să treacă și pe la mine.../ Singur eram și trist/ și lăncezeam ca un Christ/ după lumina ce nu mai venea/ după izbăvirea ce nu se mai arăta./ Mi se implantase, ca un junghiu, în inimă, dorul/ de Țară/ - nu pentru întâia, și desigur, nici pentru ultima oară - / că pribegia mi se părea un chin, / un burete mustind de oțet și venin/ pe care-l sorbeam cu sete mereu, / de pe crucea neagră a exilului meu...// Când a intrat, se făcu-se lumină'n odaie/ străilele lui străluceau ca o văpaie. / L-am poftit să ia loc, să șadă la masă... - Doamne - i-am zis - a venit ceasul întoarcerii acasă? // M-a privit tăcut, apoi și-a întors în altă parte fața, / și-am înțeles atunci că prin străini aveam să-mi/ sting dorul de țară și viață... / Nu-mi certa, Doamne, slăbiciunea - l-am rugat - nu mi-o certa, / precum crezi, așa făcă-se voia Ta... / Mă sfâșia dorul de Țară și frați, dorul de Cărașul meu drag și de îndurerații / Carpați, / aș fi vrut să-i revăd cât mai degrabă, cât mai curând, / să nu-i port, ca pe-o icoană, numai în suflet și-n gând... // Cu capul proptit pe umărul meu, / a plâns, împreună cu mine, aseară, Dumnezeu*.

Altrădată, poetul cântă democrația americană în versuri libere, pline de vigoare și simplitate, pe linia liricii lui Walt Whitman, poet pe care-l invocă în câteva din poemele sale ca pe o prezență tutelară. Dar chiar și în aceste poezii care respiră un anume calm, o atmosferă de împăcare cu soarta, revine, în final, obsesia *fraților ce gem în robie* (*Scrisoare lui Walt Whitman*). Dacă poemul este conceput, în acest caz, ca o scrisoare, de cele mai multe ori el se constituie sub forma versetelor unei rugăciuni rostite într'un templu imaginar, în care poetul cere Divinității o soartă mai bună pentru neamul său umilit:

*Cad în genunchi, Părinte, și vin să-ți mulțumesc
Că ții în viață, încă, Neamul meu Românesc;
Neamul meu umilit, scuipat, călcat în picioare,
De păgânele stepelor hoarde barbare
Ce-i iau astăzi pita de la gură,
Vitele din ogradă și șură,*

Graiul ca mierea
 Fata și muiera -
 Și copilul,
 Umilul,
 De la tăta mamei lui e smuls,
 Și cu sulița în frageda coastă, împuns ...

(Rugăciune de mulțumită).

Iată și un mic Psalm, care-l individualizează în cadrul poeziei religioase de la noi:

Doamne,
 nu pentru mine mă rog,
 nu pentru mine plâng,
 ci pentru Neamul al cărui ucenic și rob sunt
 dă-mi mie durerea, dă-mi mie blestemul -
 iar lui bucuria, nădejdea, îndemnul;
 sfătuiește-mi mie inima'n două,
 ci neamului meu, ursește-i ursita cea nouă
 să treacă ușor prin noaptea aceasta
 spre Tine, Lumină, -
 larg să-și deschidă fereastra,
 și inima Lui, să fie a Ta, fără chin;
 pe mine mă ucide, ca El să trăiască,
 Amin!

În meditațiile amare asupra condiției omului ~fără țară~, în compunerile atât de apropiate de lirica noastră populară, din rugăciuni și colinzi, Nicolae Novac se dovedește o voce puternică, continuatoare a unei tradiții ilustrate de Șt. O. Iosif, O. Goga și Aron Cotruș. Tragem speranța că o editură românească va lua inițiativa de a tipări poeziile poetului desțărât, aducând acasă încă o voce a exilului.

Nicolae Novac

ULTIMUL ÎNVINS

Eu sunt portul în care-și caută adăpost corăbiile naufragiate ale dorului.

Eu sunt lumina care lăncezește la apusul soarelui,
 la orizont.

Eu sunt jipătul cocoarelor ce scriu triumfiurile plecărilor

pe cerul toamnelor

Eu sunt catapeteasma despicată'n ceasul morții Galileanului...

În mine se adună și gem toate durerile omenirii acesteia
 fără liniște și pace.

În mine cresc desnădejdele tuturor celor vânduți și uitați în robia
 acestui secol al urii și demenței

Eu sunt cel ce strigă în pustiu: dreptate, dreptate

DREPTATE...

Cu mine trăiește și moare ultima picătură de speranță a acestei
 omeniri.

Eu sunt cel din urmă, cel din urmă învins!...

LĂSAȚI-MĂ

Lăsați-mă, lăsați-mă să hoinăresc,
 lăsați-mă să alerg peste câmpii și dealuri,
 să simt mirosul crud al frunzelor primăvara,
 să privesc cerul înstelat și infinit de adânc
 al unei nopți plăcute de Mai,
 să ma înfrățesc cu murmurul izvoarelor
 și șoaptele tainice ale pădurilor,
 să fiu la capul cerbului când moare
 răpus de glonte nemilos al vânătorului,
 să-l strâng la piept
 și să-i sărut ochii împăienjeniți și botul umed,
 cerându-i iertare pentru crima săvârșită de om -
 fratele meu...

Nu mă închideți în temnița acestei fabrici
 unde tinicheaua e mai prețioasă decât viața unui om!

Lăsați-mă, lăsați-mă să-l caut pe Dumnezeu
 acolo unde El trăiește, viu: în plante și animale,
 în răsăritul soarelui sau apusul lunii,
 în ciripitul paserilor,
 în somnul tulburat al iepurelui fricos -
 căci numai acolo-l pot găsi,
 da, numai acolo, - și nu în inima oamenilor!...

LACRIMI

Aseară, Dumnezeu,
a plâns cu capul proptit pe umărul meu...

Nu știu cine
L-a îndemnat să treacă și pe la mine...
Singur eram și trist
și lăncezeam ca un Christ
după lumina ce nu mai venea, -
după izbăvirea ce nu se mai arăta
Mi se-implântase, ca un junghi, în inimă, dorul
de Țară,
- nu pentru întâia, și desigur, nici pentru ultima
oară -
că pribegia mi se părea un chin,
un burete mustind de oțet și venin
pe care-l sorbeam cu sete mereu,
de pe crucea neagră a exilului meu...

Când a intrat, se făcuse lumină'n odaie,
straiele lui străluceau ca o văpaie.
L-am poftit să ia loc, să șadă la masă...
- Doamne - i-am zis - a venit ceasul întoarcerii acasă?

M-a privit tăcut, apoi și-a întors în altă parte fața,
și-am înțeles atunci că prin străini aveam să-mi
sting dorul de țară și viața...
- Nu-mi certa, Doamne, slăbiciunea -
L-am rugat - nu mi-o certa,
precum crezi, așa, facă-se voia Ta...
Mă sfășia dorul de Țară și frați,
dorul de Cărașul meu drag și de îndurerații
Carpați,
aș fi vrut să-i revăd cât mai degrabă, cât mai curând,
să nu-i port, ca pe-o icoană, numai în suflet și-n
gând...

Cu capul proptit pe umărul meu,
a plâns, împreună cu mine, aseară, Dumnezeu.

FELICIANA GHINDAR

CLEPSIDRA

Măsori al vremilor curs sfânt,
Lăsându-ți fir cu fir nisipul,
S'atingă-al lumilor veșmânt,
S'apoi discret spațiul și timpul.

Privind spre-a mărilor structură,
Cum valurile'n pântec poartă,
În secret a cerului măsură,
Prin neguri unduiri de soartă.

Iar vânturile'n drumul lor hoinar,
Ridică azi catargele sfărâmate,
Că mărturii prin secolii mii apar,
Mari întrebări din sfeșnice uitate.

Par piramizi de gânduri prin planete,
Pe-al plaiurilor dor nemărginit,
Ce'n taină poartă-a zorilor pecete,
Azi numărul salvării, ostent.

DAVID FUNDERBURK
Congresman

O privire pozitivă asupra României și a Românilor

În timp ce guvernul român are uneori o presă proastă în U. S., din cauza încetinelii tranziției la un guvern democratic și la privatizare, ca și cu privire la mas media și alegerile numai în parte libere, poporul român merita o recunoaștere pentru lunga lui suferință, pentru lupta și contribuția lui.

Există mai mult de un milion de români care trăiesc în afara granițelor, în Europa de West, în America de Nord și de Sud, Australia și Noua Zeelandă. Ei și-au făcut un nume prin ei înșiși, în toate domeniile, câștigând chiar și premii Nobel. Unul din colegii mei din Parlamentul U. S. - Martin Hoke - are mama româncă. Aproape o jumătate de milion de oameni, originari din România, s'au stabilit în America, trăind în fiecare stat. Un român, Dr. Nicolae Dima, m'a ajutat să-mi pregătesc această schiță istorică. Un alt erou român, care a petrecut 21 ani în închisoare pentru credința lui - Părintele Calciu - este astăzi aici, în sală. Există o colonie de români în Carolina de Nord și români profesioniști trăind în Durham, Buies Creek, Roanoke Rapids și în alte orașe din Districtul 2. Universitatea Duke are un program *"Duke în România"*, prin care, profesori și studenți din România pot fi găsiți în diferite universități americane. Mulți Tar Heels au adoptat cu bucurie copii români.

Noi toți cei din lumea apusului datorăm recunoștință poporului român, pentru că el ne-a oferit o zonă tampon care a slujit la apărarea Europei civilizate de năvălirile barbarilor. Când hoardele rătăcitoare din Est amenințau Europa, aproape singuri Românii în tot sud estul Europei au apărat Vestul pe perioada Evului Mediu. Astfel, ei au ajutat la scutirea civilizației europene de vest de distrugere.

Există circa 25 de milioane de români care trăiesc, în zilele noastre, în România și în vecina Republică a Moldovei, fosta Basarabie. Coborînd din Daci, unul din cele mai vechi

popoare din Europa, Românii își au rădăcinile lingvistice în Roma (de unde și numele de Român), au adânci afinități culturale cu Vestul și o temeinică admirație pentru America.

Țara a căzut sub influența Romanilor acum aproape două mii de ani și Romanii au dat populației o nouă limbă, cultura și identitate. Când soldații romani s'au retras din Dacia, în secolul al treilea, locuitorii țării au rămas și au supraviețuit ca plugari și păstori, în deosebi, în jurul arcului munților Carpați. În timp ce cultura și limba leagă pe români de Apus, localizarea geografică a țării și adoptarea Bisericii Ortodoxe de Răsărit îi leagă de Est.

Rezultatele acestei unice plasări geografice a României și a istoriei ei constă în bogate tradiții și o frumoasă cultură. Românii și-au format o minunată artă folclorică, o fascinantă muzică populară și au devenit unul dintre cele mai prietenoase și ospitaliere popoare din Europa. Din nefericire, plasarea geopolitică a României a adus un lung șir de suferințe poporului român.

Ungurii au venit în Europa Centrală în cursul celui de al IX-lea secol. Ei s'au stabilit în actuala Ungarie și au început să se extindă spre răsărit, în Transilvania - considerată drept leagănul de formare a poporului român - în timpul secolelor XI și XII.

Pe când cei mai mulți din românii transilvăneni au rămas pe locurile lor strămoșești, alții au traversat Carpații, unde au întâlnit pe frații lor și au întemeiat Valahia, la Sud, pe la începutul secolului al XIV-lea și Moldova, la răsărit, spre mijlocul aceluiași secol. În timpul Evului Mediu, aceste două principate au devenit centrele cele mai importante ale culturii și politicii românești. Pe când Moldova fortifica râul Nistru spre a apăra țara împotriva tătarilor, Valahia lupta, printr-o serie lungă de războaie, pentru a se apăra de turcii otomani. În cele din urmă, ambele principate au trebuit să semneze tratate speciale cu turcii și să plătească tribut, pentru a-și păstra integritatea.

Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea și în timpul secolului al XIX-lea, Rusia țaristă începe să se extindă spre Balcani. Pretinzând că eliberează pe creștini de sub turci, țarii ținteau, de fapt, să ajungă la Constantinopol și la Marea Mediterană. După un război împotriva turcilor, în 1812, Rusia și-a anexat jumătatea estică a Moldovei, care, mai târziu, a trecut dintr-o mână în alta, între Rusia și România, de mai multe ori.

În 1859, Valahia și Moldova s'au unit sub numele de România și țara devine atunci un magnet pentru toți românii. În

timpul primului război mondial, România s'a găsit de partea prietenilor ei tradiționali și a luptat împotriva puterilor centrale. În 1918, Transilvania, care în acel timp era anexată de Ungaria, Moldova de Nord (Bucovina), care era sub Austria și Moldova de Est (Basarabia), care era sub Rusia s'au unit cu România. În cele din urmă, România a devenit o națiune modernă, gata să-și ceară locul ei în noua Europa.

În anii perioadei interbelice, România a încercat să-și întărească democrația și să-și modernizeze economia. În ciuda acestui fapt, apariția și ascensiunea comunismului și a fascismului a pus capăt stabilității și speranțelor pentru un viitor mai bun pentru întreaga Europa de Est. În 1940, ca urmare a pactului sovieto-german, URSS a invadat România și și-a anexat, încă odată, Basarabia, și, pentru prima dată, Bucovina de Nord. Un an după aceea, România s'a aliat cu Germania și a atacat Rusia, cerându-și înapoi pământul răpit.

La sfârșitul celui de al doilea război mondial, România a fost ocupată de trupele sovietice care au adus cea mai neagră eră din întreaga istorie a națiunii. România, cu cei mai puțini comuniști naționali decât oricare altă țară, a suferit mai mult decât toate țările sub jugul comunist. Întreaga istorie a mizeriei, a gulagurilor, a morții și a pagubelor provocate de comunism încă nu au fost pe deplin înregistrate și expuse. Și cea mai mare parte a celor vinovați de acest dezastru, încă nu au fost trași la răspundere. Din fericire, cea mai rea parte a erei comuniste a luat sfârșit, în Decembrie 1989. Au urmat multe schimbări, unele pozitive și de speranță. Cu toate acestea, pagubele economice, morale și spirituale provocate de comunism încă mai stăruie și vor bântui încă multe generații românești (Acum când comunismul lui Ceaușescu a dispărut din România, singura țară din lume de limba romanică de origine latină care mai are o dictatură comunistă este Cuba lui Castro).

Lucrurile nu sunt prea bune în România de la izgonirea regimului lui Ceaușescu, în 1989. Vechii comuniști mai sunt încă la putere, sub alte nume, dar țara a făcut eforturi de împrietenire cu Statele Unite și de apropiere de Occident.

Ca unul care am petrecut șase ani din viața mea în România, ca student și profesor cercetător, ghid al USIA și Ambasador al Americii, sunt un prieten al poporului român iubitor de libertate și care este foarte preocupat de destinul țării și de bunele relații cu Statele Unite. A sosit vremea să ajutăm

poporul României. Trebuie să stăm alături de adevărații democrați în efortul lor de a democratiza și a privatiza țara și de a aduce țara mai aproape de U. S. și de Occident. Democrația, stabilitatea și prosperitatea României poate fi și în interesul Americii. Urez poporului român numai bine și îi mulțumesc pentru contribuția lor față de America. Dumnezeu să binecuvinteze poporul român și să binecuvinteze America.

LUCIAN BLAGA

- centenar -

Lucian Blaga a murit trist, hăituit....iar participanții la înmormântarea sa, în cimitirul din satul natal, Lancrăm (de lângă Sebeș-Alba), au fost filmați de securitate și cercetați lung timp după aceea. Ne amintim că pe vremea comunismului marele poet era interzis în propria sa țară - se spune în același loc din *Curierul Românesc*.

Cântec despre regele Ion

Avem același nume tu și eu
că-i iarnă sau că-i primăvară
ne cheamă azi pe toți la fel:
Ion fără de țară.

Când râde cineva pustiu
în casă sau pe afară,
să știi că unul singur e:
Ion fără de țară.

Umbră de se clatină prin vânt
scâncind sub grea povară,
nu întreba căci este el:
Ion fără de țară.

Un vaer dacă-ar fi s-auzi
a zecea mia oară,
să știi că unu-i pentru toți:
Ion fără de țară.



Cronicarul Banatului Nicolae Stoica de Hațeg*

Îstoria Banatului celei de-a doua jumătăți a secolului al XVIII-lea cunoaște o puternică epocă de frământări politice, bisericești, culturale și economice. După pacea de la Pojarevaț (1718) Banatul trece în stăpânirea habsburgilor, fără să cunoască tihna păcii din cauza continuării ostilităților turco-austriece până la 1790, ceea ce duce la criză demografică și prejudiciu economic. Înființarea regimentului de grăniceri româno-sârb, între anii 1768-1773, determină schimbări pozitive în viața social-culturală și economică a Banatului, încurajându-se exploatarea miniere, manufacturile, dezvoltarea comerțului, mărirea producției agricole, iar potrivit absolutismului luminat se sprijină cultura înființându-se școli cu limba maternă de predare, română, germană, sârbă, toate împreunate și cu persistenta propagandă catolică.

În Banatul acestor vremi se naște în 24 Februarie 1751, la Mehadia, Nicolae Stoica de Hațeg.¹ Relațiile sale cu sârbii încep încă de pe băncile școlii, din anul 1763 când este trimis de tatăl său la școala sârbească din Timișoara unde stă patru ani.² Trece apoi la alte școli însușindu-și limbile sârbă, germană și latină. Bun cunoscător al acestor limbi Nicolae Stoica este folosit deseori translator, atât de comandantul Papilla, Wartensleben și Clerfait, cât și de Împăratul Iosif al II-lea care îi oferă cariera de militar. Imposibilitatea de a urma oferta împăratului va aduce multe neajunsuri din partea colonelului Papilla și nici cu intervenția

* Articolul a apărut în *Buletinul Vicariatului Ortodox Sârb*, Timișoara, 1981, X, Nr. 2 (38), p. 54-57 în limba sârbă, cu titlul *Convergențe româno-sârbe în activitatea cronicarului Nicolae Stoica de Hațeg*.

¹ Data nașterii este dezbătută de Damaschin Mioc în ediția Nicolae Stoica de Hațeg, *Cronica Banatului*, București, 1969.

² D. Mioc, A. Armbruster, C. Feneșan, H. Jaeger, *Autobiografia lui Nicolae Stoica de Hațeg*, în *Mitropolia Banatului*, 1974, XXIV, Nr. 7-9.

Mitropolitului Vidac și a Episcopului Vichentie Popovici nu va putea ocupa un post în anul 1776.

În anii de școală petrecuți la Timișoara, Nicolae Stoica va trăi într-un mediu de ambianță româno-sârbă, continuați ulterior la curtea Episcopului de aici, Vichentie Ioanovici Vidac. Tot în acest răstimp va face o vizită Mitropolitului de la Karloviț.

Cu ocazia sinodului de la Karloviț din anul 1774 intră în relații cu Arhimandritul Iovan Rajić,³ apoi întreține legături cu Dositei Obradovici, T. Iancovici de Mirievo și alți oameni de cultură. La sinodul amintit, care l-a ales pe Episcopul Vichentie Ioanovici Vidac mitropolit, se alcătuiește un mic catehism ortodox la a cărui traducere din limba sârbă în limba română ostenește și Nicolae Stoica, alături de Dimitrie Eustatievici.⁴ Odată cu stabilirea lui Vichentie Ioanovici Vidac la Karloviț, rămâne aici și Nicolae Stoica, care, în cursul anului 1775 îl însoțește pe mitropolit la toate mănăstirile ortodoxe din Srem, Slavonia și Banat.⁵ În vara anului 1776 și în cursul anului 1777 lucrează împreună cu Földvasi de la Vârșet, potrivit dorinței Episcopului Vichentie Popovici la traducerea din sârbește în românește a unei cărți de pedagogie a lui Feldbiger, carte numită de traducători *cartea de mână a dascălilor*.⁶

După multe privațiuni reușește să fie numit în anul 1777 învățător în Corni, și, apoi, după merite considerabile avute la potolirea răscoalei țăranilor români și sârbi de la Vârșet,⁷ hirotonit preot.

Următorii ani sunt mai liniștiți pentru Nicolae Stoica, până la începutul războiului austro-turc, în răstimpul căruia (1788-1791) viața sa cunoaște cele mai însemnate evenimente ca preot militar, ceea ce va constitui și izvorul cronicii sale. Asupra acțiunilor de care se leagă numele lui Nicolae Stoica, descrise pe larg în cronica sa, nu ne oprim decât pentru a releva aspecte ce

³ Diac. Prof. Dr. Silviu Anuichi, *Relații bisericești româno-sârbe în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea*, București, 1980.

⁴ Dr. Nikola Gavrilovici, *Versiunea românească a "Catehismului Mic" de Iovan Raici* (trad. de Arhid. Prof. Dr. Silviu Anuichi), în *Mitropolia Banatului*, 1978, XXVIII, Nr. 7-9.

⁵ Nicolae Stoica de Hațeg, *Cronica Banatului*, ed. D. Mioc, București, 1969.

⁶ Ibidem

⁷ Arhid. Dr. Silviu Anuichi, *Un episcop uitat: Vichentie Popovici (1774-1785)*, în *Mitropolia Banatului*, 1979, XXIX, Nr. 1-3.

interesează aici. Spre exemplu, fiind un bun renume între sârbi, Nicolae Stoica intervine pe lângă locotenentul sârb E. Stoicovici să nu împuște, în timpul războiului amintit, un număr de 7 turci tineri, ceea ce acesta va și face.⁸

Împlinindu-și cu sârg datoriile sale de preot militar și traducător, apreciat și stimat atât de soldați cât și de ofițerii superiori, la influența acestora din urmă este numit de Cancelaria Ilirică din Viena, după terminarea războiului, în anul 1792, director al Școlilor naționale ortodoxe române și sârbe de pe teritoriul regimentului de graniță, iar în Octombrie 1792 este numit protopop al Mehadiiei, post în care va rămâne până la moarte, întâmplată în 6 Ianuarie 1833. În ambele funcții va desfășura o însemnată activitate vreme de 40 de ani, reușind să aducă bisericile și școlile într-o situație acceptabilă, mai ales dacă avem în vedere situația deplorabilă a școlilor românești și sârbești, imediat după război. Situația de altfel constatată și de Episcopul Iosif Ioanovici Șakabent în anul 1795.⁹

Vremurile în care își desfășoară activitatea Nicolae Stoica de Hațeg, românii bănățeni erau încadrați în episcopii Vârșet, Timișoara și Caransebeș unde trăiau împreună cu sârbii. În localitățile mixte preoții erau aceeași, cu aceeași biserică iar slujba se săvârșea alternativ, în limba română și cea slavă bisericească; școlile teologice erau bilingue.¹⁰

Protopopul Mehadiiei nu neglijează nici alte activități legate de propășirea spirituală a credincioșilor lui. Astfel, recomandă înscrierea tinerilor la Preparandia din Arad, indică cumpărarea cărților lui Petru Maior, C. D. Loga, Ioan Molnar Piurariu, cu binecuvântarea Mitropolitului Ștefan Stratimirovici colecționează antichități romane,¹¹ mustră preoții nerăvniitori,

⁸ D. Mioc, A. Armbruster, C. Feneșan, H. Jaeger, art. cit.

⁹ Arhivele Statului Timișoara, *Condica de circulare a parohiei Cuptoare*.

¹⁰ Prof. Dr. Radu Flora, *Comunitatea ierarhică româno-sârbă sub jurisdicția Mitropoliei din Sremski Karlovci*, în *Mitropolia Banatului*, 1969, XIX, Nr. 10-12. Despre conviețuirea ierarhică sârbo-română vezi Idem, *Tezaur arhivistice*, în *Magazin istoric*, 1969, III, Nr. 10.

¹¹ Nicolae Stoica de Hațeg, op. cit., ; Prof. Dr. Dimitrie Onciulescu, *Protopopul Nicolae Stoica (1751-1832)*, în *Mitropolia Banatului*, 1972, XXII, Nr. 10-12; I. D. Suciu, *Monografia Mitropoliei Banatului*, Timișoara, 1977.

săfătuiește enoriașii cum să-și cultive pământul, grădinile dându-le exemplul nemților, francezilor, italienilor, ungurilor și sârbilor.¹²

Anterior Preparandiei din Arad, Nicolae Stoica recomandă școala deschisă la 1 Noiembrie 1799 de Episcopul Iosif Ioanovici Șakabent la Vârșet un „*alumnium*” cu limba de predare sârbă, germană și latină, despre care în circulara pe care o recomandă, o caracterizează „*asa școală bună numai aceasta iastă în toată țara noastră în Banat pentru că școala luminează, proslăvește și înalță*”.¹³

Tot în ambianța bunelor relații cu sârbii Nicolae Stoica mai are și alte referiri. Astfel, în completarea pastoraliei de Paști a Episcopului Petru Ioanovici Vidac, amintește că mulți sârbi au trecut de pe malul drept al Dunării, ocupat de turci, în Banat.¹⁴

S'a bucurat de stima și aprecierea unor personalități sârbe. Astfel, Uroș Nestorovici în anul 1822 îi solicită lui Nicolae Stoica de Hațeg, într-o scrisoare în limba română, găsirea unor abonați pentru cartea sa destinată școlilor „*Viața Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos*” pe care dorea să o tipărească.¹⁵

Consemnăm și însemnările interesante ale cronicarului Nicolae Stoica de Hațeg din anul 1829 sub titlul „*Povestiri simple (cronografe) sau curiozități din Districtul Mehadiiei în Banatul Timișan*”, în care menționează existența unei mănăstiri sârbești, cea de la Mrăcunea, ca funcționând din secolul al XIV-lea, părăsită în anul 1788 și nerestaurată.¹⁶

Opera lăsată de Nicolae Stoica de Hațeg mai cuprinde, cu referire la sârbi, în afară de cele două lucrări menționate, „*Catehismul Mic*”, și „*Cartea de mână a dascălilor*”, traduse din limba sârbă în limba română, și manuscrisul intitulat „*Sârbii în Banat*”, scris în limba sârbă, lucrare ce marchează un serios punct de legătură în privința relațiilor româno-sârbe al activității lui

¹² Prof. Liviu Smeu, *Din circularele lui Nicolae Stoica de Hațeg*, în *Mitropolia Banatului*, 1979, XXIX, Nr. 1-3.

¹³ Pr. Dănilă Puia, *Ordine, completări, însemnări, note și observații ale protopopului Mehadiiei Nicolae Stoica de Hațeg*, în *Mitropolia Banatului*, 1973, XXIII, Nr. 7-9.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ M. Teleguț, M. Ancușă, *O însemnare din 1829 a protopopului Nicolae Stoica despre mănăstirea Mrăcunea*, în *Mitropolia Banatului*, 1972, XXII, Nr. 4-6.

Nicolae Stoica de Hațeg. Ceea ce se cunoaște despre această lucrare, sunt din propriile mărturisiri ale cronicarului. În urma dispoziției Episcopului Petru Ioanovici Vidac al Vârșetului și Caransebeșului din Decembrie 1816 dată protopopului Nicolae Stoica de Hațeg de a răspunde în scris cu privire la ceea ce cunoaște despre existența sărbilor în diverse sate ale Banatului, cronicarul îi răspunde pe larg în lucrarea sus menționată, descriind satele mixte de sârbi și români, despre emigrări în Slavonia¹⁷ și multe altele.

Biblioteca cronicarului Nicolae Stoica de Hațeg demonstrează un pasionat iubitor de cultură care a constituit și izvorul circulelor sale ce vizau ridicarea culturală și materială a credincioșilor lui. Cele 263 de volume ale bibliotecii sale (în anul 1821) de cuprins istoric, politic, bisericesc, economic, pedagogic, în limbile română, sârbă, germană, latină, franceză, atestă un iubitor al cărții.¹⁸

Adept al iluminismului Școlii Ardelene, cunosător al mai multor limbi, lexicul operei lui Nicolae Stoica de Hațeg are împrumuturi maghiare, turcești, sârbești, care nu îi micșorează calitatea operei, ci dimpotrivă, îi dă un iz arhaic de coloratură a epocii respective bănățene.¹⁹

Viața și activitatea iștețului și harnicului²⁰ cronicar Nicolae Stoica de Hațeg, protopopul Mehadiiei, reflectă conviețuirea pașnică, în bune relații reciproce a românilor cu sârbii în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea când conviețuirea ierarhică sârbo-română a fost o stavilă împotriva politicii de catolicizare prin uniaticism a habsburgilor.

¹⁷ Nicolae Stoica de Hațeg, *op. cit.*,

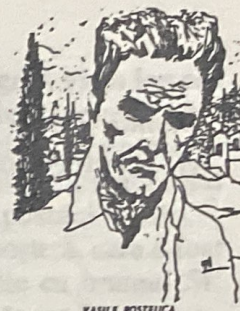
¹⁸ Dr. D. Cioloca, *Biblioteca protopopului Mehadiiei, Nicolae Stoica de Hațeg, la 1821*, în *Altarul Banatului*, 1945, II, Nr. 11-12.

¹⁹ Prof. Liliana Boiț-Trăpcea, *Considerații de ordin literar și lingvistic asupra "Cronicii Banatului" a lui Nicolae Stoica de Hațeg*, în *Mitropolia Banatului*, 1975, XXV, Nr. 4-6.

²⁰ Nicolae Iorga, *Observații și probleme bănățene*, București, 1940.

De bună seamă...

Mama, de bună seamă, albește pânză și'n rai,
Și ne-așteaptă să ne'ntoarcem din lume,
Prigoniți de fiară, numai răni, fără strai,
Spunându-i lui Dumnezeu necazurile noastre pe nume.



I-o fi dat Maica Domnului, vreun colț de livadă,
Să-și puie straturi și-acolo, cu busuioc și gheorghine,
Că ea n'a știut să iasă din timp și să șadă.
Ei, numai truda i-s-a potrivit omeneste și bine.

Poate că măcar acolo, scoborând din tăpșane,
Vine din când în când, tata, pe Șargu, călare,
Ca demult din "Urlaub", de la împărat, din catane,
Cu inima plină de șagă, de cântece și soare.

Iar ea, și-acolo, c'un struț de fruct de flori, la porțiță,
În tulpănel cum purtau bucovinencele, verde,
Își schimbă șivoiul lacrimilor în veșnic lăicer de
Dragoste cu alesături de mac înflorit și crăiță...

Ori, poate că pregătește ca'n sat, parastase
Și slujbe pentru sfântul Potir, pentru Crin:
Să'nvie duhul lui în vatra țării mănoase,
Spre știre că jertfele nu-s duse, ci vin...

Și'n dumineci venind de la biserică și țințirim,
Se roagă pentru neamul răstignit în prigoane,
Iar lacrimile ei de bribănoc și chilim
Îl luminează pe cei ce s'au urcat în icoane.

Mama n'a murit. A deschis doar fereastra spre zare,
Și-a pășit ca'ntr'o scumpă visare, o treaptă;
Și-acum vede viața cât nesfârșitul de mare,
Și plânge și'n cer, cu dor, și ne-așteaptă...

Vasile Posteuca

Monahii IOAN SOVA
Sf. Munte Athos

Sfântul Munte Athos. Citadela Ortodoxiei

Muntele Athos se află în Grecia de Nord, acolo unde peninsula Calcidică prezintă trei prelungiri, cea mai dinspre Rasarit fiind Sf. Munte Athos. Lungimea este de 75 km, lățimea de 10-15 km, înălțimile cresc dinspre malurile mării spre mijloc și de la Nord spre Sud, unde se ridică vertiginos Vârful Athos de 2033 metri deasupra Mării Egee.

Pământul este în general stâncos, presărat cu văi adânci și coline înalte cu multe locuri prăpăstioase și cu multe drumuri și poteci de picior, în ultimul timp și drumuri forestiere pentru transportul lemnului de castan foarte căutat în construcții.

Protectoarea Muntelui este chiar Maica Domnului, care l-a vizitat împreună cu Sfântul Apostol Ioan Teologul și încă doi ucenici. Ciobanii, care veniseră cu oile din Macedonia, au fostbotezați de Fecioara Maria și la plecare le-a spus că nu vor sta mult aicea, va fi grădina ei numai pentru monahi. Cu timpul ciobanii s'au retras în Macedonia, unde au dus și creștinismul și în Munte au început a veni monahi doritori de liniște multă. Împărații bizantini atrași de frumusețea Muntelui au început să construiască mănăstiri. Constantin cel Mare zidește Vatopedul, care a fost apoi distrus de Iulian Apostatul, Consta, fiu al lui Constantin cel Mare, care nu a fost împărat, a construit mănăstirea Constamonitul. Teodosie cel Mare rezidește mănăstirea Vatopedul, ca recunoștință pentru salvarea de la înec a fiului său Arcadie, printr-o minune a Maicii Domnului. Mai târziu prin secolul VIII - IX, Maica Domnului trimite în Munte pe Petru voevod roman ce a fost înfrânt de Agareni și pus în lanțuri grele, el scapă numai prin rugăciuni fierbinți către Sfântul Nicolae și Bătrânul Simeon, iar Maica Domnului îi spune: "Odihna lui va fi în acest Munte, moștenirea mea, dată mie de Fiul și Dumnezeuul meu, ca cei ce fug de gâlcevile lumii și se dedică nevoinelor duhovnicești după puterea lor și cu credință și cu dragoste cheamă

din suflet, numele meu, acolo să petreacă fără grijă viața lor cea vremelnică și pentru lucrurile lor cele plăcute lui Dumnezeu, să câștige viața veșnică, pentru că iubesc mult acel loc și voiesc să înmulțesc acolo viața monahală, căci mila Fiului și Dumnezeului meu nu se va ridica în veci de la cei ce vor puscicii acolo. Sfântul Petru Atonitul a trăit acolo 53 ani într-o peșteră, care a fost distrusă de cutremur și azi se află acolo o chilie cu hramul Sf. Petru și care nu este prea departe de Schitul Românesc Prodromu.

În anul 963, Sfântul Atanasie construiește Mănăstirea Marea Lavra, cu bani de la împăratul Nichifor Focas și Ion Timischis. După terminarea mănăstirii s'a întâmplat foamete și monahii au fugit.

Sfântul Atanasie rămas singur, pleacă spre Kareia și după 2 ore de mers, se odihnește și îi apare Maica Domnului și ca să-l încredințeze că nu-i fantomă, îi spune să lovească cu bastonul într-o stâncă, de unde a izvorât apă bună de băut, care există și astăzi și se numește Aghiazma Sfântului Atanasie. Maica Domnului îi spune să se întoarcă că va găsi hambarele pline de alimente, după cum s'a și întâmplat.

Bazele vieții pustnicești sunt puse de Sfântul Atanasie. Cu timpul Muntele s'a umplut de mănăstiri, schituri și chilii. O chilie este un schit mai mic. Astăzi Muntele este împărțit la cele 20 de mănăstiri. Cel mai mare teren îl are Lavra, cam o șesime din tot Muntele. În Sfântul Munte sunt foarte multe icoane făcătoare de minuni (în special ale Maicii Domnului), sunt multe Cruci cu pârțile din Lemnul Sfânt pe care a fost răstignit Domnul nostru Iisus Hristos, la mănăstirea Xeropotamu există o Cruce întreagă din Lemnul Sfânt. Există multe obiecte de cult valoroase, cărți vechi, foarte multe Sfinte Moaște, multe izvoare ieșite prin minuni. Muntele a fost de foarte multe ori jefuit de pirăți și distrus. În prezent este locul cel mai liniștit de pe tot globul și unde femeile n'au acces. Cele douăzeci de mănăstiri sunt: 1. Marea Lavra 2. Vatopedul 3. Iviron 4. Hilandar 5. Dionisiu 6. Cutlumuș 7. Pantocratorul 8. Xeropotamul 9. Zograf 10. Dochiaru 11. Caracalu 12. Filoteiu 13. Simon Petra 14. Sf. Pantelimon 15. Xenofonte 16. Stavronichita 17. Grigoriu 18. Esfigmenu 20. Constamonitul.

Sunt 17 mănăstiri grecești, una a sârbilor, una a bulgarilor și una a rușilor. Ctitori ai mănăstirilor sunt în mare parte împărații Bizanțului mai ales până la anul 1453 - Căderea Constantinopolului sub turci și apoi voievozii români până la anul

1863, secularizarea averilor mănăstirești de sub Cuza Vodă. Nici un alt popor pravoslavnic nu a făcut atâta bine pentru Athos, cât au făcut Românii, scrie Porfir Uspenski (Afon III, 3, p. 334)

1. *Ștefan cel Mare* contribuie mult la Zografu, atât de mult încât Isaia călugăr scriitor din Hilandaru spune la 1489 că Zograful a fost întemeiat de Ștefan Vodă al Moldovei. Toți voievozii au contribuit, încât ei o numiau Lavra Moldovei. Atâtea de multe metoace și moșii au dat domnitorii Moldovei și ai Țării Românești, încât Zograful a ajuns a doua mănăstire în bogăție, după Sfântul Pantelimon. În Zograful au fost și monahi Români mulți, cam la 60 în jurul anului 1900, dar bulgarii i-au prigonit barbar, de frică să nu le ia mănăstirea. Între anii 1965 și 1975 a fost stareț la Zograful părintele Arhim. Dometie Trihenea (care stăpânea Chilia românească Sfântul Ipatie de lângă Vatoped) dar tot așa a fost prigonit de bulgari, deși ei l-au chemat ca stareț al lor.

2. *Petru Rareș* este ctitor al mănăstirii Caracalu, la pomelnicul de ctitori sunt trei nume românești: Pahomie, Pahomie și Ruxandra. Petru Rareș s'a călugărit în Caracalu sub numele de Pahomie, la fel și vistiernicul numit tot Petru și apoi sub numele de Pahomie și ei au trăit în Caracalu, Ruxandra este fiica lui Rareș și soția lui Alexandru Lăpușneanu.

3. *La mănăstirea Dochiariu*, ctitori de bază sunt Alexandru Lăpușneanu și mitropolitul Teofan, care a sfințit Biserica Kiriaco și a rămas aici și este înmormântat în nartica Bisericii. Portretul domnitorului și a domniței Ruxandra cu copii, se află în partea dreaptă a nartice. Biserica aceasta este cea mai înaltă din Sfântul Munte, are ranforți în exterior ca Bisericele din Moldova.

4. *Mănăstirea Simonos Petras* are la ctitori două nume: Ioan și Mihai voevod. Al doilea nume este a lui Mihai Viteazul, care reclădește Biserica la anul 1599 distrusă de năvălitori.

5. *La mănăstirea Cutlumuș* sunt ctitori Radu cel Mare, Neagoe Basarab și următorii, ei o considerau Lavra Țării Românești. Din secolul al XVI-lea și până în secolul al XIX-lea, toate lucrările de la Cutlumuș sunt făcute numai cu contribuție românească. Există un document prin care se prevedea ca în această mănăstire să fie și călugări români. Astăzi nu este nici unul.

6. *Mănăstirea Dionisiu* are contribuții mari din partea lui Neagoe Basarab și a lui Petru Rareș și a Ruxandrei fiica lui Rareș.

Cu toate că românii au contribuit mult în Athos, ei nu au nici o mănăstire, ci numai două schituri și câteva chilii, după cum urmează:

1. *Schitul Prodromu* la o oră depărtare de Lavra, cu Biserica mare, cu clădiri în jur pentru locuințe și gospodărie. În prezent este în curs de restaurare. Icoana Prodomița este făcută la Iași, fețele s'au făcut prin minune singure, icoana este făcătoare de minuni.

2. *Schitul Lacu*, situat la poalele Athosului are o catedrală mare și cu catapeteasma din marmoră de Sfântul Munte. În istorie, schitul Lacu este mai vechi ca și Prodromu cu circa 100 de ani. Prima Biserica a fost zidită de împărăteasa Elisabeta Petrovna a Rusiei, care a domnit între anii 1741-1761 este fiica lui Petru cel Mare. Încă din anul 1754 erau aici și călugări români moldoveni, iar în anul 1760 Schitul era românesc și a fost reînnoit de starețul român Daniil. Prin 1843 erau aici 32 călugări români veniți din mănăstirile Cernica și Căldărușani. Erau pe lângă Biserica Kiriaco 5 chilii cu biserici la fiecare și mai erau mai depărtate încă 16 colibe, case cu gospodărie în jurul lor. Mai principală era chilia duhovnicului celebru Leontie și cu ucenii săi Atanasie, Dositei și Vlasie și avea hramul Adormirea Maicii Domnului. În timpurile din urmă Schitul Lacu a ajuns la mare înflorire, Biserica Kiriaco a fost refăcută așa cum este astăzi și în jurul ei au fost până la 32 de chilii și colibe cu un număr de 120 de călugări. Schitul Lacu este ca un sat cu Biserica mare la mijloc. Poziția este pitorească, pe valea unui râu totdeauna cu apă, căci izvorește din poalele Athosului.

3. *Chiliile românești* sunt răspândite pe tot cuprinsul Muntelui Athos. În trecut românii au avut un număr mare de chilii până la 70 și au fost în aceste chilii cam 1, 000 de călugări.

Astăzi au mai rămas un număr mic de chilii după cum urmează:

A. *Chilia Sfântul Ipatie* aproape de Vatoped, are gospodărie frumoasă dar numai un viețuitor, altul este în țară la mănăstirea Cernica,

B. *Chilia Sfântul Gheorghe Kolciu*, situată la o oră depărtare de Vatoped, are Biserica veche din 1613 și are 7 părinți, unul se află în țară la mănăstirea Neamț.

C. *Chilia Nașterea Sf. Ioan Botezătorul* se află la 10 minute depărtare de Chilia Sf. Gheorghe și are 2 părinți.

D. *Chilia Sf. Ioan Teologul*, aparține de mănăstirea Lavra, are clădire cu 2 etaje și are în prezent 4 viețuitori.

E. *Chilia Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul*, lângă chilia de mai sus, are poziție de vilă cu vedere departe spre Marea Egee, are 3 părinți.

F. *Chilia Adormirea Maicii Domnului* de lângă mănăstirea Xeropotamu, are o Biserică frumoasă cu gospodărie anexă și cu un singur părinte.

G. *Chilia Sf. Gheorghe Capsala* la o depărtare de 40 minute de Kareia pe drumul ce duce la mănăstirea Iviron. Are Biserică mare, clădirea este nouă, căci a fost distrusă de un incendiu cu 3 ani în urmă, are 3 viețuitori. Românii care întârzie în Kareia pot dormi aici, căci în Kareia românii n'au nici o chilie în prezent.

H. *Chilia Intrarea în Biserică a Maicii Domnului* este cam la 15 minute de Kareia, are Biserică mare și înaltă cu gospodărie împrejur, are un viețuitor.

I. *Coliba Cazansca* situată pe moșia mănăstirii Pantocratorul cu un viețuitor.

J. *Chilia Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil* situată pe moșia mănăstirii Stavronichita și are un singur viețuitor.

Acestea au rămas din numărul mare de chilii ce au avut românii în trecut. Schitul Prodromu a avut în trecut peste 120 de monahi și Schitul Lacu la fel, astăzi la Prodromu dacă mai sunt circa 20 de monahi și la Lacu doar 8.



MOUNT ATHOS
Greek Orthodox
many cling to

ION MINULESCU

VESPERALA

Iui Gala Galaction

Țemeia care mi-a vorbit aseară
De constelații fixe
Și stele căzătoare
Avea figura lungă și verde ca o pară
Și ochii negri-galbeni ca un adânc de mare...

Țemeia care mi-a vorbit aseară
De lucruri mici și fără importanță
Avea în glas căldura soarelui de vară
Și-n gând accentuate propuneri de-alianță...

Țemeia care mi-a vorbit aseară
Avea idei frumoase, dar bizare...
Spunea că «plopul fără soț» sunt vorbe de ocară,
Și toți Luceferii din cărți sunt stele căzătoare...

Țemeia care mi-a vorbit aseară
(Și care-o să-mi vorbească viața toată)
A fost o dată Mamă,
Dar a rămas Fecioară...
Și Fiul ei nici astăzi n'are Tată!...

Prof. Ing. FLORIAN I. GOGA

Un savant întemnițat:

PLAUȚIUS ANDRONESCU



Profesorul savant
dr. ing. Plauțius Andronescu
înconjurat de admiratori
la ieșirea de la lucră-
rile unui Congres.

La scurt timp de la înființarea Politehnicii din Timișoara (România), au fost asigurate cadrele didactice necesare. Acțiunea a fost începută prin exemplul personal dat de marele matematician Traian Lalescu, continuându-se cu Victor Vâlcovici, C. Teodorescu, Constantin Căndea, Victor Vlad, Valeriu Alaci, A. Nicolau, I. Magheru, Ilie Popescu, D. Leonida, Dion Mardan, C. Severineanu. Acestora li s'au alăturat cei din al doilea lot, din care cei mai mulți au fost ei înșiși studenți ai acestei Școli și se impuseseră prin serioasa lor pregătire și prestația ce și-o asiguraseră.

Unii dintre profesori erau cunoscuți încă înainte de a veni la Timișoara; printre aceștia era și prof. dr. ing. Plauțius Andronescu.

S'a născut la Zürich (Elveția) în 10 Decembrie 1893, unde a urmat și studiile; aici a avut ca profesori oameni de renume, ca Einstein, Culman. Diplomat și apoi doctor în științe tehnice al Școlii Politehnice Federale din Zürich, a intrat imediat în activitatea productivă și a funcționat ca inginer la Uzinele Oerlikon (Elveția), pe perioada 1 Iulie 1918 - 31 Mai 1919. Calitățile pe care le-a dovedit aici, interesul deosebit ce l-a manifestat pentru însușirea de cât mai multe cunoștințe, precum și impresionantul volum științific ce deținea, a determinat conducerea școlii ce absolvise să-l invite în învățământ și astfel, cu data de 1 Iunie 1919 este numit asistent la catedra de Electrotehnică teoretică, condusă de fostul său profesor Culman. Aici caută ca pe lângă sarcinile ce i le impunea postul ce-l ocupa să se consacre și aprofundării în continuare a studiilor teoretice de specialitate.

Ca o recunoaștere a valorii sale științifice, la 2 Iunie 1923 a obținut de la politehnica al cărui student fusese - și pe care acum

o onora ca profesor-asistent - "Venia legendi" pentru științele electronice, iar de la această dată a funcționat ca privat docent până la 5 Martie 1932.

Pe perioada 1 Aprilie 1923 - 1 Oct. 1925 a mai îndeplinit și funcția de Consilier al Uzinelor metalurgice din Darnach, cât și la Fabrica de cabluri electrice din Cossomay (Elveția).

Avea la această dată abia 30 de ani și i se întrevedea o strălucită carieră. Cu toate acestea, fiind solicitat să vină în țara de baștină a tatălui său - pe care el o vizitase în repetate rânduri, o cunoștea și îi iubea frumusețile, oamenii și zbuciumata-i istorie pe care o învățase cu deosebită admirație a răspuns la chemare și a lăsat acolo totul, spre a o lua de la început în patria părinților și strămoșilor săi.

Venind în țară a fost numit director al Uzinelor "Energia" Cluj, unde a funcționat pe perioada 1 Oct. 1925 - 1 Apr. 1929. Încă de la venirea în țară a fost numit și în învățământ la politehnica din Timișoara la catedra de Electricitate și Electrotehnică.

Puterea sa de muncă și cunoștințele ce le deținea, au făcut ca profesorul dr. ing. Plauțius Andronescu să fie numit director general PTTR, funcție ce a îndeplinit-o din 1929 și până în 1931. În același timp a fost cooptat ca membru și apoi în calitate de consilier al Federației internaționale a inginerilor, cu sediul la Bruxelles.

Recunoscut ca un erudit de mare prestigiu, a fost în repetate rânduri invitat peste hotare - Anglia, Franța, Germania, Suedia spre a ține conferințe sau a participa la congrese de specialitate.

În perioada ce a urmat primului război - când s'a asistat la o extindere explozivă a utilizării energiei electrice - în programul de dezvoltare al României s'a inclus și extinderea aplicării electricității. Dar ca în orice domeniu de activitate economică, se cerea mai întâi de toate să ne gândim la o legiferare, la o normalizare, pentru a înlătura tot felul de speculațiuni ce s'ar ivi la plasarea și la utilizarea materialelor, aparatelor și a mașinilor electrice. În acest timp s'a înființat laboratorul de electrotehnică¹.

3. Prestanța științifică a prof. dr. ing. Plauțius Andronescu, vastele sale cunoștințe, experiența ce o căpătase, precum și spiritul de dăruire ce l-a manifestat pentru Catedră și Știință, au

¹ V. Vâlcovici, Școala Politehnică din Timișoara. Zece ani de existență, p. 86

făcut să fie stimat și respectat de studenții săi. Severitatea ce o arăta în toate, îmbinată cu deosebitele sale calități pedagogice, îl situau printre marii maeștri ai științei din cadrul politehnicii timișorene.

Venind ca profesor a introdus încă de la început metodele matematice în cercetarea fenomenelor electrice - care în multe alte școli similare se urmăreau doar experimental - în care scop a aprofundat și extins metodele vectoriale de calcul. La început acest lucru a apărut deosebit de dificil studenților și cu greu se acomodau. Pentru a le veni în ajutor a pus un accent deosebit pe studiul matematicii aducând calculului vectorial o mulțime de contribuții personale și publicându-l, spre a-l face cunoscut în rândul cercetătorilor.² Considerând că acest lucru nu-i atrage în suficientă măsură, a propus în reviste de specialitate și cu larg circuit o serie de probleme din acest domeniu,³ dându-i o extensiune corespunzătoare încă de la primele lecții ale cursului său, pe care l-a pus la dispoziția studenților litografiat de mai multe ori.⁴ *M'am străduit să consider matematicile ca pe o unealtă în cercetarea fenomenelor. Sprijinindu-mă îndeosebi pe principiile și legile naturii, mai mult decât pe ipoteze și mânuind aparatul matematic în cercetarea fenomenelor, am urmărit să redau formulele ca o oglindire cât mai fidelă a fenomenelor.*⁵

La începutul studiului - deși profesorul se străduia să pornească de la elemente matematice cunoscute - cursul predat de prof. Andronescu apărea greoi și arid, iar pentru unii studenți respingător și imposibil de abordat. Erau însă numai senzațiile de început, la care se adăuga uneori teama că nu-i vor putea face față. Încurajându-i, profesorul obișnuia să le spună: *dacă vrei să pătrunzi și să stăpânești cu adevărat electrotehnica, măncați o lingură de supă și citiți din curs cel puțin o pagină.*

Cu toate încurajările, mulți studenți începători ai acestei discipline priveau demoralizați spre viitorul sumbru ce și-l învedeau. Astfel, fiind la primele lecții de predare, un student - reușit la admitere printre cei mai buni și cu examenele anului întâi luate în întregime - era speriat de cele ce auzise și având în față

² Dr. Ing. Pl. Andronescu, *Calculul vectorial*, în *Gazeta Matematică*, Vol. XLVI-XLVII.

³ *Revista Matematică din Timișoara* (RMT), Vol. XVI, Nr. 11, p. 124

⁴ Prof. Dr. Ing. Pl. Andronescu, *Curs de Electrotehnică*. Litografiat. 1940.

⁵ Pl. Andronescu, *Bazele Electrotehnicii*, Vol. I, București, 1973, Prefața.

realitățile prezentului, se înspăimântase de cele ce socotea că vor urma; simțea cum îl copleșeau gândurile. Venea de la cursuri la masă, apoi se ducea în camera la cămin și aci se așeza descumpănit pe pat; își aprindea țigară de la țigară și fuma fără să schimbe vreo vorbă cu colegii de cameră, care erau în anii superiori.

- *Ți s'a întâmplat ceva?* l-a întrebat unul văzându-l pierdut cu firea.

- *Nu*, i-a venit răspunsul.

- *Atunci ce ai?*

- *Nimic...*

- *Nu se poate!* și au început a-l purica, reușind până la urmă să afle cauza.

- *De la începutul cursurilor, urmăresc pe profesorul de electrotehnică; sunt numai ochi și urechi, dar nimic nu înțeleg. Scrie pe tablă, șterge; vorbește, iar scrie și iar șterge. Semnele cabalistice se împletesc și mă copleșesc, amețindu-mă cu totul. Din toate îmi sună în cap o singură expresie: operații diferențiale cu vectorul nabla ... pe care n'o mai pot scoate.*

Colegii l-au lăsat să se odihnească, iar după câteva zile unul l-a întrebat din nou.

- *Cum ți se pare?*

- *Cu ce?*

- *Cu nabla!*

- *La fel de torturat.*

Între timp omul s'a așternut temeinic pe treabă; s'a obișnuit cu noile noțiuni, iar miraculosul "nabla" devenise o cheie universală în neîntrecuta știință a electrotehnicii.

De la această memorabilă întâmplare - care era dată ca exemplu an de an de aci încolo în semn de încurajare celor mai slabi de înger - marele dascăl a rămas el însuși un simbol al științei - ce nu poate fi cucerită decât prin eforturi și uneori prin nebanuită trudă - purtând semnificativul și magicul nume "Nabla".

4. Numele profesorului Andronescu a rămas strâns legat de Politehnica timișoreană - prin Catedra ce a deservit-o timp de aproape 40 de ani - până în ultimele clipe ale existenței sale fizice și prin laboratorul căruia i-a consacrat multe zile și nopți din viață, dar și prin lucrările de mare valoare științifică publicate în țară sau peste hotare.

Problema dimensionării mărimilor electrice și magnetice l-a preocupat ani de-a rândul, iar lucrările ce a elaborat,⁶ au adus prețioase contribuții la studiile fundamentale ale Electrotehnicii.

5. În strădaniile depuse pentru pregătirea studenților, pentru rezolvarea unor probleme ridicate de interesele industriei, cât și pentru elaborarea lucrărilor sale - și ale colectivului de Catedră - de un sprijin prețios a fost și laboratorul. Montat pentru măsurători industriale și științifice - și dând înfățișarea unei instalații definitive, făcută după cele mai riguroase prescripții în vigoare - acest laborator se așează pe trei domenii fundamentale:

- etalonarea aparatelor și a instrumentelor folosite la măsurarea energiei și a puterii electromagnetice.

- măsurarea izolației și a pierderilor dielectrice a materialelor izolante;

- încercarea și sistematizarea întrerupătoarelor, siguranțelor și prizelor electrice.

În activitatea de laborator a avut un sprijin deosebit de la foștii săi studenți reținuți la Catedră pentru meritele și sânguința depusă pentru însușirea cunoștințelor: dr. ing. Aurel Bărglăzan, ing. Oct. Smilghelschi, Mihai Kilburgher.

Pentru stabilirea unor adevăruri, prof. Andronescu trudea în cabinetul său de lucru sau în laborator nopți în șir fără întrerupere, pierzând adesea noțiunea timpului. Iar mai târziu când boala pusese stăpânire pe trupul său obosit, iar efortul i se părea prea mare spre a face drumul până la domiciliu și înapoi, și-a instalat un pat în apropierea aparatelor sale din laborator și acolo stătea zile și nopți în șir fără să se mai gândească la hrană sau la odihnă, dacă devotata sa soție nu-l aducea la realitate. Căci, așa cum își amintea un fost student al său, știa să trezească setea pentru cunoaștere în alții, el însuși fiind mereu însetat. *"Pofta vine mâncând"*, erau cuvintele profesorului.⁷ De aceea, dacă strădaniile profesorului Plautius Andronescu l-au ridicat pe înalte culmi de glorie a științei, o parte din merite îi revin și tovarășei sale de viață care i-a stat - santinelă neclintită - la porțile năzuințelor sale spirituale.⁸

⁶ Pl. Andronescu, *Consideration sur le problème du dimension des grandeurs el. et mg.*, în *Rev. de El.* Nr. 31/1935, București.

⁷ Prof. Dr. I. de Sabatta, Evocarea omagială din 4 Octombrie 1980.

⁸ Florian I. Goga, *Slujitori ai Catedrei și Științei românești în Citadela Banatului*, în *Muzeul școlii bănățene*, 1985, p. 39.

Strângând în jurul său elemente valoroase - ca de exemplu C. Șora, soții De Sabatta, D. Daba prof. Andronescu a creat școala românească de Electrotehnică,⁹ iar rezultatele obținute i-au dus faima peste hotare, prin cele peste 70 de lucrări publicate.

Pentru meritele sale științifice, în țară prof. Andronescu a fost ales membru în comitetul de conducere al Revistei Matematice din Timișoara în 15 Martie 1932, iar în 8 Februarie 1940 al Gazetei Matematice din București. De asemenea a fost distins cu ordinul Steaua României în grad de Comandor, conferindu-i-se și titlul de profesor universitar emerit.¹⁰

Cunoscut peste hotare, i se făceau invitații de a participa la congrese de specialitate sau de a ține conferințe la diverse universități din Anglia, Franța, Elveția, Germania.

Dar acestea i-au adus mari neajunsuri. Astfel, după 1950 - când în România *"se ascutea lupta de clasă"* - marele dascăl a fost învinuit de *"cosmopolitism"*; răpit de la Catedră a fost condamnat fără a fi judecat la canalul Dunăre-Marea Neagră și aci a suportat cele mai aspre privațiuni, fiind pus pe picior de egalitate cu hoții de drumul mare sau cu dușmanii înverșunați ai patriei și supus celor mai nemiloase torturi fizice și morale. Reîntors acasă fără să i se fi spus măcar cu ce fusese învinuit, bolnav și istovit de forțe, a fost nevoie să dea lecții pentru ași asigura existența. *"Cerșetor în haine negre..."*

În cele din urmă, simțindu-se lipsa sa din rândul dascălilor a fost rechemat la Catedră și aci a muncit până în ultimele clipe ale existenței sale fizice.

6. Deși în toată viața sa a avut o conduită severă - pe care a impus-o atât corpului său profesoral ajutător cât și studenților - toți l-au iubit, apreciat și respectat fără rezerve. Pentru că de la dânsul fiecare avea de învățat. Iar dacă era cunoscut de cei mai mulți prin seriozitatea ce o manifesta și prin firea sa ce adesea părea tăcută și închisă, trebuie subliniat că știa să și glumească atunci când era momentul oportun. Astfel, când vedea că în clasă atenția slăbea și sporea tensiunea din cauza eforturilor intelectuale ce depuneau studenții pentru urmărirea unor calcule sau fenomene el se oprea. Cu vocea sa plină, depăna o amintire sau o glumă; se

⁹ Necrolog, în *Drapelul Roșu*, Timișoara, 5 Noiembrie 1975.

¹⁰ Fl. I. Goga, *op. cit.*, p. 40.

oprea câteva clipe și-și privea auditoriul, *"apoi fața i se lumina înflorind a zâmbet, după care își continua explicațiile"*.¹¹

Acest fel de a fi îl păstra și în afara orelor de școală; împletind lucrurile serioase cu câte o snoavă, reușea să fie deosebit de îndrăgit și apreciat.

Merită să fie amintită o întâmplare; și anume, din Septembrie 1965, când seria de ingineri 1944-1945 urma să se revadă după 20 de ani de la absolvire. Au fost invitați toți profesorii rămași în viață, printre care bine înțeles și Plaușius Andronescu. Dar cum acesta nu se mai putea deplasa a rugat delegația care venise în mod special în acest scop să-l considere prezent la această sărbătoare. *"Vă voi însoți sufletește așa cum am făcut-o și până acum; și o voi face în continuare, până bunul Dumnezeu mă va ajuta să mă bucur de lumina vieții"* a încheiat marele dascăl la despărțire și și-a îmbrățișat copiii de ieri, udându-și amintirile cu lacrimi pornite din sufletul său pe care nu-l ingenunchiaseră torturile cancerului comunist.

La aceeași întâlnire a fost invitat și academicianul prof. dr. Miliade Filipescu *"ce ne fusese profesor de geologie, deosebit de apreciat pentru cunoștințele ce deținea, experiența și calitățile sale de dascăl"*. Fiind plecat la un Congres internațional peste hotare, a aflat de întâlnire abia la înapoiere; și atunci a venit la Timișoara, deși evenimentul se consumase, spre a-și vedea foștii studenți precum și locurile ce-i fuseseră atât de dragi. Cel ce consemnează aceste rânduri și colegul său - ing. Agache Bojoga - l-au primit și l-au însoțit pretutindeni. Printre altele, academicianul a ținut în mod special să facă o vizită profesorului Plaușius Andronescu, fapt ce l-a bucurat pe bătrânul dascăl. Împreună au depănat din caietul amintirilor, apropiind evenimente care demult se consumaseră. Profesorul Filipescu a reamintit printre altele cum a ajuns la Timișoara și sprijinul deosebit pe care l-a primit în această împrejurare de la prof. Andronescu, pe atunci rector al Politehnicii.

- *Am dorit să vă revăd, se destăinuie acesta în final, spre a vă aduce odată cu urările de sănătate și respectuosul meu omagiu, admirația ce vă port, precum și recunoștința mea.*

- *Mă bucur că te revăd colega - i-a răspuns în mod simplu și natural; și să fi incredințat - a continuat cu aceeași naturalețe - de aceleași frumoase sentimente ce ți-am purtat totdeauna .*

¹¹ Ibidem.

Cât despre serviciile ce adusese colegului său nu a amintit nimic, deși au discutat ore în șir. Îi plăcea să facă bine, dar nu se aștepta la nici un fel de răsplată.

Despărțirea a fost emoționantă; parcă simțeau că nu se vor mai revedea nici odată!

7. Foștii studenți ai profesorului Andronescu - dintre aceștia colaboratori de mai târziu - i-au păstrat o vie amintire, socotindu-l prezent în mijlocul lor, spre a le da sfaturile și îndrumările necesare. Acest lucru s'a văzut în mod deosebit cu ocazia sedinței festive de evocare omagială din 4 Noiembrie 1980, la cinci ani de la încetarea acestuia din viață. Redăm o serie de amintiri ale acestei memorabile zile.

De către specialiști, prof. Plaușius Andronescu este considerat ca un pionier în domeniul Electrotehnicii. Cu talent și simț pedagogic a dezvoltat calculul vectorial și l-a lăsat - avere prețioasă - urmașilor. Prelegerile precise se caracterizau prin formulări elegante, precise și bine conturate, an de an reînnoite cu elemente valoroase. A acordat deosebită înțelegere tineretului - studenți și corp didactic - ajutându-l pe fiecare, când și cât era nevoie. Pasiunea acestui mare om a fost școala; timp de peste 40 de ani, îl găseai duminica la ora șapte în laboratorul ce cu meticulozitate îl organizase - primul de acest gen din țară.¹²

"E greu să stabilești ce ai primit ca student sau cercetător de la un om legendar cum a fost profesorul Plaușius Andronescu la care, sub vălul unei mari exigențe se ascundea o profundă umanitate, de care numai marii oameni sunt capabili. Talent pedagogic, inteligență deosebită, dragoste față de știință și de om, iată în câteva cuvinte întruchiparea virtuților sale".¹³

"Dacă meritul de dascăl este să cunoască, și mai mare este meritul de a ști să dea și altora. De aceea toți cei care l-au cunoscut, îi poartă recunoștință pentru aceste merite".¹⁴ Căci profesorul Andronescu s'a impus prin competența, prestația sa profesională și ținută, prin atitudinea sa față de muncă și față de valori. Prin calitățile sale a rămas și rămâne permanent printre noi, prin cunoștințele rămase drept moștenire; iar evocarea

¹² Dr. Ing. Ilie Saberca, Evocare.

¹³ Prof. dr. ing. Dumitru Daba, Idem.

¹⁴ Prof. dr. C. Șora, Idem.

numelui și a personalității sale ne dă puteri sporite de muncă, pentru a-i merita cinstea de a-i fi urmași¹⁵.

Pentru societate, profesorul Plauțius Andronescu a lăsat:

- lucrări de specialitate de inestimabilă valoare științifică în drumul spre promovarea Electrotehnicii în viață;

- mii de ingineri care au aplicat-o și o utilizează ca pe o puternică armă în drumul spre progres continuu;

- o adevărată școală a Electrotehnicii românești, ai cărei specialiști au adus mari servicii - cum a fost savantul acad. Remus Răduleț fost vicepreședinte al Asociației internaționale de Electrotehnică - sau în direcția pregătirii de noi cadre, printre care se impune a reaminti pe acad. prof. dr. ing. Dordea Toma, acad. prof. dr. ing. Gleb Drăgan și mulți alții.

Am reamintit doar o parte din rezultatele eforturilor marelui prof. Andronescu, de pe întregul parcurs al vieții, rezultate pentru care fostul regim din țara noastră l-a răsplătit prin închisoare, umilințe și multe suferințe fizice și morale. Viitorul îi va așeza personalitatea pe soclul meritat și îi va înscrie numele în cartea marilor figuri din panteonul științei.

ION MINULESCU

RANDURI PENTRU SULAMITA

lui Benjamin Fundoianu

Sulamita, Sulamita!...
Regele'nțelept cinstit-a
Trupul tău cu pofta lui...
Și'n pământul Canaan,
Ca o floare parfumată de gutui
Lângă trunchiul unui cedru din Liban,
Regele'nțelept voit-a

¹⁵ Ibidem.

Să-ți închine, Sulamita,
Și Coroana,
Și viața,
Și divina-i Palestină,
Căci amanta pentru rege
E mai mult ca o Regină!...

Dar tu minte n'ai avut...
Și când regele te-a vrut,
Din palatul lui cu-o sută de odăi
Și de terase
Ai fugit pe Galaad,
Să-i paști caprele răioase,
Și din stelele ce cad
Să-ți faci vise mincinoase
Sub umbrela unui brad...

Lăudatu-te-au Profeții
Și'nțeleptul Solomon,
Ca pe macii din Șaron,
Ca pe crinii din Șenir,
Ca pe grâul din Sulem...
Dar din laudele toate
N-au cules decât scaieții
Și fatidicul blestem
Să nu-i poți fi nici amantă,
Nici nevestă...

Iată ce-a fost scris la lege!

Sulamita, Sulamita,
Pentru ce-ai fugit de Rege
Și-ai fost proastă?...

MIRCEA ELIADE

NOUASPREZECE
TRANDAFIRI

- Fragment -



Mircea Eliade

Abia închiseseș ușa în urma lor când Pandele îmi spune.
- Astă seară mănânci aici cu mine. O rugăm pe Ecaterina să improvizeze ceva.

Ași fi vrut să-l întrerup, dar nu-mi lăsă timp. Vorbea repede, surexcitat.

- Ea știe să se descurce. Poate o omletă cu șuncă și o salată. Și avem whisky, și țuică, și vin. Eu zic să începem cu un whisky. Dar poate Dta preferi țuică...

- Nu, am să beau și eu tot whisky. Dar trebuie să vă informez, am adăugat repede, că Ecaterina a plecat pe la trei, trei și jumătate...

Pandele se îndreptase spre fotoliul lui de la birou, dar se întoarse brusc și mă privi mirat.

- Dar ce i-a venit? Cum de a plecat așa, fără se ne anunțe?

I-am întins foaia smulsă din calendar. În cinci propoziții scurte, scrise cu litere majuscule, singurele pe care le putea desena cu oarecare precizie, Ecaterina se scuza că, auzindu-l « dictând inspirat », nu îndrăznise să intre în birou, să-l anunțe că pleacă din nou, pentru 24 de ore, și indica motivul: de data aceasta era sigură că l-a zărit în mașină (pe Ioanid, seducătorul) și știe unde să-l găsească.

- Bine, spuse, mototolind foaia de calendar, n'are nicio importanță. Ne descurcăm noi și fără Ecaterina. Dar, reluă, după o clipă, zâmbind, de data aceasta unde a afișat mesajul?

- Lipit de lampa japoneză.

Mă pregăteam să-i spun cum l-am găsit acolo. Puțin timp după ce Niculina începuse să ne vorbească despre repetițiile de la Predeal, mi-am adus deodată aminte de Ecaterina, și m'am întrebat cum de a lăsat să intre o necunoscută, atât de straniu îmbrăcată și cu ovaliză în mână? Și atunci m'am ridicat discret și, aproape în vârful picioarelor, am trecut în salon. Am descoperit repede pagina de calendar pe abajurul lămpii japoneze, lipită, ca deobicei, cu un timbru de zece bani.

- În fond, m'a întrerupt Pandele, n'are nicio importanță. Stai jos și spune: ce crezi de toată întâmplarea asta? Nu te-a frapat nimic?

- Ba da. M-a frapat în primul rând...

- Într'adevăr, este extraordinar, m'a întrerupt din nou, parcă și mai surexcitat. Este extraordinar că acest tânăr necunoscut, care se crede băiatul meu, a venit să-mi vorbească despre *Orfeu și Euridice* la mai puțin de un ceas după ce evocasem în fața dumitale aniversarea aceia cu Mihail Sebastian, Camil Petrescu și atâția alții, scriitori și artiști, când am discutat aproape toată noaptea despre teatru, am discutat mai ales posibilitățile de a reinterpretă miturile clasice, și eu le-am vorbit de mitul lui Orfeu...

Îl priveam încurcat; nu prea știam ce să spun.

- N'ați apucat să-mi vorbiți despre toate astea. Doar ce mi-ați spus: « *Mi-am dat deodată seama că împlinisem 33 de ani* », și ați căzut pe gânduri. Priveați pe fereastră, și mult n'am îndrăznit să vă întrerup meditația...

- Totuși, reluă Pandele, ți-am vorbit despre simbolismul vârstei de 33 de ani - vârsta lui Iisus - și începusem să evoc discuțiile din noaptea aceea, când aproape m'am certat cu Camil, pentru că el recuza în bloc încercările de reactualizare a miturilor clasice, iar eu pretindeam că, cel puțin în cazul lui Orfeu și Euridice, un dramaturg contemporan ar putea...

Am scos carnetul din buzunar și l-am deschis la ultima pagină.

- Dacă îmi dați voie am să vă citesc stenograma ultimelor fraze. Ați spus: « Ca în fiecare an, în seara de 21 Septembrie am invitat toți prietenii la mine acasă. Dar de data aceasta, ceva, nu știu prea bine ce, ceva mi se părea schimbat. Mi-am dat deodată seama că împlinesc 33 de ani. » Ei după aceea ați tăcut și ați întors capul spre fereastră.

Mi-era teamă că l-am supărat, și nu îndrăzneam să-mi ridic ochii din carnet.

- Curios, vorbi târziu. Eram sigur că ți-am dictat mai mult. Poate îmi dictasem în gând... Dar, în orice caz, reluă după o pauză, nu te-a frapat coincidența?

- Ba da. Dar m'au frapat și alte lucruri. Bunăoară, nu înțeleg cum de a știut Niculina că una din cheile de la intrare se află întotdeauna ascunsă sub preșul din fața ușii...

- Lasă astea!, mă întrerupse fără să mai încerce să-și stăpânească nerăbdarea. Femeile de genul ei au o intuiție drăcească, aproape un fel de divinație... Dar ce zici de îndrăzneala ei când și-a smuls a doua oară rochia aceia penibilă, de cocotă bătrână, și a rămas în maioul negru, și a început să danseze, bătând din palme - dar ai remarcat cu câtă eleganță își înălțase brațele deasupra capului și bătea totuși din palme cu putere, parcă ar fi avut castagnete?

De câțva timp ași fi vrut să-i spun că mi-e sete, că ași fi băut cu mare plăcere un pahar cu whisky și sifon, dar m'ași fi mulțumit chiar cu un pahar mare cu apă. Dar nu îndrăzneam să-l întrerup.

- Nu ți-a adus aminte de nimic dansul acela? Al doilea dans și, pentru mine, cel mai reușit, cel mai fascinat?

- Să vă spun drept, mărturisii, n'am apucat să văd mare lucru. Mă dusesem în dormitor să răspund la celălalt telefon, și când am revenit, Niculina aproape că își terminase dansul. Doar ce-a mai făcut mișcări, a ingenunchiat, și-a tras rochia pe ea și s'a reasezat în fotoliu.

Pandele m'a privit lung, încruntat, ca și când n'ar fi înțeles prea bine.

- Cred că faci o confuzie, spuse. Telefonul a sunat mult mai târziu, după ce începuse al treilea «spectacol» - cum spuneau ei - și unde rolul principal îl avea băiatul... Dar, în sfârșit, n'are nici o importanță, continuă fără să-mi lase timp să răspund. Mie mi-a plăcut cel mai mult al doilea dans. Mi-a adus aminte de dansul Salomeii din piesa lui Oscar Wilde, pe care am văzut-o în tinerețe, la Berlin. Dar mi-a amintit și de dansurile indiene, de spectacolele lui Udhai Shankar...

- Le-am văzut și eu, acum trei ani, aici, la București. Dar, îndrăznii, ridicându-mă brusc din scaun, tare ași bea un pahar cu sifon. Știu unde e, continuai îndreptându-mă spre bucătărie. Am să aduc și sticla de whisky.

L-am găsit plimbându-se preocupat, cu mâinile la spate.

- Știi că aventura aceasta începe să mă intereseze, spuse după ce i-am întins paharul și sticla cu whisky. Evident, toată povestea cu mama care i-ar fi spus adevărul după terminarea liceului și acea inscripție care, în interpretarea Niculinei, ar dezvălui paternitatea băiatului, toată povestea mi se pare cusută cu ață albă. Copii aceștia au venit aici cu alt scop. Dar care? Dta ce crezi? mă întrebă brusc. Ce crezi că urmăresc?

Nu îndrăzneam să-i mărturisesc tot adevărul, să-i mărturisesc ce credeam eu, și anume că acea inscripție pe Roata morii, cel mai popular roman al lui Pandele: «Sibiu, Crăciun 1938, Orfeu, Steua sus răsare...», inscripție pe care mama lui Vladimir o completase șapte ani mai târziu, în 1945, adăogând cu creionul: «Pentru Laurian, când va fi mare, ca să înțeleagă și să ne ierte», inscripția aceasta era, așa cum observase Niculina, pe atât de turburătoare pe cât era de misterioasă.

- După impresia pe care mi-au făcut-o, începui după o scurtă pauză, cred că sunt amândoi pasionați de teatru, de spectacol. Iar ea, fata, este desigur o mare artistă - poate de aceia nu-și găsește loc în niciun teatru și își câștigă existența dând lecții de latină și franceză. În orice caz, amândoi văd în teatru un spectacol sacru.

- Și atunci? mă întrerupse Pandele vădit dezamăgit de interpretarea mea. Atunci de ce-au venit la mine? Știau foarte bine că nu sunt autor dramatic, și chiar dacă ași vrea nu pot face nimic pentru ei.

- Impresia mea este că, luând în serios spectacolul, considerându-l adică un ritual, au venit să vă ceară consimțământul la ritualul căsătoriei lor.

Pandele tăcu câțva timp, apoi apucă paharul și începu să soarbă încet, pe gânduri.

- Ar putea fi și asta, spuse. De aceea m'am pretat la jocul lor și le-am dat consimțământul. În fond, de ce nu le-ași fi dat? Ce mă costa?, adăogă încercând să imite (dar fără să reușească) vulgaritatea lui Paraschiv Simionescu, marele lui rival. Era doar o formalitate.

- Dar ați văzut că pentru ei, mai ales pentru fată, consimțământul era mai mult decât o formalitate, era un adevărat ritual. Ați văzut cât era de emoționată când, la despărțire, a căzut pe neașteptate în genunchi, v'a apucat mâna s'o sărute și v'a spus: *Bénissez-nous, mon père!*

Mi-am dat imediat seama că făcusem o gafă, dar nu înțelegeam de ce. Pandele mă privea ciudat.

- Da, a fost un moment penibil, vorbi târziu. Nu mă așteptam să cadă în genunchi chiar în fața mea și să-mi sărute mâna. Nu știam ce să fac.

- În locul Dstră, îndrăznii, ași fi ridicat-o și ași fi sărutat-o pe amândoi obraji.

Pandele mă privi din nou surprins, aproape cu furie.

- Dar așa am și făcut!, izbucni. Numai că n'am sărutat-o peamândoi obraji. Am sărutat-o întâi pe frunte și pe urmă pe obraz...

Simțeam că roșisem și acest simptom de slăbiciune mă umili.

- Vă cer iertare. Poate n'am văzut bine. Eram acolo, lângă ușă, bucuros că în sfârșit se hotărâseră să plece, și poate mi-au scăpat anumite gesturi...

Pandele continua să mă privească, din ce în ce mai încruntat.

- Eusebiu, începu târziu, cu gravitate, dacă nu te-ași cunoaște de atâția ani, ași crede că ori vrei să-ți bați joc de mine, ori ești în ultimul grad de surmenaj.

- De ce, Maestre? întrebai intimidat.

- Pentru că scena cu căderea în genunchi și sărutatul mâinii n'a avut loc lângă ușă, în clipa despărțirii. Asta s'a întâmplat mai înainte, după al treilea spectacol, când s'au apropiat amândoi de mine - tocmai mă ridicasem de la birou ca să-i felicit -, s'au apropiat de mine, băiatul a luat-o de mână, ca și când ar fi vrut să mi-o prezinte, și s'a înclinat profund, și atunci...

- E adevărat! exclamai și, neștiind ce-ași mai putea face, mi-am pus mâna pe frunte. Așa este, cum spuneți dumneavoastră. Acum mi-aduc bine aminte.

Dar rostisem toate acestea din deznădejde, pentru că nu voiam să-l supăr. De fapt, *scena se petrecuse așa cum spusese eu: la plecare, în dreptul ușii*. Niculina își îmbrăcase pentru ultima oară rochia și apucase chiar valiza. Dar, în clipa când le-am deschis ușa, a lăsat valiza din mână și i-a căzut în genunchi.

- Ești obosit, spuse Pandele continuând să mă privească bănuitor. Ar trebui s'o lași mai încet cu aventurile Dtale nocturne. Nu mai ai 20 de ani...

VALERIU CARDU

LEGAMANT

Din țarina bunicului aduc în traistă rod
Și-l port cu mine, vulturii, spre vânătaie.
Spre înălțimi și țel de luptă-l las slobod
Să plece tropotind în patru zări.

Setos și dornic de împărtașanie,
M'am reîntors în satul meu de graniță.
La vama dintre lumi, smerită danie,
Mi-am dat tot sufletul din raniță.

Și așa întors acasă, cuminecătura
Mi-a fost ogorul care mă cheamă de mult.
M'am dus în stranele de arătură,
Să cânt pământului și să ascult,

Cum trec în luminate dimineți cu rouă,
Cu pașii sângerați de lanțuri și piroane,
Să ceară, pentru țară, rod de vreme nouă,
Străbunii mei cu prapori și icoane.

Pe-o față de cer sta Dumnezeu preamărit
Și semne'mpărăția: alin și izbăvire.
Creștea arhanghelin, din rugă de hotar urzit
Un vis mărturisit sub sfinte patrafire.

În urma șirului, din veac și din milenii,
Plângea străbunul meu de la paradă.
I-am luat o lacrimă din colțul genei
Și-o port, drept legământ, schimbată'n spadă.

LIVIU REBREANU*

PROȘTII

Când să iasă Nicolae Tabără din casă, se poticni în prag și cât p'aci să se prăvale, cu dășagii de-a umăr cum era.

- Bagă de seamă, bărbate, - îi zise nevastă-sa cu glasul răgușit de spaimă, - bagă de seamă să nu pățești ceva, că asta nu înseamnă bine!...

- Ia taci mulcom, măi drace, nu-mi tot cobi a rău, - mormăi Nicolae necăjit, bojdicăind până în mijlocul ogrăzii. Da' ce pătesc? - urmă apoi mai răspicat. Numai voi s'aveți grijă să nu-mi ticluși vreo pozna până ce ne întoarcem noi... Să fii cu ochii'n patru la pologul ăla din livadă, să nu-i lași să vi-l mănânce toți câinii!...

Mai boscorodi el vreo trei vorbe, apoi își scoase pălăria zdrențuită de paie, își făcu cruce, închinându-se ca la mătanie, și rosti domol:

- Doamne-ajută!...

Pe urmă își îndesă pălăria în cap, tuși de două-ori, scuipă ascuțit și se întoarse către feciorul său, care aștepta somnoros deoparte:

- Hai, băiete, să pornim, să nu'ntârziem!...

Femeia, luminându-le din prag cu felinarul, adăogă și ea cu mintea ei cea proastă:

* Liviu Reboreanu s'a născut la 27 Noiembrie 1885 în Târlișina (fostul comit. Solnoc-Dobăca). A studiat în Năsăud, Bistrița, Oedenburg, Budapesta și Viena. Ne reamintim că a editat și condus nenumărate reviste și ziare și a fost între 1924 și 1934 președintele Uniunii Scriitorilor Români și din 1939 membru al Academiei Române. S'a afirmat întâi ca nuvelist iar volumele *Frământări*(1912); *Golanii*(1916); *Mărturisire*(1916); *Răfuiala*(1919) și *Cuibul visurilor*(1927); ne duc în lumea satului ardelenesc și a măruntelor conflicte din viața țaranului român. Alături de lucrările *Ofilire*, *Nevasta*, *Talerii* se află și *Proștii* pe care o publicăm. Romanele *ION*(1920); *Pădurea Spânzuraților*(1922); *Adam și Eva*(1925); *Ciuleandra*(1927) și *Răscala* (1932) îl așează pe Reboreanu în rândurile literaturii clasice universale prin traducerea lor în peste 20 de limbi străine. A murit în 1944.

- Așa, așa, grăbiți-vă, să nu vi se întâmple ceva... Dumnezeu să v'ajute!...

Dar Nicolae n'o mai auzi. Ieșise repede din curte și o apucase cu pași voinicești pe ulița ce se întindea ca un brâu albenet printre casele pitite în noaptea de păcură. În urma lui feciorul tândeala ca un mănz trudit ciulind urechile și uitându-se când în dreapta când în stânga, par'că i-ar fi fost frică să nu se năpustească cineva asupra lor.

În colțul ulicioarei ce duce la gară felinarul funinginit împrăștia o lumină gălbuie, mucețită. Umbrele pervazurilor se tolăneau rășchirate ca degetele unei mâni uriașe și se prăpădeau îndată în beznă.

- Taci că-i bine! - răsufă Nicolae oprindu-se o leacă sub felinar.

- Oare n'o fi trecut? - bălbăi feciorul, ca să zică și el ceva.

- Da' de unde! Doar l'am fi auzit șuerând! - făcu bătrânul cu mândrie, urnindu-se iar înainte.

Gara era pustie toacă. Numai într'un ochiu de fereastră clipoceă flacăra bolnavă a unei lămpi de veghere. Cele trei perechi de șine licăreau ca niște dungi de argint subț pălpăirea luminii chircite.

- Bine că ne vedem aici, - blodogori Nicolae Tabără, scărjăind prundișul peronului cu pașii săi apăsăți. De-acu poate veni când i-o plăcea, că nu mi-i frică!...

Dibuiră amândoi prin întunerec căutând vreun locșor unde să se adăpostească până va sosi trenul. Feciorul, mai îndrăzneț, se apropiă de ușa sălii de așteptare și puse încetinel mâna pe clanță. Era încuiată. Zări în stânga ușii o bancă, o pipăi cu băgare de samă, par'că s'ar fi gândit să se așeze sau nu, stătu o clipă la îndoială și în sfârșit se lăsă alături pe lespede de piatră dinaintea pragului. Bătrânul își așeză sarcina pe bancă și se cocoloși și el lângă fecior.

- Pe semne-i cam de vremior - se scânci feciorul într'un târziu cu glas potolit.

- Pe semne... Om aștepta, ce să facem? - răspunse Nicolae obosit.

Și de-acum amuțiră amândoi. Priveau duși încoace, încolo, se așezau mai bine pe lespede și gemeau înăbușit în răstimpuri, par'car fi fost strânși în curele.

Cerul se mai răzbunase. Pete vinete șterse, presărate rar cu stele se deschiseră prin volbura neagră de nouri. Și întunerecul

prinse a se limpezi. De jur împrejur linii spălăcite, nehotărîte tremurau în beznă. Coamele dealurilor din față, ca un fâiuș de fereastră uriaș și hodorogit, se desemnau din ce în ce mai lămurit pe pânzișul cenușiu al văzduhului, iar deasupra lor coroanele plopilor bătrâni de pe țărmul Someșului se ridicau negre ca niște mâni amenințătoare. Gălgăitul trudit al apei rătăcea prin aer ca tânguirile nănțelese ale unor oameni prăpădiți de nevoi.

Flăcăul se cotoșmăni mai bine pe lespede, își aduse genunchii până la nas și, cuprinzându-i cu amândouă brațele, băigui scurt și muștrător:

- Nu mai vine.

- Nu - tuși Nicolae scotocind în chimir după lulea. Aprinse și începu a păcăli alene, nepăsător, scuipând des și țîșnitor printre dinți.

Gara cu magaziile ei sure prinse a se desbrăca de întuneric. Un vânt aspru, tomnatic vâjăia prin porumbiștile dimprejur, scutura stăruitor olanele coperișelor. Iar peste linie, ascunsă sub sălciile zăvoifului, hruba de nuiete a hamalului răsări și ea, trezită din somn, cu ochiul roșu, plâns și ars de sărăcie.

Dinspre târg deodată se deslușiră zgomotul unor pași târați, greoi, însoțiți de gemăte înfundate. Feciorul ridică fruntea și trase cu urechea:

- Vine cineva... zise înăbușit.

Portița zăplasului scârțâi prelung și o babă gârbovită ca un gânj, cu fața sbârcită ca o hribă uscată, se apropiă de drumeți.

- Oare n'am întârziat, oameni buni? - întrebă dânsa îngrijorată.

- Nu, lele, nu - murmură Nicolae cu pipa 'ntre măsele. Da' până unde? - adăugă apoi cu jumătate gura, în vreme ce baba se ghemui pe bancă gâfâind ca un dobitoc trudit.

- Până la Beclean, - răspunse ea pițigăiat, ștergându-și obrazii cu mânecile cămășii. Numai până la Beclean... A - vai de sufletelul meu, ce-am alergat!... Mă temeam să nu întârziu, Doamne ferește, de năpraznicul ăsta de tren, că mi s'a părut că-l aud șuerând, când eram pe la biserică. Uuf! Toată-s un pic de apă... Și dumneavoastră-l așteptați?

- Îl așteptăm și văd că nu mai vine...

- Vă duceți departe?

- Ba nu... Până la Salva...

- Apoi ce să faci? Cată să ne sfărmăm și să ne izbim, dacă vrem să trăim în pârdașnica asta de lume... Așa... Ce să facem?...

Și iar mocniră, acuma tustrei, oftând și gemând în răstimpuri, cum fac țărani când nu mai știu ce să vorbească.

După o bucată de vreme un felinar verde ieși din cocioaba hamalului. Lumina gătită se bălăbănea necurmat, dispărea și iar se vedea.

- Aha - tresări flăcăul - de-acu îndată sosește.

Felinarul se mări din ce în ce și pe urmă se desluși și chipul negru, bărbos al hamalului.

- Să dea Dumnezeu bună dimineața - făcu Nicolae trăgănat și smerit sculându-se și dându-se la o parte.

- Noroc - bombăni scurt hamalul.

- Oare vine de grabă, domnule? - întrebă și baba apropiindu-se un pas spre hamalul care înjură necăjindu-se să potrivească cheia în broasca ușii.

- Ce-mi tot dărlăești aici, babo? Ce-mi toci capul și dumneata? Nu cumva ți-ai țină gura? se rățoi hamalul deodată semeț în sufletul său ranced, că poate certa și el pe cineva, care-i mai slab decât dânsul.

Apoi, încetul cu încetul, gara se desmorți. Prin săli, pe peron luminile lămpilor începură a răspândi raze palide, cărcălite cari tremurau și se îngrămădeau pe fețele încrețite ale celor ce așteptau. Pe ulicioară se auzeau tot mai des leopăiturile pașilor grăbiți. Când și când uruitul roților unei trăsuri înjunghia văzduhul, se întetea apropiindu-se și se tăia brusc; urma găfăitul cailor trudiți, vorbele repezi, aruncate din vârful limbii ale celor ce soseau.

Și sala de așteptare gema de lume. Țărani cu fețe supte, cu umerii obrazilor ieșiți în afară, cu barba și mustățile sbârlite se îmbulzeau deavalma printre muncitorii spâni, cu obrazii ca cenușa, îmbrăcați în straie nemțești murdare și ferfenițite.

Apoi deodată, dintr'o odae vecină șeful gării ieși somnoros, bosumflat, învăluit într'o manta groasă, și intră în birou trântind ușa. Printre oamenii din sală se răspândiră ca fulgerul șoaptele: *Biletele! Vine al ce dă bilete!... Haideți la bilete!* Șeful însă se plimba plictisit încoace și încolo, cu ochii pe jumătate închiși, apoi se opri, se întinse de câteva ori de-i pocniră oasele, își aruncă privirea spre ceasornicul din perete și se repezi pe peron unde prinse a trece în revistă pe pasagerii care tropăiau din picioare sgribuliți și rebegiți de frig.

În sfârșit geamul ghișetului se deschise și pe marmora soioasă începură a zingăni banii aruncați în pripă. Nicolae Tabără

cu feciorul său se umeriră și dâșii cu zor către rampă strângând în pumnii încleștați paralele umezite de sudoare. Dar un vardist coșcogea se răpși la ei aținându-le calea:

- Unde vă burdușiți, he? Nu puteți aștepta până vă vine rândul?... Ei, drăcia dracului!...

Îl înfășcă pe Nicolae scurt de guler și-l brustui îndărăt, apoi, întorcându-se către un domn îmbrăcat bine, se ploconi zâmbind:

- Pofțiți, domnule, pofțiți înainte!...

... Din depărtare un șuer prelungit și răgușit spintecă aerul.

- Vine, vine! - fierbea lumea neliniștită îmbăcsindu-se în ruptul capului spre ghișet.

- Fă-ți o bunătate, domnule, și ne dă două până la Salva, că ne lasă aici mașina! - stăruia Nicolae Tabără prin dosul rampei întinzând mâna cu gologanii peste capetele oamenilor.

- Gura, prostule! - îl împunse șeful morocănos aruncându-i o privire cruntă și disprețuitoare, apoi închise repede fereastră.

Țăranii se înholbară uluiți unul la altul.

- Cre'că nu ne dă? - se auziră printre dâșii câteva voci pline de spaimă, în vreme ce o buduhaiță de femeie limbută strigă în gura mare:

- O, bată-l scârba să-l bată, că mânios l'a făcut Dumnezeu!

Șeful însă se dusese numai la aparatul telegrafic unde bocăni de două-ori, apoi iar se întoarse la geam.

Iar trenul se apropia mâncând pământul. Scârțâitul sfâșietor al roatelor, pufăitul obosit al locomotivei se contopeau într'un răzbubuit surd, aspru, care creștea mereu. Apoi repede intră în gară și se opri brusc. Conducătorul sări jos cel dintâiu și urlă hodorogit:

- Năsăud... o minutăăă!

Câțiva călători coborîră grăbiți luptându-se să străbată printre cei de pe peron care năvăliră furtunatic asupra vagoanelor.

- Unde mergeți, proștilor! - răcni conducătorul către țărani care alergau zăpăciți în sus și'n jos neștiind unde să se urce. Nu acolo, mă! Mai la vale, prostule, mai la vale-s vagoanele pentru boi!

Conducătorul striga și zâmbea mulțumit în sine că a spus o glumă minunată. Când și când arunca priviri pline de înțeles unui domn bondoc care se uită la dânsul și-l ascultă cu un suris de admirație pe buze...

La ghișet lumea se rărise deabinele. Abia vreo câțiva țărani bătrâni și slăbănogi mai forfoteau și se înghesuiau par'car fi stat pe jeratic. Nicolae cu feciorul și cu baba, care acum se ținea de dâși ca scaiul de oaie, alergau neîncetat de la un capăt al rampei la celalt, priveau rugători în răstimpuri la vardistul care le răspundea printr'o încruntare din sprâncene și la șeful care țacănea biletele și-i măsura cu sulite de dispreț când din întâmplare, îi cădeau înaintea ochilor. La urma urmelor însă ajunseră și ei la fereastră.

- Două până la Salva - zise Nicolae pleoștit, numărând gologanii unsuroși pe tabla albă de marmură.

- Altădată să te înveți minte, moșăcule - îi sâsâi șeful aruncându-i biletele.

- Iartă, domnule, iartă-ne și nu ne năpusti - bălbâi bătrânul umilit. Că noi sântem proști, păcatele noastre... Pesemne așa ne-a lăsat Dumnezeu, proști și năcăjiți și nepricepuți, păcatele noastre... Da' dumneavoastră trebuie să fiți mai iertători că sunteți oameni învâțați și...

- Hai, pleacă d'aici, prăpăditule, pleacă să nu te aud flecărind! Mi-e scârbă și-mi vine rău când vă văd - izbucni șeful cu glas dogit și strâmbând din nas, apoi trânti geamul și scuipă cu greață.

Nicolae Tabără stătu o clipă nemișcat, clătină încetinel din cap, întrebător și nedumerit, pe urmă ieși sprinten urmat de fecior și de babă. Când ajunseră pe peron auziră glasul ascuțit al conducătorului:

- Gataaa!

Se repeziră tustrei înainte, spre locomotivă, apoi la mijlocul drumului își luară seamă și se întoarseră.

- Urcă-te, mă, urcă-te batu-te-ar Dumnezeu să te bată, prostule! - sbârâni prin aer vocea aspră a conducătorului.

Nicolae se avântă pe scările unui vagon în ale cărui ferestre zărise capete de țărani. Se cățără de clanță și o smuci cu putere, dar ușa nu îngădui. Și trenul șueră prelung și începu a bubui și a fosăi.

- Urcați-vă, mă, urcați-vă! - fulgeră din nou conducătorul bătând din mâini și din picioare.

Bătrânul se dădu repede jos și se asvârli la altă ușa în vreme ce trenul prinse a înainta vuind iar baba se bocea amarnic frângându-și mâinile. În clipa aceea însă conducătorul se năpusti ca o viespe asupra lui Tabără, îl înhață de după cap, îi trânti un pumn

în ceașă și-l îmbrânci pe scări la vale... Feciorul cu baba stăteau deoparte ca doi pociumbi și se uitau cu ochii sticliți de spaimă.

- Vă sculați mai de vreme, putregaiule, și nu mocoșiți, fire-ați al dracului să fiți! - le mugi conductorul dispărând într'un vagon.

Nicolae Tabără se prăvăli grămadă cu obrazul în prundiș și sângele îl prididi năvalnic pe gură și pe nas. Și așa rămase un dram bun de vreme, neclintit ca un mort. Creerii îi hăiau, iar sufletul îi sângera și-l durea mai strașnic ca ranele feței. Apoi se ridică încetinel, clătindu-se pe picioare, își șterse sângele cu poala cămeșii și aruncă o privire mută în urma trenului, care se pierdu în ceața zorilor. Un val amar de vorbe îi răsări în suflet, dar printre buzele crâmpoțite de abia putu rosti oftând:

- Nu v'ajute Dumnezeu sfântul!...

Printre nouri bolbocați în văzduh, la răsărit, o trambă de lumină cireșie se svârcolea și se întea. Tabără își avântă povara în spinare și porni încet înainte pe o cărare spinoasă, cu capul plecat, cu inima urnită, iar feciorul și baba, tăcuți și îngândurați, îl urmară părjol... Din noianul negru de nouri însă, soarele scăldat în sânge își înălță biruitor capul și improșcă în fețele drumeților o beteală de raze purpurii...

LEAGAN

Ștefan Munteanu

*Floare cu două petale rupte:
în grabă smulse și supte.
Floare mică de câmp, sfioasă
Încerci să te ridici, ca o casă
după foc! Ai pierdut din culori.
Iei câteva picături din nori,
bei pe inima goală. Oftezi.
Împrejur buruieni. În grămezi
bolovani. Iarba de loc.
Te gândești: N'am noroc:
de le-ași primi înapoi
bițele foi,
Bucovina, Basarabia, petale
din floarea ce le-a stat în cale...*

NICOLAE NOBAC

Cocostârcii își spun rugăciunea de seară

Soarele se lăsase spre asfințit. Trecuse Dunărea la Sârbi. Ultimile lui raze aureau vârful copacilor împietriți parcă în fața misterului ce cobora pe pământ atunci când ziua se îngâna cu noaptea. Turmele se întorceau în sat. Cântecul clopotelor de la gâtul vacilor își purta melodia de veacuri între dealurile între cari se cuibărise Boșneagul, ca o vrabie zgribulită ce își caută adăpost din calea furtunei.

Maria Doinașu ieși să deschidă poarta, așteptându-și vaca de la păscut, gata pentru muls, auzindu-i și recunoscându-i clinchetul clopotului. În poartă, se întâlni, nas în nas cu Moș Mitru, socru-său.

- ...'nă seara, Mărie.

- Bună să-ți fie inima, tată... Veniși să-mi ajuți la muls?, glumi ea.

- Da unde-i Moisă?

- În grădină, sub măr.

- Da ce naiba-mi face la vremea asta în grădină sub măr?

- Ce să facă, citește... Că de când ia-i băgat în cap povestea aia cu dusul la gimnaziu la Bozovici, nu-și mai scoate nasul din cărți. Ia spus, cică, Nică a lui Tudor că trebuie să dea examen de primire dacă vrea să intre la gimnaziu.

- Nică știe ce spune, că doar la toamnă merge pe clasa a treia. Da mi-o spus și mie, mai adineauri, domnul director Mutașcu, că de la el vin acuma, că Moisă a fost aprobat de inspectoratul școlar de la Oravița ca elev cu bursă, dacă-și trece examenul de primire. Nu-i ușoară domnia, Mărie. Trebuie multă carte la ea, că vezi tu, nu-i ca la noi paurii, când mergem la câmp, pui sapa sau coasa pe umăr și pleci fluierând.

- Văd că nu glumești tată... Vrei să mi-l iei de la vatră pe Moisă și pace.

- Nu ți-l iau, fă!... Vreau să ți-l dau!... Domn cu nădragi, nu paure cu izmene!...

Intră vaca pe poartă. Maria merse, își luă ciubărul de muls din tindă și se îndreaptă spre grajd. Moș Mitru deschide ușa grădinii din spatele casei și intră.

- Intră vaca pe poartă. Maria merse, își luă ciubărul de muls din tindă și se îndreaptă spre grajd. Moș Mitru deschide ușa grădinii din spatele casei și intră.

- Unde ești Moaisă?... Un' te-ai pitulat?, strigă el.

- Săru' mâna, Moșule!... Ia, sunt aici, sub măr; răspunse el ridicându-se în picioare.

- Înveți, ha? spuse când fu aproape de nepot.

- Citescl!... Mi-o dat Nică a lui Tudor din cărțile lui de la gimnaziu.

- Bine faci, nepoate!... Să te porți cu cinste și cu omenie și la Bozovici cum te-ai purtat în sat la noi. Am vorbit cu domnul director Mutașcu, îi spuse-i și lu mumă-ta, și mi o spus că ți-or da bursă dacă îți iei examenul de intrare... Ei, ce zici?... Îl iei?...

- Îl iau, Moșule.

- Așa... așa... Să-l iei, că doară nu vrei să iei locul lui Ilie, purcarul, sau Pavel, văcarul, să rădă tot satul de noi. Tocmai tu care-ai ieșit premiantul întâi cu cunună...

- O să-l iau!...

- Că te văd acum cu cartea'n mână, să știi că mi-ai luat un of de pe inimă. Credeam c'ai zis că te duci la gimnaziu numai ca să-mi faci mie pe voie. Da acumă văd că ești om la locul tău... Da, spune-mi, cu fluera cum stăm?... Mai cântata-i?...

- Nu prea... Numai odată sau de două ori. Nu mai știu bine...

- Ascultă, nepoate, să nu mă faci de mirul lumii. Cartea își are și ea rostul ei, dar fluierul... ei... fluierul e altceva. Trebuie mângăiat mereu. Cu buzele și cu degetele. Ca o muiere: dacă tu te lași de ea, se lasă și ea de tine. Așa și fluierul...

- Vrei să m'auzi?, îi luă el vorba din gură, bătrânului.

- Nu, nu acumă, că n'am timp. Mă grăbesc să-mi iau niște tutun de la dugheana lui Scorobici, până nu se închide. Da mâine, fi gata dis-de dimineață că vin să te iau. Mergem la vie să vedem ce mai e și pe acolo, că n'am mai fost de mult... Am eu una, nepoate, pe care nu te-am învățat încă s'o cânti, da vreau să te'nvăț până n'ai pleca la Bozovici. Îi zice: Doina ciobanului când și-a pierdut oile. Asta, numa' io și tat'u, fie iertat, o știam cânta de

stătea soarele pe cer să ne asculte și plângeau frunzele în copaci de durerea ciobanului ce-și pierdu-se oile... Dacă o'nveți bine, am să-ți dau o sută de lei, să faci cu ei ce vrei tu.

- Îmi dai?

- Îți dau!... Ce, te-am mințit eu pe tine cândva?

- Nu!

- Atunci?!

- O sută de lei?

- O sută de lei!

- Moșule, mâne o învăț.

- E, acumă nu te'ntrece nici tu cu gluma, că, să ști de la mine, nu-i fiecare la ureche și mulți au încercat s'o prindă de la mine da' n'au fost în stare. Doina asta, nepoate, se cântă, nu numai din buze și degete, ci și cu inima. Când o cânti, c'a s'o cânti așa cum se cade, trebuie ca de aci, din piept, să se verse ceva prin buze și prin degete ca să scoți tonul care să-i spună tot păsul, toată durerea, toată desnădejdea ăluia care și-a pierdut oile. Tu, nu mai ești numa'fluerașul. Tu ești ciobanul... Oile pierdute, sunt ale tale. Tu le cauți. Tu te căznești de pierderea lor. Acu' plângi cu lacrimi fierbinți. Apoi, vezi undeva, în depărtare ceva mișcând. Și te bucuri, nădăduind că sunt oile tale. Ș'alergi, val vârtej. Dar când ajungi, vezi că n'au fost decât umbrele unor tufe mișcate ușor de boarea înserării. Și iar te-apucă jalea. Și iar începi a plânge de durere. Nu plâns slab de muiere. Plâns de bărbat ce scutură cămașa pe tine. Doina asta, nepoate, e doina neamului nostru de ciobani. Din ei ne-am născut. Din ei am crescut. Cu lapte, brânză, zăr și urdă. În vremile bătrâne, când nu erau bani pe lume, te duceai la dugheană, vrei o măsură de sare, dai o măsură de brânză sau de caș. Vrei cerc la toata carului, dai un miel covaciului, sau o oaie, cum ajungeai la tocmeală cu el. Da, s'o ști de la mine, și bagă-ți bine în cap ce-ți spun, că asta n'ai să'nveți tu nici din cărțile de la gimnaziu: pe vremea aceea oamenii trăiau mai fericiți ca astăzi. N'aveau ei multe, dar nici nu le trebuia, că'n puținul ce-l aveau, aveau de toate. Și erau mulțumiți cu ce aveau și nu-i cereau lui Dumnezeu drăguțul de cât să le dea ploaie când trebuie să crească holdele și să'nverzească iarba pentru pășunatul turmelor și soare călduț să le coacă să facă grâul spic și cucuruzul să prindă boabă. Și când aveau astea, nu le mai trebuia nimic și-i mulțumeau ălui de sus pentru toate darurile pământeste. Zahărul, îl luau de la albine care-l adunau din dulceața florilor. Carnea, din mielul, din oaia, din vițelul sau vaca ce'nțărcase, din cerbul sau

mistrețul din pădure, din pielea și blana cărora își mai făceau și opinci sau pieptare și clăbețe și șube... Acuma, s'a'tors lumea cu fundu'n sus. Paurele nostru-și vinde vițelul sau mielul pentru bani. Și când vrea carne, dă fuga la căsap pentru un chil și vine acasă mai mult cu oase de cât cu carne. Brânza, ciobanul și-o vinde cu ciubărul la dugheană și p'ormă, și o cumpăra 'napoi să aibă ce pune pe mămăligă în fața copiilor. Nu, nepoate, zică lumea ce-o vrea, asta nu-i viață, 'tui mama ei. Nu-i viață rumânească așa cum a lăsat-o Dumnezeu... Cartea, te 'nvăță ce este viața, dar nu cum s'o trăiești. Și dacă nu ști cum să trăiești, atunci, spune-mi tu, ce haznă mai are viața?... De aia zic, învață carte, dar nu-ți uita nici de fluer. Schimbă-ți izmenele 'n nădragi, dar nu-ți uita satul. Că, cine se leapădă de-ai lui, poate să știe ca pe Tatăl Nostru, toate cărțile din lumea asta, tot nu-i om... Hai acuma să mergem că se'nchide dugheana și rămân fără tutun.

Cele două berze ce-și făcuseră cuib pe coșul casei, își dădură capul pe spate și'ncepură să și tocănească pliscurile.

Moșul se opri în loc și-și opri și nepotul c'o apăsare pe umăr.

- Vezi tu cocostârcii ăia de pe coșul casei voastre?

- Îi văd.

- Ști tu ce fac ei acuma?

- Își plesnesc ciocurile... Așa fac în fiecare seară la culcatul soarelui.

- Nu, nepoate, nu!... Nu-și plesnesc ciocurile!... Cocostârcii își spun rugăciunea de seară!...

Să nu îți pară rău

Iubita mea, să nu îți pară rău
De ghiociei ce ți-am dat în dar
Că-i ocrotiseși cu un gând al tău
Și au murit la două zile doar...

Am să-ți aduc tot eu alți ghiociei
Împărtaşindu-ți bucuria ta!
Dar să nu-ți pară rău, iubita mea
Dacă'n curând s'or ofili și ei!

Adesea'n viața ta, câte puțin,
Și alte flori de astăzi, mâine nu-s.
Gândește-te mereu cu fruntea sus
La bucuria florilor ce vin!

de Dinu Leonte

EMINESCU

venerează pe
MAICA DOMNULUI

Mihai Eminescu* a avut o venerare deosebită pentru Maica Domnului așa cum găsim în poezia "Rugăciune":

Din neguri te arată,
Lumină dulce, clară,
O, Maică Preacurată
Și pururea fecioară
Marie!

Privirea-ți adorată
Asupra-ne coboară,
O, Maică Preacurată
Și pururea fecioară,
Marie!

În poezia "Sonet" Eminescu depune ofrande de rugăciune, așa cum numai el putea cu "talantul" primit din partea Fiului!

Răsai asupra mea, lumină lină,
Ca'n visul meu ceresc de-odinioară,
O, Maică Sfântă, pururea fecioară
În noaptea gândurilor mele vină!

Dă-mi tinerețea mea, redă-mi credința
Și reapari din cerul tău de stele,
Ca să te-ador de-acum pe veci, Marie!

* Se cuvine să rememorăm teza de doctorat a lui Elie Cristea (1868-1939), viitorul Patriarh al României, consacrată lui Eminescu, intitulată "Eminescu, viața și opera", susținută în anul 1896 în cadrul Universității din Budapesta, Facultatea de Filosofie, în limba maghiară, și care poate fi considerată prima monografie dedicată poetului și operei sale atunci când nu existau decât câteva lucrări de suprafață, câteva caracterizări precum ale lui Titu Maiorescu, Gr. Melidor pe când cea din Transilvania a canonicului Al. Grama de la Blaj demonstra o crasă ignoranță și un monument de răutate, nu putea fi luată în considerare. Prin poeziile sale ce preamăresc pe Dumnezeu, Maica Domnului și toți sfinții, afirmă Elie Cristea, Eminescu a devenit un idol al românilor, căruia tot genunchiul poate să se plece, geniile fiind copiii iubiți ai lui Dumnezeu.

ENGLISH SECTION

Dos and Don'ts

On Religion

In Public Schools

Guidelines issued by the Department of Education on the extent to which religious activity is allowed in public schools:

PERMITTED:

- Student prayer, by individuals or groups, that is not disruptive -
- Student-initiated discussions on religions -
- Reading the Bible or other scripture -
- Saying grace before meals -
- Proselytizing that does not become harassment; distributing of religious literature -
- Wearing religious content before or after school -

FORBIDDEN:

- Prayer endorsed or organized by teachers or administrators -
- Harassing invitations to participate in prayer -
- Teaching a particular religion, rather than teaching about religion -
- Teaching or officially encouraging religious or anti-religious activity -
- Denying school rooms or buildings to religious groups if they are provided to other private groups. (*The New York Times*, Aug. 26, 1995, p. 8y)

Profile of well known ikonographer

CURRENTS - the quarterly publication of the Graduate Theological Union, Spring '95 is passing Hommage, in the front page, to the Christian artist and GTU professor (U. C. Berkeley) **Thomas Doolan**. The artist has written images of Orthodox saints in traditional Byzantine style and has

become a well known and highly appreciated ikonographer in the Eastern Orthodox Church. His paintings and frescoes churches in the U. S. and across Europe. A set of his recent paintings can be seen at St. Demetrios chapel of Patriarch Athenagoras Orthodox Institute at 2309 Hearst Ave., Berkeley.

Doolan is a convert to Orthodoxy - via ikon painting. As a young art student in Rhode Island, I took an Art History course and photographs of Byzantine art... After seeing this kind of art, I had to learn about the church that had produced them.

Many of Doolan's ikons hang in the PAOI St. Demetrios Chapel, designed by the San Francisco architect Christ Kamages. A four - foot panel ikon of the enthroned Christ Pantokrator hangs in the alcove of the chapel.



Christ "Pantokrator" by Thomas Doolan



The Institute's Headquarters
2309 Hearst Avenue, Berkeley, California

CARTI

GLIGOR POPI, *Românii din Banatul sârbesc în secolele XVIII-XX. Pagini de istorie și cultură*, Panciova, Editura Libertatea, București, Editura Fundației Culturale Române, 1993, 273 p.

Istoriografia diasporei noastre se îmbogățește prin monografia despre românii din Voivodina, semnată de exegetul trecutului local, dr. Gligor Popi, cu o nouă valoroasă lucrare menită să elucideze evoluția populației stabilite în spațiu și timp la sud de Dunăre, pe teritoriul actual al Serbiei vecine. Autorul prezentei contribuții este o prezență activă în scrisul istoric contemporan, cartea sa despre *Românii din Banatul iugoslav în perioada interbelică. 1918-1941* (Novi Sad, 1976), constituind un util model de abordare critică și acribă a unui atare subiect.

Actul necesar al sintezei, survenind benefic după seria de volume documentare inițiate la Zrenjanin, culminează în paginile de față și în structura a 3 părți (20 capitole), două anexe și reprezentarea cartografiată a zonei istorico-geografice adusă la zi. Un binevenit excurs istoriografic, respectiv literatura istorică despre Banat, prefătează strădania autorului din premiera monografică în cauză, de *radiografia politică, economică, culturală și etnografică pentru intervalul temporal delimitat din titlu*.

Capitolele cărții se succed logic în desfășurarea interpretativă făcută de Gligor Popi pe baza materialului editat și îndeosebi inedit, depistat și cercetat în arhivele din Serbia și România. Concizia și stilul enunțiativ, la obiect, caracterizează pasajele referitoare la Banatul văzut în ansamblu, de până la revoluția din anul 1848. Aflat aici cu analize, autorul explică documentat *specificitatea* atitudinii românești față de Pesta și contactele româno-sârbe în aria Dunării, mai cu seamă pe durata evenimentelor militare. Dezvoltarea economică a zonei în epoca

dualismului austro-ungar, evoluția mișcării muncitorești, bătălia pentru emancipare națională a românilor și sârbilor, colaborarea realizată între 1867-1918, rolul factorului de cultură și de spiritualitate autohtonă, îndeosebi la granița secolelor XIX-XX, sunt aspecte parcimonios tratate de G. Popi la modul comparat, fondat pe date statistice, sintetic prezentate pentru întreg ansamblul naționalităților existente pe cuprinsul Banatului în epoca dată. Două inerente omisiuni strecurate în acest context: 1916, p. 97 și 1859, p. 99.

Capitolul vast și dens referitor la *Românii din Banatul iugoslav în perioada interbelică* amplifică, în fapt, anumite idei analizate succint în propria monografie din 1976, relevând impactul primului război mondial asupra stării generale a românilor din Voivodina (între 1/3 - 2/3 din totalul populației), situația economică, viața politică, organizarea în partid programul adoptat, unica reprezentare parlamentară, organele de presă până la instituirea regimului dictaturii în anul 1929. Chestiunile învățământului elementar și mediu, convențiile școlare la nivel guvernamental dintre România și Yugoslavia, mai cu seamă în deceniul patru interbelic, viața culturală propriu-zisă, rolul *Astrei*, activitatea publicistică și editorială (6 ziare, 3 reviste), existența și acțiunea Bisericii Ortodoxe Române (3 protopopiate) au constituit alte direcții ale elaboratului științific realizat de istoricul citat în finalul lucrării acum recenzate.

Anexele vizând personalități românești locale din epoca analizată, ca și un scurt istoric al localităților populate majoritar de români, într-o ordonare stric alfabetică, reprezintă un instrument de lucru indispensabil creionării unei imagini globale pentru o atare întreprindere monografică.

Model de abordare contributivă pentru descifrarea sintetică și analitică, totodată a unui fragment din istoria românimii locuind astăzi pe teritoriul Voivodinei vecine, cartea semnată de dr. Gligor Popi poate însemna un debut excelent pentru inițiativa *Fundației Culturale Române* de a ne face cunoscute și alte realizări, nu numai istorice, despre alte arii ori zone ale diasporei noastre de pe mapamond.

Dr. Stelian Mândruț

MIA PADUREAN, *Florile nu mor niciodată*,
roman, București, Humanitas, 1994.

Acțiunea acestui roman se desfășoară în ultima fază a regimului comunist-ceaușist din România. Scenele, acțiunile și persoanele din acest roman se perindă ca într'un film. Ele nu urmează întotdeauna o ordine înălțuită. Autoarea te lasă într'un fel de suspensie ca să revină asupra lor. Totul se petrece într'o societate care ea însăși parcă-i făcută din blocuri în care prevalează un sistem de opresiune și teroare și în care individul nu poate acționa în libertate. Societatea este închisă și izolată. Mijloacele și instrumentele pentru menținerea acestei ordine procustiene sunt din cele mai brutale. Totuși, autoarea reușește să iasă din cătușele acestei lumi meschine și brutale și să-și înalțe cititorul în sferele olimpice ale unei iubiri curate care învinge toate obstacolele și se desfășoară ca o floare în față soarelui de primăvară triumfând asupra urii și a vulgarității înconjurătoare a sistemului comunist.

Eroii principali ai acestei povești de dragoste sunt Ana și Radu, la care se adaugă și Tudor, fiul Anei, pentru protecția căruia ea se luptă cu cerbicia unei leoaice. Puritatea dragostei celor doi se reflectă în scrisorile lui către Ana: "Te am pe tine și nu-mi trebuie nimic altceva. Gândul că în fiecare zi o să te aud, chiar și pentru câteva secunde, chiar și numai pentru a ne spune bună ziua, mă face puternic și îmi dă tăria să trec peste toate..." (p. 184). Scurta poveste de dragoste a romanului se sfârșește brusc și dramatic când Radu este surprins în preajma orașului Cernobil și cade victimă accidentului atomic de acolo. Dragostea dintre mamă și fiu rămâne caldă și puternică și la ea se adaugă Jacqueline, tânăra soție a lui Tudor pe care a cunoscut-o, prin corespondență pe când erau elevi la liceu, unul în Franța celălalt în România.

În ultimul capitol al romanului autoarea ne descrie un moment al revoluției care izbucnea în Decembrie: "Prima erupție - vulcanul Timișoarei, apoi Clujul, Aradul, Sibiul... Lava care fierbea de ani de zile curgea unindu-se într'o singură inimă, la București. Nu, tiranule, nu poți fi iertat, iertat nici de Dumnezeu nici de poporul tău pe care l-ai umilit și împrăștiat în cele patru colțuri ale țării..." (p. 195)

Mesajul care se desprinde din acest roman - pe care dacă-l începi cu greu te desprinzi de el - este că dragostea învinge orice obstacole: "Florile nu mor niciodată". Romanul dovedește talent și reține atenția cititorului de la început până la sfârșit. O singură întrebare mi-am pus: de ce autorul folosește ortografia comunistă a cărei schimbare a fost hotărâtă și de Academia Română.

Ilie J. Smulcea

David R. Stone, *The Balkan Pact and American Policy*, in *East European Quarterly*, Sept. '94, pp. 393-407.

This article is casting some light on American policy - or non policy - on Eastern Europe in the early part of the Cold War. The Balkan Pact known also as the Pact of Ankara was negotiated and signed between Greece, Turkey and Yugoslavia on Febr. 28, '53 as a treaty of "friendship and cooperation".

The author observes that all the documents on the subject show that the initiative for the pact lay in the Balkans and not in Washington and that secretary of State Dean Acheson reaction was to disengage himself from it: "The U. S. will not make such a pact an American priority". It sounds strange because the pact was directed against Soviet Union which was conducting an anti-Tito campaign and was also the main anti-american power of the Cold War. Mr. Stone remarks that the pact was "a collation of strange bedfellows". However, the U. S. reaction to it was negative without suggesting anything better. Eastern Europe was too remote and insignificant to American interests even after the uprising in East Germany (1953), the revolt of Hungary (1956), and the invasion of Czechoslovakia (1968). We could add that the initiative for the revolutionary change of 1989 lay also in Eastern Europe and not in Washington.

Ilie J. Smulcea

ȘTIRI din CENTRELE CULTURALE ROMANEȘTI

Conflictul din sânul comunității românești de la Paris și de la Biserica Sf. Arhangheli (9 bis, rue Jean de Beauvais) provocat de vizita nedorită a președintelui Ion Iliescu a luat sfârșit. Preotul Mihai Costandache a fost destituit din funcția de cap spiritual al Bisericii din Paris și președinte al Asociației pentru Practica Cultului Ortodox Român în Franța printr'o hotărîre a Mitropolitului Vitaly din New York. Această hotărîre a fost luată pe baza rapoartelor unei comisii de stabilire a faptelor care a durat aproape șase luni de zile. El s'a făcut vinovat de abuz personal de autoritate prin călcarea regulamentului de funcționare al acestor instituții bisericești - ceea ce a făcut pe enoriași să-i ceară destituirea. Ea a avut loc la 3 Mai '95.

Noul cap spiritual provizoriu al Bisericii din Paris este preotul Radu Apostolescu. Mihai Costandache s'a adresat tribunalului francez pretinzând că i s'a făcut nedreptate. O delegație a autorităților franceze se va ocupa de organizarea alegerilor parohiale.

Biserica Sf. Arhangheli din Paris are o tradiție de aproape un secol și jumătate în care timp a servit ca biserică și loc de rugăciune pentru românii aflați în exil. De fapt, vizita lui Ion Iliescu - măciucă - n'a avut drept scop vreo rugăciune sau închinare creștină ci dorința de a-și extinde brațul de control crypto-comunist și asupra acestei instituții păstrătoare de libertate religioasă tradițională.

La Timișoara, o aniversare frumoasă: Cincizeci de ani de la bacalaureat

În vara anului 1994 s'au împlinit cincizeci de ani de la examenul de bacalaureat al clasei din 1944 de elevi ai secției române de pe lângă liceul de la Vârșeț, una dintre școlile puse la dispoziția românilor din afara statului național în urma unor

activități viguroase conduse la Timișoara sub auspiciile Astei în primul deceniu după sfârșirea României Mari.

O reuniune pentru celebrarea acestei aniversări de către membrii clasei din 1944, profesorii lor dar și colegii din alte clase și școli a fost realizată în Iulie 1994. Dorința participanților a fost să se încadreze în activitățile curente conduse atât de *Astra* cât și alte entități pentru determinarea plasării interesului față de românii din afara statului pe agenda Guvernului și a Parlamentului României, într'o epocă în care drepturile minorității etnice române rămân ignorate peste tot.

În cadrul reuniunii cât și în corespondența care a urmat între membrii clasei din 1944 s'a formulat o *Moțiune* adresată forurilor de autoritate majoră și Astei Române.

În același timp foștii elevi ai Liceului român de la Vârșeț, clasa de Bacalaureat 1944, reuniți la Timișoara în ziua de 9 Iulie 1994 pentru celebrarea aniversării a cincizeci de ani de la acest examen, își exprimă

RECUNOȘȚINȚA

față de:

Înaintașii care în timpul celor cinsprezece ani următori întregirii României au întreprins activități multilaterale în scopul recunoașterii gravității și caracterului complex al situației minorității etnice române aflate în afara statului național, activități care au dus la semnarea contractului școlar cu statele vecine de la Sud și la redeschiderea școlilor românești pe fostele teritorii otomane și austro-ungare.

Statul Român, Biserica Ortodoxă Română și Asociația *Astra* care au format și susținut instituțiile culturale, școlile și bisericile prin care s'a deschis calea spre educație și urmărirea fericirii prin progres a generațiilor de secole ținute în permanent prejudiciu și sărăcie în acele regiuni.

Apoi după o privire retrospectivă a realizărilor lor, cu același sentiment de responsabilitate ca și înaintașii luând în considerare și deliberând ei votează următoarea

MOȚIUNE

Către Guvernul și Legislatura României cerând asigurarea condițiilor de acces deplin la prosperitate tuturor grupurilor etnice din țară și viguroasa verificare a aplicării aceluiași regim și românilor aflați în țările vecine, urmând principiile de Drept uman

ale Organizației Națiunilor Unite, pe calea acordurilor multilaterale și prin organizarea proprie a studiului și conservării tezaurului etnic de sub administrație reciprocă.

Către Academia Română cerând încurajarea interesului față de creativitate și cunoașterea valorilor diversității în arte și economie și asistența cuvenită Statului Român în manifestarea grijei acestuia față de toți românii din lume.

Către Biserica Ortodoxă Română cerând exoperarea pe cale ecumenică a recunoașterii dreptului și asigurarea accesului tuturor românilor la hrana sufletului în limba lor, fără intimidare, abuz sau persecuție din partea bisericilor surori.

Către toți românii din lume cerându-le să susțină instituțiile românești întru îndeplinirea acestor scopuri.

Apoi Simon Vasile Speriosu este împuternicit să comunice în numele clasei în mod formal această MOTIUNE forurilor, autorităților, instituțiilor și organizațiilor menționate, direct dar și folosind mediile de comunicare.

În numele membrilor clasei din 1944 prezenți: Ioan Cipu, Maria Crintea, Matei Guțu, Teofil Ișfanu și Simon Vasile Speriosu semnează

Simon Vasile Speriosu

Motiunea a fost expediată d-lor Ion Iliescu, Președintele României, P. F. Sale Părintelui Patriarh TEOCTIST, Adrian Năstase, Președintele Adunării Deputaților, prof. Virgiliu Constantinescu, Președintele Academiei Române, prof. Eugen Todoran, Rectorul Universității Timișoara și Președintele Astrei Române, Î. P. S. Sale NICOLAE, Mitropolitul Banatului și dlui Trintu Măran, cercetător istoric de la Viena și reprezentant al minorității române din Yugoslavia pe lângă Uniunea Federală a Comunităților Etnice Europene la 1 Decembrie 1994.

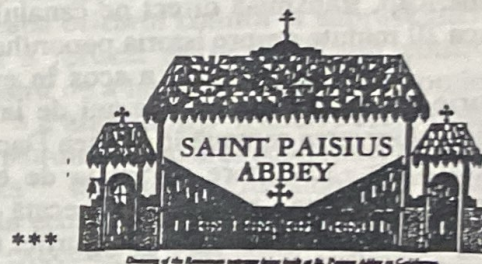
S. V. Speriosu

De la Sf. Mănăstire PAISIE din Forestville, California, suntem înștiințați despre o apariție editorială de excepție, traducerea din limba română în limba engleză a patericului realizată de Maica Mina viețuitoare a Mănăstirii. Readucem

aminte că Maica Mina a viețuit în România la diferite mănăstiri unde a studiat limba română pentru a putea pătrunde, personal, în modul de viață monahal românesc, în experiența de viață ale unor călugări de o ajungere spirituală impresionantă, monahismul nostru fiind și una din cele mai experimentate ale lumii ortodoxe. De aceea nici nu este de mirare că a fost întemeiată o mănăstire de înaltă trăire duhovnicească formată numai din americani și care spre deosebita noastră plăcută surpriză are poarta de intrare *românească* - și asta să o găsești între munții și pădurile californiene este o mare și plăcută surpriză. Mai mult, mănăstirea este închinată Sf. Paisie (1722-1794), fost stareț al Mănăstirii Neamț din Moldova, România. Patericonul se poate comanda la:

St. Paisius Abbey

7777 Martinelli Road
FORESTVILLE, CA 95436
Telephone: (707) 887-9740
FAX (707) 887-9023



În Hallandale, Florida - **Romanian Historical Studies** - Traian Golea, primim lista unor titluri de cărți apărute în ultima vreme din care cităm:

1. *S. O. S. Transilvania*, de Traian Golea, 480 pp. (\$20)
2. *Procesul legionarilor parașutați, 9-12 Oct. 1953. Depoziții și mărturii*.
3. *Antologie legionară. Opera publicistică a lui Horia Sima 1950-1992*, 3, 800 pp., în 7 volume, cartonate, setul complet \$150.

În lucru:

1. *Rezistența în Munții Brașovului*, de Petre Baicu (\$8).
2. *Haiducii Dobrogei*, de Nicolae Ciolacu (\$15).

Lucrările de mai sus și altele se pot obține de la adresa editurii: Traian Golea, 901 N. E. 14th Ave., Apt. 601. Hallandale, FLA, 33009. U. S. A.

Felicităm pe neobositul Director de la ROMANIAN HISTORICAL STUDIES și-i dorim mult succes în munca pe care o prestează pentru cunoașterea și apărarea României.

SPICUIRI DIN PRESA

DAVID FUNDERBURK, fost ambasador al Statelor Unite în România (1980-1985), în prezent congressman ales în Carolina de Nord, a rostit o conferință în cadrul Congresului American, transmisă direct pe canalul TV - C - SPAN, timp de circa 20 minute despre istoria poporului român, în 30 Iunie 1995.

Distinsul vorbitor a scos în evidență atât momentele de glorie din cele două mii de ani de la nașterea poporului român prin colonizarea romană în vechea Dacie cât și pe cele de declin și înfrângere - din care perioada de ocupare de către Uniunea Sovietică a adus cea mai întunecată epocă din întreaga istorie a națiunii române. Mizeria, gulagurile, moartea și tot răul făcut de comunism nu au fost încă dezvăluite și demascate. Și cei mai mulți dintre cei vinovați nu au fost încă trași la răspundere.

Vorbitorul a sugerat că Statele Unite trebuie să susțină pe cei care fac eforturi spre democratizare și privatizare în România și de aducere a ei mai aproape de Statele Unite și de Occident. Congresman Funderburk a încheiat exprimându-și convingerea că Democrația, stabilitatea și prosperitatea în România sunt și în interesul Americii... Dumnezeu să binecuvânteze poporul român și Dumnezeu să binecuvânteze America.

Discursul distinsului om de stat american arată o profundă cunoaștere a istoriei românilor și dorința de a o face cunoscută tuturor membrilor celui mai înalt for de reprezentare și conducere a poporului American. Adăugăm și noi expresia de sinceră apreciere și de gratitudine pentru obiectivitatea, căldura și prietenia cu care distinsul deputat a vorbit despre România și români.

Pentru discursul în întregime, tradus în limba română, vezi pag.

Buletinul CRC

KGB își continuă activitatea fără multe reforme. În conferința susținută la Institutul G. Kennan din Washington D. C. (8 Mai 1995), J. Michael Waller, vice-președinte al Consiliului American de Politică Externă arată că serviciile de informații ale Federației Ruse continuă să funcționeze după modelul "chekist" inițial stabilit de către Feliks Dzerzhinsky, îndată după revoluția bolșevică din Nov. 1917.

Conferențiarul a numit doi succesori ai organizației KGB: Serviciul Federal de Securitate (FSB) condus de Sergei Stepashin și Serviciul Extern de Informații a cărui director este Evgenii Primakov. Ambele se bucură de surse financiare independente care le asigură existența continuă și puterea economică necesară.

Aceste organizații scapă oricărui control și supravegherii legale. Președintele Yelțin a refuzat să le pună sub control parlamentar. Tot efortul nostru de a încuraja reforme economice în Rusia rămâne neîmplinit - a afirmat Mr. Waller. Mulți dintre foștii ofițeri de securitate au pătruns în sectorul economiei private. Au profitat de "perestroika" lansată de Gorbachev și și-au asigurat locuri de comandă în economie. De fapt, în ultimele zile înainte de disoluție, biroul executiv al Partidului comunist din fosta Uniune Sovietică a adoptat mai multe rezoluții secrete cu scopul de a ascunde proprietăți și resurse financiare în structuri comerciale. Pe baza acestor rezoluții, în 1991, s'au prevăzut fonduri masive pentru bănci ale partidului, întreprinderi cu capital combinat și pentru companii pe acțiuni la toate nivelele de organizare ale partidului.

În privința scrutinului jurnalistic la adresa KGB-ului și a succesorilor lui și acesta a scăzut în ultimii ani. Recursul la protecție legală este descurajat prin intimidări și uneori acțiuni violente aplicate celor care îndrăznesc să inițieze acțiune legală sau campanie în presă - și conferențiarul se referă la cazuri concrete. Din ce se petrece în România iliesciană este evident că și după "Revoluția" din '89, modelul moscovit a servit "mutatis-mutandis" și Partidului comunist român a cărui structură continuă să domine societatea care încă trăiește cu frica de abuzul și teroarea autorității statului comunist. (I. J. S.)

Premiu decernat Doamnei Lucia Hossu-Longin. Adresăm sincere felicitări distinsei Dne Lucia Hossu-Longin pentru premiul bine-meritat pentru excelență decernat de către Asociația profesioniștilor de televiziune pe 1994 - pentru serialul "Memorialul durerii" TVR. Evenimentul a avut loc în sala rotundă a hotelului Intercontinental de către un juriu compus din Manuela Cernat, Ion Caramitru, Mihai Creangă, Adrian Iorgulescu, N. Mărgineanu, Dan Necșulea, Iolanda Stăniloiu, Laurențiu Ulici și Malvina Urșianu.

Cunoaștem greutățile pe care le-a întâmpinat în cursul realizării acestui serial combătut în mod brutal de către foștii și actualii securiști în dorința lor de a nu se evidenția adevărata față a celor 50 de ani de regim comunist și prezența lor în structura guvernamentală a statului cripto-comunist de după 1989. Curajul și spiritul de justiție pe care le inspiră Dna Lucia Hossu-Longin merită deosebită cinste și recunoștință din partea întregii națiuni în drumul ei spre recuperare din tragedia prin care a trecut și care se reflectă în "Memorialul durerii" - din care am avut și noi privilegiul să vedem câteva fragmente cu ocazia "Romfest '94 în Los Angeles.

"Memorialul Sighet" a ținut al 3-lea simpozion în acest oraș de frontieră unde au fost încarcerati, torturați și au decedat sute chiar mii de români distinși care au rezistat puterii de ocupație ruso-sovietică și regimului de comunizare forțată a poporului român. Simpozionul a avut loc la mijlocul lui Iunie, - organizat de către Dna Ana Blandiana animatoarea Academiei Civice cu tema istorică : *Instaurarea comunismului - între rezistență și represiune.*

Este de remarcat că liderii binecunoscuți ale celor două partide politice din Statele Unite, președintele Bill Clinton (democrat) și Newt Gingrich (republican, speaker of the House) au fost de acord și au autorizat construcția unui memorial asemănător: *Victims of Communism Memorial*. După relatările date de Leo Edwards președintele organizației *Victims of Communism Memorial Foundation* într'un recent articol: *"In the Name of the Victims of Communism"* (*The Washington Times*, 29 Mai '95) construcția a fost autorizată acum 16 luni prin Public

Law 103-199 și se va realiza din contribuții particulare prin Fundația Memorialului victimelor comunismului - sprijinită de consilieri și de cercetători istorici ca Robert Conquest de la Hoover Institution, prof. R. J. Rummel de la Universitatea din Hawaii, Alexandru Soljenitin a căror lucrări bine documentate arată că mai mult de 100 de milioane de oameni nevinovați au căzut victimă tiraniei lui Lenin, Stalin, Mao și a celorlalți aderenți ai lor. După dâșii victimele dictatorilor Uniunii Sovietice între 1917-1987 se ridică la 62 milioane de oameni. Spontaneitatea și coincidența gândirii incolțită cam în același timp în Washington și în Sighet este remarcabilă. El izvorăște dintr'un profund sentiment de cinste și respect pentru memoria multi-milioanelor de inocenți și fără apărare în fața brutalității inumane a comunismului de peste tot.

Support german pentru integrarea europeană a României. La reuniunea sașilor din Transilvania, care a avut loc la Dinkelsbühl (Germania) cu ocazia sărbătorilor Rusaliilor, a participat și ministrul de externe german Klaus Kinkel. În cuvântul adresat asistenței, Kinkel a afirmat că Germania rămâne deschisă pentru etnicii germani din România. Dar. a mai adăugat că s'ar putea ca acești etnici să poată opta pentru o existență alternativă în cele două țări. Cu privire la integrarea europeană, ministrul de externe Kinkel a afirmat că Germania va insista și pe viitor ca România să devină membru atât a Organizației Nord Atlantice cât și al Uniunii Europene și va face tot posibilul pentru a îmbunătăți condițiile de viață ale etnicilor germani.

Țările Baltice se asociază cu Uniunea Europeană. Țările Baltice (Estonia, Letonia și Lituania) au semnat recent acordul de asociere cu Uniunea Europeană. Actul oficial a avut loc în principatul Luxemburg, la 12 Iunie '95. Prin acest acord se dovedește încă odată invaliditatea Pactului Molotov-Ribbentrop recunoscut drept abuziv, în violare a dreptului internațional și invalidat de către însăși Moscova, în Decembrie 1989. Asocierea cu UE le deschide și lor poarta spre

membrie în NATO înainte de 1999 - deci înainte de celelalte țări est-europene pentru care se prevede admiterea abia în anul 2004-2005.

Ceea ce este important pentru România și ar trebui scos în evidență neîntârziat și continuu în lumea diplomatică internațională este faptul că Basarabia, Bucovina de nord și Ținutul Herța au fost rupte din trupul României pe baza aceluiași pact caduc care-și cere rectificarea integrală. Pacea și stabilitatea pe care le căutăm cu anksietate nu pot fi asigurate decât prin îndreptarea prealabilă a cauzelor care au deslănțuit un război mondial cu imense pierderi și suferințe. Anularea Pactului Molotov-Ribbentrop reclamă restabilirea principiului internațional binecunoscut: status quo ante!

Agencia rusă Interfax a anunțat demisia din armată a generalului Alexandr Lebed. Motivul pare să fie indignarea generalului în fața ordinului de reorganizare a Armatei XIV-a staționată în Moldova. Prin acest ordin statul major al armatei de sub comanda lui Lebed se reduce de la 600 la 90 de oameni - ceea ce nu mai cadrează cu planurile ambițiosului general care la vârsta de 44 de ani este cunoscut ca un combatant dărz și foarte popular cu ostașii.

Reducerea cadrelor Armatei a XIV-a este în legătură cu pregătirea de retragere a acestei armate din Moldova, în termen de trei ani - după acordul semnat între Rusia și Moldova în Octombrie 1994. Demisia lui Lebed pune întrebarea dacă tânărul general va intra în arena politică în competiție cu Elțin pentru alegerile prezidențiale din Rusia în 1996.

Într'un articol apărut în *National Review* (26 Iunie '95), p. 29, sub titlul "Adevărat genocid", Anthony Daniels descrie impresiile culese de la populația ceceneană despre brutală invazie a armatei rusești în țara lor. Autorul a făcut parte din "Grupul britanic de observare a drepturilor omului", care s'a oprit în Kasavyurt, un oraș de frontieră cu Cecenia, în Daghestan. Orașul era supraîncărcat cu familii de refugiați cecenieni, cazați în clădirile de fabrici abandonate, școli și la familii de cecenieni

aflători în Kasavyurt. Condițiile de cazare sunt deplorabile - câte 20 de persoane într-o singură încăpere de 3/4 m. Ei fug din fața soldaților ruși care "sunt permanent alcoolizați și împușcă în dreapta și'n stânga". Deci, fug să scape de o armată care-i tratează cu brutalitate și bestialitate... ucide și prădează fără scrupule". Faptul nu este nou pentru Cecenieni care "se luptă contra dominației rusești de peste trei secole".

Vizita grupului de observație și protecție a drepturilor omului se întâmplă să coincidă cu vizita la Moscova a președintelui Clinton pentru care cecenienii întrebați nu aveau cuvinte deloc măgulitoare. În ochii lor, "vizita lui Clinton la Moscova era o dovadă de lașitate și de abandonare a unei cauze drepte".

DIN LUMEA CREȘTINĂ

Întâlnirea la Roma dintre Papa și Patriarhul Ecumenic

Recent a avut loc o emoționantă întâlnire dintre cele două scaune istorice ale Romei vechi și Romei noi. Două lumi, cu doi oameni de bine, Papa Ioan Paul al II-lea al Bisericii Romane și Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I al Bisericii Ortodoxe, vorbind de cel mai sfânt ideal al creștinătății: UNITATEA, potrivit cuvintelor Mântuitorului nostru Iisus Hristos: **Ca toți să fie Una**, este un deziderat al lumii creștine cu fundamentare biblică. Iar dacă dorim să urmăm Mântuitorului atunci cuvintele devenite porunci, pentru noi, trebuie să devină fapte. Dar cum? Aceasta este marea întrebare care frământă creștinătatea. Răspunsul, cel puțin unul dintre ele este: rugăciunea pentru lucrarea Sfântului Duh care să ne aducă din nou împreună. Căci altfel... dacă privim puțin spre Ferrara-Florența (1439) când pretenția Papei Eugen al IV-lea (1431-1447) mergea până acolo

încât Patriarhul Ecumenic Ieremia al II-lea (1416-1439) trebuia să-i sărute vârful pantofului iar grecii își temeau chiar viața, ce fel de discuții deschise puteau să aibe loc? Iar la Catedrala Sf. Gheorghe din Ferrara Papa dorea un tron cu un metru mai înalt decât al Împăratului Ioan al VIII-lea Paleologul (1423-1448). Din păcate motivația pentru care s'au adunat nu a fost în primul rând preceptul biblic de mai sus ci unul politic știut, presiunea turcilor asupra Imperiului Bizantin. Cu toate că s'a proclamat unirea, în 5 Iulie 1439, NU toți, ca Mitropolitul Marcu al Efesului au semnat-o. Alta este situația astăzi, și politică și mai ales bisericească. Dar, esențialul este să se evite dacă nu toate cel puțin în parte, greșelile trecutului. Iar una din marile greșeli a fost uniaticismul, așa cum afirmă preotul profesor dr. Ernst SUTTNER, de la Universitatea din Viena, în *Die stalinistische Unterdrückung der unierten Kirche in Galizien und im Karpatengebiet*, potrivit Conciliului Vatican II *uniatiile sunt o eroare și fiecare nouă uniație fărâmițează din nou Biserica lui Hristos*. Aceste biserici s'au născut din greșeli teologice survenite pe drumul spre unitate.

De aceea sperăm ca noua întâlnire dintre Papa și Patriarhul Ecumenic, deși a început cu o furtună de vară - ne spune Luceafărul din Canada - chemarea la reunificare dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Catolică să fie adumbrită de Sfântul Duh și prin umilință și pocăință să se încerce risipirea neînțelegerilor care separă cele două Biserici de la 1054. Ceea ce ni se pare extraordinar este noua atitudine a Bisericii Romane asupra celei mai delicate probleme, cea a primatului papal. Sfântul Părinte consideră și el ca și Sanctitatea Sa Patriarhul Ecumenic că adevăratul sens al primatului, al autorității dat de Mântuitorul Bisericii Romei, Sf. Petru și papilor este cea de SLUIRE, și nu e vorba de primatul unor persoane. Este prematur să ne entuziasmăm, sau parcă ne e teamă încă, dar în acest caz discuțiile teologice de reunificare pot începe și prezența Sfântului Duh, duhul dragostei începe să se simtă. Cei doi patriarhi au binecuvântat apoi miile de credincioși din balconul central al Catedralei Sf. Petru acolo unde a supt pentru prima oară Patriarhul Ecumenic. Oare să se termine acest secol și cu împlinirea acestei speranțe - veche de 1000 de ani - a creștinătății? Nu ne rămâne decât să facem ceea ce Iisus Hristos ne-a poruncit: să ne rugăm iubindu-ne unii pe alții.

Misiune și Evanghelizare în America

Cu acest titlu, adoptat după aceeași secție a Consiliului Ecumenic al Bisericii, are loc o conferință internațională în campusul de la Hellenic College and Holy Cross School of Theology din Brookline, Massachusetts, în perioada August 6-11, 1995, coorganizator fiind și Orthodox Christian Mission Center, conferință la care am fost și noi invitați, cu o largă participare ortodoxă din întreaga lume. Conferința va fi deschisă de Prea Sfințitul Methodios, Episcop de Boston și președintele Colegiului și cu o prelegere de deschidere de către Înalt Prea Sfințitul Anastasios, Arhiepiscop de Tirana și Albania. Subiectele tratate le găsim foarte interesante și de actual și larg interes precum: *An Orthodox Theology of Mission and Evangelism* (Rev. George Liacopoulos); *The Uniqueness of Jesus Christ and Other Religions*; *The Task of the Church to Evangelize the World* (Rev. Alexander Veronis); *The Nature of Evangelism* (Rev. John Reeves); *Evangelizing Non-Christians* (V. Rev. Daniel Byantoro); *Evangelism-Dialogue-Tolerance* (V. Rev. Thomas Hopko); *Evangelizing Fallen Christians* (Rev. Peter Gillquist); *The Lay Ministry of Evangelism* (Frank Schaeffer); Și iată și un român în persoana bănațeanului Rev. Ioan Sauca cu *The Gospel in Culture*. Îi dorim mult succes.

Arhiepiscopul Iakovos se retrage

The New York Times din 26 August 1995 (p. 8Y) aduce surprinzătoarea știre că Înalt Prea Sfințitul Părinte Iakovos, se retrage, anul viitor, după o carieră de 36 de ani în fruntea Bisericii Ortodoxe grecești din cele două Americi, de Nord și de Sud (în funcție din anul 1959). Motivul retragerii este atribuit vârstei (85 de ani) și sănătății se anunță de către Patriarhia Ecumenică. Rev. Nicholas Triantafilou afirmă că: "All I know is what is in the statement" și nu se știe nimic despre vreun succesor, dar potrivit obiceiului, se va alege de către Sf. Sinod al Patriarhiei Ecumenice după consultarea sinodului arhiepiscopesc local. Din îndelunga sa activitate este menționată participarea la marșul împreună cu Rev.

Dr. Martin Luther King Jr. în Selma, primirea medaliei prezidențiale a libertății de la președintele Jimmy Carter. Retragera este pusă și pe seama diferenței de opinie cu Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I asupra modului de realizare a unității ortodoxiei în America.

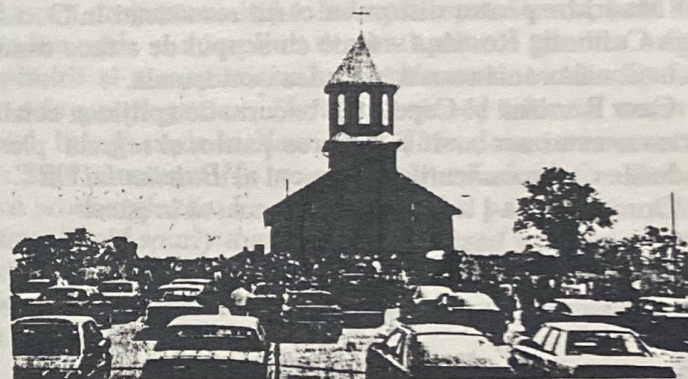
Spre un nou sediu al Ortodoxiei Românești ?

Unii avansează o idee, precum Daniel Ionescu-Dion, pe care dacă o am interpreta-o ca izvorâtă din inimă și nu provenită din orgoliu uman - *și nu avem nici un motiv să o interpretăm altfel* - și ca o victorie a creștinismului atunci preconizată CASA A POPORULUI dorită un simbol al VICTORIEI socialismului după Ceaușescu, poate deveni o adevărată VICTORIE a Bisericii lui Hristos prin transformarea ei în sediul Ortodoxiei românești. De două ori mai mare ca cetatea Vaticanului ea poate deveni de fapt, centrul ortodoxiei de pe mapamond. Biruința CRUCII de pe cupola ei imensă ar aduce mângâiere creștinului necăjit și acestei țări profund creștine prin trăire și realizare spirituală. Ar fi o răsplată a jertfei poporului român obidit care așteaptă și el un semn de grație și bucurie sfântă. Lui Hristos cel smerit și Bisericii Sale să I se închine una din cele mai mari clădiri ale lumii contemporane. Așa, jertfa acestui popor adânc creștin și de o bunătate imensă i s'ar recunoaște adevăratul sens - căruia dacă i se cerea să facă această clădire-mamut-jertfă pentru Biserica sa nu ar fi ezitat nici o clipă.

O nouă biserică ortodoxă română în Canada

La 18 Iunie 1995 a avut loc sfințirea noii biserici a parohiei Sf. Ioan Botezătorul din Kitchener, Canada, păstorită de vrednicul Preot Dr. Dumitru Ichim, colaboratorul *Buletinului* nostru, de către Prea Sfințitul Episcop NATHANIEL în prezența unei numeroase asistențe de circa 500 de credincioși sosiți din diferite părți ale continentului nord american. Sub conducerea Prea Sfinției Sale a oficiat un sobor de 10 preoți: Richard

Grabowski, Nicolae Marioncu, Nicolae Zelea, Nicolae Ciurea, Ioan Bunea, Florin Craioveanu, Ion Sferea, Constantin Tofan și Nicolae Streza. Biserica și sala de festivități care alcătuiesc CASA ROMANA ... canadiană, în cadrul căreia activează și SOCIETATEA CULTURALA BANATUL. Colaborând îndeaproape cu parohia - ne mărturisește ziarul *Luceafărul* - sunt organizate festivaluri de toamnă cu activități sportive, programe culturale, concursuri de frumusețe. Președintele acestei Case Române, energicul Todor Mohan și președintele Consiliului Parohial Ionică Popescu, amândoi tineri și inimoși, îndrumați de cei vârstnici au făcut minuni! Ne alăturăm și noi la bucuria lor știind câte sacrificii au făcut fiecare până au ajuns aici și-l rugăm pe Dumnezeu să-i ocrotească și pe mai departe și realizarea lor să fie un bun exemplu pentru noi, cei din Bay Area, în drumul anevoios al construirii noii Case Române și a Bisericii.



Biserica "Sf. Ioan Botezătorul" din Kitchener.

88
IN MEMORIAM

Aurel Răuță

†
(1912 - 1995)

Cu mult regret aflăm de trecerea la cele eterne a unui distins cărturar român și mare animator al Exilului românesc.

Steagul de doliu se pleacă la pierderea și golul pe care Aurel Răuță îl lasă în urmă prin moartea survenită la 13 Iunie '95. Profesor de filologie romanică la Univ. din Salamanca, Aurel Răuță și-a extins adânc activitatea în cadrele culturale ale comunității românești în Exil începând cu Asociația Hispano-Română de la Salamanca și continuând cu Asociația Hyperion la Paris și Madrid - pentru difuzarea cărții românești în Occident -, Fundația Culturală Română - toate cu scopul de a face cunoscută cultura națională românească în lumea occidentală.

Casa Română și Capela s'a bucurat de sprijin și colaborare din partea acestui neobosit și generos patriot și regretă pierderea din rândurile corespondenților europeni ai *Buletinului CRC*.

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească în pace!

George Uscătescu

†
(1919 - 1995)

Încă un cărturar distins din exilul românesc ne-a părăsit recent. Profesorul Uscătescu a cărei activitate academică de la Universitatea de la Madrid s'a extins în publicistică și și-a îndreptat farul luminos asupra problemelor economice, politice și literare ale țării de baștină România. Capacitatea de muncă și de activitate în slujba națiunii române a fost uriașă și demnă de toată lauda și recunoștința noastră.

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească în pace!



E. M. Cioran

Emil Cioran

†
(1911 - 1995)

Fecior de preot ortodox din Rășinari, de unde a pornit, Emil Cioran s'a alăturat generației interbelice de intelectuali creatori binecunoscuți și reprezentați prin filozoful Nae Ionescu și Mircea Eliade. Despărțirea lui fizică, involuntară de țara natală l-a îndreptat spre Franța, țara libertății de gândire unde și-a împlinit destinul printr'o gândire originală a neîmplinirii și a scepticismului exprimate într'o limbă franceză dintre cele mai elegante. "He was obsessed with the worst" scrie ziaristul Eric Pace de la *New York Times*, care rezumază opera lui în felul următor: *He was widely admired for the elegant French prose style that he employed in his pessimistic reflections. He himself said sourly that he was "obsessed with the worst."* The French poet St. John Perse once wrote that Mr. Cioran was "one of the greatest French writers to honor our language since the death of Paul Valéry."

Geniul și meritele unanim recunoscute ale scriitorului Emil Cioran se reflectă luminos și asupra României și a neamului din care s'a născut.

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească în pace!

STIRI de la CASA ROMANA

Pentru cei care nu știu și se întreabă de ce *Casa Română & Capela* și-a schimbat adresa de corespondență de la 124 Montecito Ave., Oakland, CA 94610 la P. O. Box 16174, Oakland, CA 94610, avem datoria să dăm câteva explicații.

1. În 1994 CRC a vândut proprietatea din Oakland pentru două motive:

a. Nu aveam loc de garat mașinile celor care veneau de la distanțe mari să participe la Sf. Liturghie odată pe lună și la alte manifestări, aniversări istorice sau conferințe.

b. Nu aveam o încăpere specială pentru slujbe religioase și trebuia să schimbăm decorul dintr'o sală de conferință și spectacole într'unul de capelă - ceea ce nu convenea unora și îi ținea departe de comunitatea bisericească din Bay Area.

Deci, ne găsim într'o perioadă de tranziție. Am cumpărat un loc potrivit de construcție, s'au întocmit planurile de arhitectură pentru clădirea unei biserici și a unei *Case Române* și s'a depus cererea de aprobare la Comisia de planificare a orașului Hayward (15 mile la sud de San Francisco și de Oakland). Este bine știut că acest proces birocratic întâmpină o mulțime de obstacole - independente de voința noastră - și cere timp, răbdare și tot felul de taxe. Totuși, sperăm ca în toamna aceasta să trecem de ele și să obținem mult așteptata aprobare ca să putem începe munca de construcție.

În momentul când începem vom avea nevoie de munca voluntară - coordonată - a membrilor comunității ca să compensăm pentru diferența de aproximativ o treime din cheltuielile presupuse. Estimarea pentru întreaga construcție este circa de \$600, 000 din care, după ce am plătit locul de construcție (\$170, 000) ne-a mai rămas, aproximativ, \$250, 000 disponibili pentru costul construcției. Deci, pe lângă apelul pentru membri fondatori ETAPA II adăugăm și pe cel pentru muncă voluntară, la timpul potrivit.

fondatori ETAPA II adăugăm și pe cel pentru muncă voluntară, la timpul potrivit.

Fondul pe care-l are Casa Română și Capela a fost agonisit pornind de la zero, acum 35 de ani, de către o mână de oameni. În prezent suntem o comunitate mai mare și călcând pe urmele FONDATORILOR ETAPEI I nu putem greși. Obiectivele vizionate de ei ne-au fost transmise și încredințate nouă spre împlinire. Continuitatea rămâne cea mai bună garanție de succes și depinde de contribuția pozitivă a fiecăruia dintre noi. Am fost plăcut surprinși și sincer impresionați de mâna fermă de ajutor pe care am primit-o de la oameni noi în cursul lucrărilor preliminare. Ei au înțeles și apreciat atitudinea noastră hotărâtă de a duce la capăt o lucrare care să servească nevoile și aspirațiile comunității românești din nordul Californiei. Entuziasmul și bunăvoința lor dublate de priceperea în domeniul construcției sunt semne de încurajare și de inspirație și pentru Fondatorii Etapei I, care mai sunt în viață.

Sperăm ca prin credința în Dumnezeu și cooperare frățească între noi să putem oferi, în curând, un exemplu de efort românesc pozitiv în Calaroga Ave., din Hayward, California.

Cât despre perioada de tranziție, așa cum am indicat și în numărul trecut al Buletinului, enoriașii care pot și doresc sunt îndrumați să participe la slujbele din San Jose sau la cele de la Mănăstirea Ortodoxă "Holy Cross" din Castro Valley.

Consiliul de administrație CRC



1994 INCOME:

INVESTMENT INTEREST..... \$ 2,399.09

ORGANIZATION DONATIONS & RECEIPTS**Membership:**

Phase I (3/78-4/93 Memb.Loan) 75.00

Memb.Dues Don. Assoc. \$ 183

Voting 1995 1,163.00

Phase II Found.Memb.Don(\$500) 2,500.00

3,743.00

Program Gross Receipts..... 961.00

Subscript./Don. HUL.CR & Hcs(10) 1,006.00

Special: Asst.Fd 15/Mem.Prayers 40.00 7,779.00

BUILDING RECEIPTS

Rent (St.Paul Schl-memb.200)... 10,977.80

Cleaning Contrib/St.Paul's 1,500.00

PGE Contrib.(St.P/caretkr).. 956.49 13,434.29

TOTAL INCOME 23,602.38**1994 EXPENSES:****Organization:**

Prog.(800)/Hospitality 1,075.24

Bulletin: Prntg/type/prep 2,701.60

Assistance/Courtesy 804.84

Extern.Rel./Don.Romfest 500.00

Memorial Services 125.00

Telephone (25%) 193.83

Admin./Office/Postage/ 2,284.04

Bank chgs/annl filings 7,604.55

Property Management:

Taxes (Prop)(Oakl/Hayward) 1,591.23

Insurance (Liab./Prop) 4,252.24

Hall Rental/Clean/Comm.20 2,143.70

Utilities (water/garbage) 733.43

PGE 2,032.58

Telephone 581.51

Fire Permit/Exting. 146.00

Prop.Mgmt Min./Office/post. 916.60 12,402.29

Moving Expense:

Rent Oak.(\$573 refnd '95) 800.00

Storage 1,118.60

U-haul & piano mover 314.56

Stage library dismantle 150.00 2,383.16

LESS: Total Expenses..... [22,470.00]**NET PROFIT: Change in Working Capital** 1,132.38NOTE: See Statement II for 1994 Capital Exchanges & Capital Expenses
and Statement III for Balance Sheet 12/31/94**II - 1994 - CRC SUMMARY CHANGES IN CAPITAL ASSETS****REAL PROPERTY EXCHANGE:****PROPERTY SALE****Sale-124 Montecito, Oakland, Property 7/15/94**

Gross Sale Price.....\$400,125.00

LESS: Expenses of Sale:

Legal Fees(+\$1,000 pd 1993)...\$1,349.30

Prop.Appraisal(\$1000 pd '93)

Contractor-repair appraisal.. 200.00

Escrow fees..... 491.50

Transfer Taxes..... 6,442.43 [9,483.23]

NET Proceeds..... \$390,641.77

REINVESTMENT OF PROCEEDS:**PROPERTY PURCHASE: 9/15/94- 26051 Calaroga Ave., Hayward**

Gross Purchase Price..... \$170,000.00

Expense of Purchase: Legal.... \$ 387.92

Escrow fees & transfer taxes 1,352.25

Hayward Plan Dept.Permit fees 822.00 2,562.17

Improvements to Property (Gate,fence,trimming) 460.00 [173,022.17]

NET PROCEEDS AFTER PROPERTY EXCHANGE..... 217,619.60*

INVESTMENT IN SECURITIES:

M.L.Ready Asset Tr.(Ph.II Fd Invsmt)(5.4%var) 5,000.00

U.S. Treas. Note 8 3/8 4/15/95 (5.31%) 152,273.43

Merrill Lynch Instit.Fund (5.71+%(var.)..... 57,726.57

215,000.00

Add: Reinvested Interest..... 785.35 [215,785.35]

NET TRANSFER TO WORKING CAPITAL..... 1,834.25

ADD: Net Gain in Working Capital (Income Statement)..... 1,132.38

ADD: 1993 Balance Forward-Current Assets/Cash in Bank... 2,974.22

Adjust for Cash Clear items begun in 1993 or
completed in 1995 (Cash vs accrual basis acctg) [40.13]**CLOSING BALANCE: Cash on hand & in bank 12/31/94**..... \$5,900.72***NOTE:**

Accounting is 1¢ off (Closing Balance should be \$4,900.73)

True net after exchange of property is approximately \$215,000, after
allowing \$2,000 paid in 1993 for property appraisal & legal fees &
an allowance for moving expenses

III. BALANCE SHEET A/O 12/31/94
(As Reported @ Jan. Annual Meeting)

94

ASSETS:

Cash on hand:			
Checking.....	\$1071.06		
Undeposited checks....	305.00		
Savings.....	822.72		
Money Market Acct.....	3701.95	\$5,900.73	
Liquid Investments:			
Merrill Lynch Instit.Fd	58,481.76		
ML Ready Asset Trust....	5,000.15		
US Treas.Nte 8 3/4 4/15/94	50,000.00		
(Market value \$150,961)	213,511.91		
ADD: Accrued int.Tr.nte	2,617.13	216,129.10	
Prepd.Insur.(fig.unavail.)		222,029.83	
Accounts Receivable			
St.Paul's School...	515.00		
U.S.P.O. Bulk Acct. Cr.Pal	20.19		
Holy Cross Rom.Orth.Mission	300.00		
(Bal.CRC PH-II F1 pledge)			
1994 Phase II Pledges & 1987	6,000.00		
Renewals (\$4170 unrenewed)			
Property Tax Refund (Hayward)	1,058.53	7,493.72	
94-95 cnty welf.exempt.claim)			
Total Current Assets			229,623.55

FIXED ASSETS:

REAL PROPERTY:			
26051 Calaroga Ave.,	170,000.00		
Hayward @ PURCH 9/15/94			
Imprvmnts (12/94)(gate,fence)	460.00	170,460.00	170,460.00
Purchase Expense:			
Escrow/closing costs.....	1,352.25		
Planning Comm. fees.....	822.00		
Legal Fees.....	337.92	2,562.17	
TOTAL COST BASIS....		173,022.17	
PERSONAL PRPTY (insured value)			10,000.00
TOTAL ASSETS.....			410,083.55

LIABILITIES: Founding Member Phase I Indef.

No-interest loans on books...	66,272.00		
EQUITY: (Net Worth).....	343,811.55		\$410,083.55

NOTES:

1. 7/15/94 Oakland Property Sale @ \$400,125 - \$9,283.23 Cost of Sale = \$390,841.77 net sale (includ.legal/assessor fees)
2. State Bd of Equalization 6/95 did not grant exemption from Alameda Cnty Property taxes for 94/95 & 95/96 on basis of being "vacant unused property"—upon occupancy as "home & chapel" should qualify
3. Phase II Funds = Savings + ML Ready Asset Trust = \$5,852.97

95

ACKNOWLEDGMENTS

PHASE II PAID FOUNDER MEMBERSHIPS (\$500)

Grow to 8 with the addition of

Ilie J. Smultea - Trinidad, California

while Phase II Founders IN PROGRESS

Grow to 11 with the addition of the following donations:

Christian Cojocneanu (\$250) - Sunnyvale

Olimpia Cojocneanu (\$250) - San Jose

Upon approval of the new building plans in the near future by the Hayward City Planning Department along with approval of a zone change from limited access commercial (CL) to residential(RS) to allow the building of a church (church use was deleted last February from CL zones), we hope interest in active voting membership will grow among the northern California Romanian-American community. Upon the expected city approval, CRC will be entering the construction bid phase to renovate the present building into an assembly/meeting hall with kitchen, addition of an upstairs with library and caretaker apartment and the construction of a separate chapel with planned landscaping and parking area. At their recent meeting the Southgate Neighborhood Association expressed approval of the building plans.

WELCOME TO OUR NEWEST MEMBERS!

Regular voting member (\$60/yr with Bulletin CRC)

Radu Nisipeanu (Fremont)

Associate Members (\$25/yr, with Bulletin CRC)

Olimpia Cojocneanu - San Jose
 Miron Costin - La Canada (L. A.)
 Petre Dinescu - Hayward
 Gabriel Grigorescu - Fremont
 Victor Rădulescu - Santa Clara
 Hans & Veturia Schröder (Germany)

We remind our present members to renew for 1995 if they haven't already. If in doubt as to whether you have renewed or not, check the membership roster on the back cover; 1995 paid members have an asterisk (*) before their names. The treasurer has also endeavored to indicate membership and bulletin subscription payment status on address labels used for current bulletin.

SPECIAL THANK YOU TO THE FOLLOWING DONATORS! Phase II

Petre Dinescu..... \$100
 Valentin Constantinescu..... \$25

General Fund (Golden Book)

Elena Seropian..... \$25

Literary Fund - Book Publishing

Olivia Crihan..... \$100

Assistance Fund Special Romanian High School Scholarship Fund

Sal Mendoza.....\$110

~Elvira~ Assist Fund (100)

Lyana Muntean (Italy)..... \$20
 Pr. Gh. Naghi..... \$20
 Eugenia Simicin (IN)..... \$20
 Judy & Ilie Smultea..... \$40

Along with membership dues, *general fund* donations are welcome to finance the general day-to-day operations of the organization-postage, office supplies, etc., as well as the current \$137 monthly storage bill. Increased support will also make more of the investment interest available for future building plans rather than current operations.

Through donations to the Literary Fund and book orders, CRC has financed the publication of a number of books. There are still copies of the Romanian edition of Anton Crihan's book on *Dreptul României asupra Basarabiei după unele surse rusești* (\$10 including postage).

WELCOME to our new *BULETINUL CR* Subscribers

Irodion Boeriu (Columbus, OH)
 Valentin Constantinescu (Pleasanton)

United Romanian Society (Sterling Heights, Ohio)
 Societatea Unirea Românilor of the Union & League, RSA
 \$50 donation

We thank all who have renewed - and especially

Nicolae Cautis (Los Altos) - \$30 donation
 John Serghi (MI) - \$60 gift subscription renewals
 Ilie Smultea - \$50 donation

BULETINUL CR is our voice, our main tie with those of Romanian ethnic origin throughout the world via interested subscribers, journalists, educators and University and Church libraries. In addition, it is CRC's main vehicle to keep its supporters informed. We urge our readers to subscribe or renew their subscriptions and to share the publication with others so that this literary endeavor may continue.

And Last but not Least...

WE WISH TO ACKNOWLEDGE the following VOLUNTEERS- always ready & available to help out these past 6 months:

Volunteer engineers **George Dicu** (civil) &
Vladimir Todor (electrical/mechanical)
 Officers **Constantin Iordache**, **Gh. Naghi** and **Ilie Smultea**
 and HELPERS, **Ion Bercea**, **Dan Cojocneanu**, **Simeon Feurdean**, **Radu Lazăr**, **Filofteia Leonte**, **Anton Muntean**,
Cristian Naghi and **Traian Rosita**.
 Thanks also those who made our work sessions also pleasant social occasions:

Olimpia Cojocneanu, Rodica Iordache, Cati Lazarescu and Filofteia Leonte.

At the beginning of June, our work crew removed the last of our furniture from 124 Montecito, Oakland where tables and chairs were loaned to St. Paul's School in exchange for storage. At 26051 Calaroga Ave., work continues on the basement as well as grounds maintenance to comply with standards set by the Southgate Homeowners Association.

In addition to submittal of building plans to the City of Hayward, CRC has obtained an encroachment permit from CALTRANS for a triangular piece along Calaroga and satisfied any environmental impact requirements (ground water report, asbestos inspection, etc.). CRC Architect E. Jack Christensen, AIA, of Los Gatos will draw up construction plans upon site plan and zone change approval by the City of Hayward. Demolition plans are ready, and the majority of the work may be done by volunteers, as can much of the site work and interior finish work. Bids will be going out also for Builder's Risk Insurance as well as Workmen's Comp. should volunteers not be covered by contractor's insurance. (CRC currently carries general liability insurance and has a floater on its personal property).



Casa Română & Capela - Romanian Home & Chapel

26051 Calaroga Ave., - Hayward, California

- A non profit corporation under the laws of the State of California

FOUNDERS - PHASE I

- Clara Acarinski
- Liviu Bocsi
- Iona & Virginia Balint
- † Alexandru Blaga
- Remus N. Bretol
- Maximilian Bujor
- Valer Bursan
- Alexander Buz
- † Nicolae Cazan
- Jon & Sora Cepoi
- Maripasa Clamar
- † Eugen Coban
- George Costache
- † George Damulescu
- Dan C. Dădău
- Nicolae Dădău
- † Antonio Docan
- John Dumitru
- Mircea Gorenec
- Sorin Iovovan
- † Angela Ionescu
- Fam.† George Jordani
- Emeric Kalman
- Valeria Kalman
- Peter Romeo Mahard
- Otilia Bria Mahard
- George & Nadia Mandoche
- Nicolae Moldis
- John V. & Ilse Moldovan
- Frances R. Ocnanu
- † Trilina Ocnanu
- Nic & Ana Olar
- Anca & Mihai Otteson
- † Alexander Parvu, Jr.
- Rodica Ranga
- Vasile Ranga
- Mircea Radu
- Ioan D. Sarbu
- John Simic
- † Ilie J. Smulter
- Judy Clark Smulter
- Simon & Dolia Speriosu
- Ionel Spina
- Elena Stanculescu - Ocnanu
- Eugen Stola
- † Leon & Florence Vase

FOUNDERS - PLEDGE - PH II

Christian Cojocneanu
Olimpia Cojocneanu
Anastasia Constantinescu
Nicolae Dimitriu
Constantia & Rodica Iordache
Cati Lazarescu
Michelle & Marius Lupan
Stefan & Alina Molceanu
Ch. Naghi
Frances Ocnanu
Ioana Popescu

ASSOCIATES

Mircea Aleman
Florin Altan
• Viorel Bălanescu
Miron Bonca
• Barbara Brosh
• Olimpia Cojocneanu
• Miron Costin
• Olivia Crihan
George & Elena Dancău
• Petre Dinescu
Dionisie Gherman
• Eugen D. Grecu
• Gabriel Grigorescu
Ladis K. D. Kristof
• Sorin Nicolae
Nicolae Novac
Alex & Cornelia Pechiu
Silvia Lang-Prodan
• Victor Radulescu
George Savencu
Paul Sebastian
Ana Simson
Hans & Veturia Schröder
Adrian & Mariana Smulter
Lucian & Rodica Smulter
Corneliu Stan
† George Stoenescu
• Mircea & Irene Tănăsescu
• Georgia Tennyson
Ovidiu Vasilescu
• Emil Vicas
Aurel & Ana Vlaicu
Ovidiu Vula

VOTING MEMBERS

Natasha Barac
Dan & Nora Blănu
Bogdan Brăileanu
Remus N. Bretol
• Mihai Bujor
Valer Bursan
Bogdan Cojocneanu
Dan C. Cojocneanu
• Anastasia Constantinescu
• Valentin Constantinescu
Nicolae Dimitriu
Ch. Grigorescu
Constantin Iordache
Emeric Kalman
Constantin Lipușten
Cati Lazarescu
Dinu Leonte
• Oana Leonte
Miron Lungu
• George & Nadia Mandoche
Beana Matei
Luca Matei
Stefan & Alina Molceanu
John V. & Ilse Moldovan
Vasile & Ilse Moldovan
Ch. Naghi
Marius Neacșu
• Cristina Spărișu-Negulescu
• Radu Nisipeanu
• Frances Ocnanu
Vasile Papadopol
• Vivian Parker
• Ioana Popescu
• Rodica Ranga
Mircea Rădu
George Samachiga
Ioan D. Sarbu
• John Serghii
• Ilie J. Smulter
• Judith Clark Smulter
• Simon Speriosu
• Dolia Speriosu
Nicolae Turcan

FOUNDERS - PHASE II

† Alexandru Blaga
Sorin Clamar
John Dumitru
Sorin & Georgeta Georgescu
Anton Munteanu
Ioan Popa (Germany)
Ilie Smulter
Judy Smulter



MISSION DOLORS